

Täysistunto

Tiistai 12.2.2019 klo 14.04—18.03

Täysistunto alkoi klo 14.04. Täysistunto päättyi klo 18.03.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.04—16.00) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (16.00—18.03).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomessa oleskelunsa rekisteröineiden Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta oleskella Suomessa vuoden 2020 loppuun

Hallituksen esitys HE 321/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.05 **Sisäministeri Kai Mykkänen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen maahanmuuttopolitiikan ydinasia on, että Suomi on turvallinen ja samaan aikaan avoin, kansainvälinen, houkutteleva, erityisesti, kun puhutaan osaajien ja tekijöiden Suomeen muutosta.

Tämä, mitä tänään käsittelemme täällä, on tärkeä signaali. Emme tietysti tiedä, mitä Britannian, Ison-Britannian, ja Euroopan unionin välillä seuraavan kuukauden kuluessa vielä tapahtuu, mutta on olemassa suuri riski, että nykypäätösten pohjalta Yhdistynyt kuningaskunta eroaa Euroopan unionista ilman erosopimusta ja että ero tapahtuu jo reilun kuukauden päästä, 29. maaliskuuta 2019. Tästä syystä hallitus on valmistellut eduskuntaan lakiesityksen, jolla poikkeuksellisesti jatketaan Suomessa laillisesti oleskelevien Ison-Britannian kansalaisten oikeutta työskennellä, elää, opiskella ja myös nauttia Suomen sosiaaliturvajärjestelmän nykyisin tarjoamista EU-kansalaisen eduista reilun puoleltoista vuoden ajan eli vuoden 2020 loppuun asti riippumatta siitä, eroaako Iso-Britannia unionista maaliskuun lopulla vai ei. Oleellista on, että britit ovat rekisteröityneet Suomeen EU-kansalai-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

sen oleskeluoikeutensa osalta tuohon eropäivämäärään mennessä. Tässäkin, arvoisa puhemies, käytän tilaisuutta hyväkseni lähettääkseni viestin kaikille Suomessa asuville Britannian kansalaisille: muistakaa rekisteröityä, koska vain rekisteröityneille henkilöille lakiesitys voimaan tullessaan tarjoaa mahdollisuuden jatkaa ilman oleskelulupaprosessia oleskelua ja työskentelyä Suomessa.

Tämän lain tarjoama mahdollisuus takaa siis briteille oleskeluoikeuden eli asumisen, työnteon, yrittäjyyden, opiskelun, perhe-elämän jatkumisen keskeytyksettä mahdollisen eropäivän jälkeen. Tämä on tietysti tärkeää ennen kaikkea näille noin viidellentuhannelle Yhdistyneiden kuningaskuntien kansalaiselle, mutta tämä on tärkeää myös Suomelle. Tämä on tärkeää meidän elinkeinoelämällemme, jossa moni näistä viidestä tuhannesta britistä työskentelee keskeisissä tehtävissä, ja toisaalta tämä on erityisen tärkeää myös sille viestille, minkä Suomi lähettää Isoon-Britanniaan ja kansainväliselle yhteisölle siitä, miten me suhtaudumme ihmisten oleskeluun työnteon puitteissa erityisesti tällaisessa tilanteessa — olemmeko valmiita rakentamaan ratkaisuja, joilla pystytään tukemaan ihmisten elämistä Suomessa vaiko emme. Oleskeluoikeutensa rekisteröineiden brittien perheenjäsenten on myös mahdollista saapua Suomeen ja hakea oleskelukorttia eropäivän jälkeenkin.

Jos taas erosopimus saataisiin voimaan unionin ja Ison-Britannian välillä tai jos Yhdistynyt kansakunta jäisikin unionin jäseneksi, laki kävisi luonnollisesti tarpeettomaksi, ja tämä mahdollisuus on myös lain säätämisessä huomioitu.

Lain soveltamisalassa olevat britit ja heidän perheenjäsenensä täyttäisivät lain voimaan tullessa sosiaaliturvalainsäädännön edellyttämän laillisen oleskelun vaatimuksen ja voisivat siis rekisteröityä myös työnhakijoiksi. Oleskeluoikeus sisältää oikeuden työntekoon, yritystoiminnan harjoittamiseen ja näihin liittyvät sosiaaliturvaoikeudet.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan muutama vastauspuheenvuoro.

14.09 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä brexithän on sinänsä aivan mielettömän huono ajatus ja ikävä ajatus myöskin Suomen kannalta. Mehän tietysti toivoisimme, että Britannia pysyisi Euroopan unionin jäsenenä, mutta on ymmärrettävää, että jos se nyt kuitenkin jollain tavalla toteutuu, mistä me emme vielä tiedä, niin sitä varten tehdään valmistavaa lainsäädäntöä ja samassa yhteydessä turvataan sitten myöskin Britanniassa olevien suomalaisten vastaavat edut. Tässä mielessä tätä esitystä täytyy tietenkin kannattaa, mutta on pidettävä mielessä se — sanon nyt suoraan — että tässä hankkeessa sinänsä, tässä brexit-hankkeessa, ei ole mitään järkeä.

14.10 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monet ovat haaveilleet Euroopan unionin hajoamisesta ja maiden lähdöstä Euroopan unionista ja hehkuttaneet, mitä kaikkea hyvää se kansalaisille voisi merkitä. Nyt nähdään hyvin konkreettisesti Ison-Britannian kohdalla, millä tavalla hyvässä mielessä olemme keskinäisriippuvaisia Euroopan unionissa, niin että voimme työskennellä, opiskella, elää tavallista elämää myöskin toisessa Euroopan unionin jäsenmaassa, ja kun tämä oikeus ollaan menettämässä, millainen tragedia se perheiden kohdalla on ja tässä tapauksessa olisi 5 000 britin kohdalla Suomessa, ellei tätä lakiesitystä olisi.

Olen hyvin samaa mieltä edustaja Salolaisen kanssa siitä, että tässä ollaan nyt menettämässä nimenomaan integraation parhaita puolia, kansalaisten vapaata liikkuvuutta, ja on

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

tärkeää, että tähän vastataan tällä lainsäädäntöhankkeella, mutta toivottavasti joko sopimuksen mukainen brexit toteutuu tai brexit ei toteudu ollenkaan.

14.11 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvostan edustaja Salolaisen suorapuheisuutta. Ei tarvitse arvuutella, mitä mieltä hän on, kanta tulee selvästi.

Kävimme edustaja Salolaisen ja joidenkin muiden edustajien — Britannia-ystävyyssryhmän — kanssa toukokuussa 2016 Britanniassa ennen tätä äänestystä, ja kyllähän silloin oli merkille pantavaa, että heidän ulkoasiainvaliokunnassaan puheenjohtaja kannatti lähtöä. Silloin ymmärsi, että lähtö saattaa tulla, ja nyt olemme tässä.

Ei ole myöskään salaisuus, että olen astetta EU-kriittisempi kuin edustaja Salolainen on. Siinä mielessä korostan tietysti sitä, että maan, Britannian, kansan ja yli 17 miljoonan äänestäjän tahtoa kansanäänestyksessä pitää kunnioittaa, kuten pääministeri May on myös todistanut. Toisaalta täytyy sanoa niin kuin ulkoministeri Soini on sanonut, että kyllähän tämä Suomelle kansallisesti tappio on. Meiltä menee EU:ssa tärkeä kumppani, joka esimerkiksi puolustusyhteistyössä on ollut hyvin samalla linjalla meidän kanssamme, samoin esimerkiksi vapaakaupan osalta. Ja kyllä herää kysymys siitä, mikä on Yhdistyneen kuningaskunnan tulevaisuus, josta me tässäkin esityksessä puhumme. Mikä on Skotlannin ratkaisu esimerkiksi tällaisen tilanteen jälkeen, se jää tässä mietityttämään.

Mutta on hienoa, että nämä noin 5 000 brittikansalaista, jotka Suomessa ovat, voivat jatkaa pelotta oleskeluaan Suomessa. Se on aivan oikea esitys.

14.12 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ylipäänsä tähän brexit-kysymykseen: Tietysti britit päättävät itse suvereenina, itsenäisenä, kansakuntana, mitä tekevät, mutta kai on paikallaan sanoa se, ettei tämä Suomen edun mukaista ole mitenkään. Britannia on ollut Suomelle hyvä kumppani EU:ssa, meillä on ollut samanlaisia tavoitteita, mutta kun tässä vaikeassa tilanteessa nyt ollaan Euroopassa, niin pidän hallitukselta erittäin viisaana tekona tätä, että brittien oikeudet Suomessa turvataan ja pidetään tätä vapaata liikkuvuutta yllä. Se on meidän etumme. Ja olen samaa mieltä kuin täällä aikaisemmat puhujat, että toivottavasti Briteissä asuvien suomalaistenkin asema pystytään hyvällä diplomatialla huolehtimaan. Tietysti olisi mukava kuulla hallituksen edustajilta — en tiedä, onko sisäministerillä siitä tietoa tai niillä, keitä paikalla on — miten tämä aiotaan hoitaa. Tiedän itsekkin omasta tuttavapiiristäni, että on henkilöitä, jotka ovat hakeutuneet Britannian kansalaisiksi selvittääkseen tästä tilanteesta.

Mutta hyvää reagointia hallitukselta ja oikea linja.

14.13 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toki se on totta, että yhden EU-kriittisen jäsenen eroaminen EU:sta ei ole Suomen edun mukaista, mutta siitä huolimatta olen eri mieltä edustaja Salolaisen kanssa siinä, että kyllä Britannian eropäätös on kuitenkin osoitus siitä demokratian toimivuudesta, mikä Britanniassa on toteutunut. Siinä mielessä meidän täytyy kunnioittaa äänestyksen tulosta ja ottaa tästä myös vaari, elikkä kyllähän se kritiikki, mikä on Britannian kautta tullut EU:n toimivuudesta, on otettava vakavasti myös Suomessa. Suomessa on ikävä kyllä tällainen kumarteleva tapa EU:n suuntaan. Me emme uskalla täällä kritisoida ja vaatia enemmän itsemääräämisoikeutta ja päätöksenteko-oikeutta meille tärkeisiin asioihin. Siinä mielessä en ole edustaja Salolaisen kanssa samaa mieltä. Britannian ero on täysin ymmärrettävää, kun katsoo, mitä heille on tapahtunut esimerkiksi maahanmuuton, halpatyöllisyyden vyöryn kautta ja mo-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

nen muun suhteen kautta, ja [Puhemies koputtaa] siinä mielessä tämän kehitys varmasti Euroopassa jatkuu edelleen.

14.14 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän brexitiin liittyy mielestäni sellainen paradoksi, että siinä äänestyksessä äänestäjät varmaan olivat ikään kuin eliitin näkökulmaa vastaan ja lopputulos on kyllä se, että tässä tavallinen kansalainen kärsii kaikkein eniten. Siinä kärsii se pohjoisenglantilainen työntekijä, joka menettää oman työpaikkansa, kun autotehtaat siirtyvät muualle. Siinä kärsii muissa EU-maissa olevat britit, joita nyt Suomi tässä omalta osaltaan auttaa, mikä on tietysti tärkeä asia ja hyvä, että me teemme sen, minkä voimme. Mutta siinä on monia hankaluuksia, ei vähiten niille, jotka asuvat esimerkiksi Espanjassa, tai muille maille, joissa on ylipäättään siis valtava määrä brittejä. Eli tässä ei kyllä ollenkaan siihen lopputulokseen tulla, mitä on tavoiteltu. Mutta sen sijaan tämä on kyllä erittäin hyvä opetus meille kaikille, mitä siitä seuraa. Se on aivan, kuten Alexander Stubb sanoi, että kyllä internetistäkin voi pois lähteä, mutta ei siinä mitään järkeä ole, ja tämä on aivan samantasoinen asia.

14.16 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Niikko sanoi, että tässä kansanvalta toimii hyvin. Olen eri mieltä. Briteillä on nyt vain huonoja vaihtoehtoja. He eivät niistäkään pysty yhtäkään valitsemaan, ei minkään vaihtoehdon taakse synny enemmistöä, eli se kertoo ehkä niistä politiikan ongelmista Euroopassa, mitä tällä hetkellä on. Onneksi Suomessa pystytään päätöksiä tekemään.

Yksi syy Britannian kansanäänestyksiin varmasti on — niistä voi olla montaa mieltä — että briteille on aina kerrottu vähän vinoa tietoa Euroopan unionista. Muistan, että kun itsekin olin siellä töissä, niin EU:n talouden hoidostakin aivan virheelliseen tietoon siellä välillä viitattiin ja kansa ei välttämättä tiennyt, mitkä ovat oikeat vaihtoehdot tässä todellisuudessa.

Tämä lakihan on hyvä. Siellä Euroopan unionissa myöskin työskentelee tuhansittain brittejä tällä hetkellä. Ilmeisesti jatkavat siellä työtään. Kysynkin ministeriltä: miten näille Britannian kansalaisille sitten käy — jotka tänä päivänä muuten hakevat Luxembourgin kansalaisuutta kilpaa — jos Britannia ei enää maksa mitään EU:lle?

14.17 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sinänsähän tietysti Britanniassa demokratia on toiminut silloin, kun on äänestetty. Mutta tällä hetkellä tilanne on se, että me emme tiedä, mikä on demokratian lopputulos Britanniassa tässä kyseisessä asiassa — tämä ihan edustaja Niikollekin tiedoksi. Sinänsä se, että päätetään asioista, siitä, mitä briteille tapahtuu Suomessa sen jälkeen, jos brexit tapahtuu, on hyvä asia, ja se on hyvä asia, että myöskin turvataan sellaisten suomalaisten asema, jotka tällä hetkellä ovat Briteissä ja sen brexitin jälkeen ovat siellä. Elikkä täytyy olla tavallaan yhteneväinen, niin kuin nyt kaiketi tarkoitus onkin, että oltaisiin.

Mutta sitä hieman ihmettelen, arvoisa puhemies, miksi me tässä vaiheessa teemme tätä lakia, kun Britannian brexit ei ole valmis. Me teemme niin kuin etukäteen lakeja asioille, joita ei ole vielä tapahtunut.

14.18 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa ja Isossa-Britanniassa on nyt tuhansia ihmisiä, jotka miettivät, mikä heidän tulevaisuutensa on. On hyvä, että tällä esityksellä luodaan Suomessa asuville briteille selvyys ja turvaa hei-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

dän tulevaisuudelleen. Brexit on erityisen vaikea paikka ulkomailla asuville briteille sekä Britanniassa asuville EU-kansalaisille. Tämä laki ulottuu vuoden 2020 loppuun, ja haluaisin kysyä ministereiltä: Mikä on Suomessa asuvien brittien kohtalo vuoden 2020 jälkeen? Onko tällä hetkellä paljon kansalaisuushakemuksia vireillä?

Arvoisa puhemies! Brexitin vaikeus ja vapaan liikkumisen arvo kirkastuu erityisesti Pohjois-Irlannin rajakysymyksen vaikeuden kautta, ja nimenomaan Pohjois-Irlannin rajakysymys on yksi syy, miksi tämä sopimus on nyt ongelmissa. Tulee mieleen, ettei brexit-kansanäänestyksen alla hahmotettu, mitä kaikkia ongelmia siitä vielä seuraa erityisesti vapaan liikkuvuuden ja Irlannin rajan kanssa.

14.19 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että tähän brexit-tilanteeseen ollaan nyt varautumassa sillä tavalla, että erityisesti tavallisten kansalaisten arjen sujuvuus, näitten 5 000 britin arjen sujuvuus, täällä Suomessa pyritään varmistamaan. He ovat täällä työssä, opiskelemassa, tulleet ehkä puolisoina maahan, ja on tärkeää, että nimenomaan juuri ennen kuin edes tiedämme, mitä tässä loppujen lopuksi tulee tapahtumaan, nämä asiat kuitenkin pyritään mahdollisimman hyvin hoitamaan. Suuressa valiokunnassa olemme käsitelleet myöskin sitä, miten kovan brexitin tilanteessa esimerkiksi liikenneyhteydet ja vastaavan tyyppiset asiat pystytään hoitamaan, ja kyllä näihin asioihin on varauduttava etukäteen. Näyttää siltä, että Suomen puheenjohtajuuskaudelle tulee pahimmillaan — tai parhaimmillaan, miten asiaa haluaa katsoa — varsin haasteellisia selvitettäviä käytännön asioita, ja siinä mielessä on hyvä, että olemme itsekin näihin tilanteisiin varautuneet.

Ehkä edustaja Niikolle toteaisin, että kun EU on kuitenkin tämmöinen päätöksenteon [Puhemies koputtaa] kehikko niin kuin tämä eduskunta tai kunnanvaltuustokin, niin sehän, minkälaista politiikkaa siellä sitten tehdään, riippuu meistä itsestämme. Kannattaa sinne [Puhemies koputtaa] Euroopan parlamentin vaaleihin lähteä mukaan vaikuttamaan ja tehdä juuri sen näköistä EU:ta [Puhemies: Aika!] kuin me itse kukin haluamme.

Puhemies Paula Risikko: Minuutti on minuutti.

14.20 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ison-Britannian brexit-ero on valitettava, se on valitettava koko EU:lle, ja uskon, että se on vahingollinen lopulta myös Isolle-Britannialle ja EU:n ja sitä kautta Suomenkin turvallisuudelle.

On hyvä, että ministeri Mykkäsen johdolla tehdään nyt nimenomaan etukäteen varautuen tätä lainsäädäntöä. Kyllä ihmettelen, kun kuulin sosiaalidemokraattien riveistä, että lainsäädäntöä ryhdyttäisiin tekemään siinä vaiheessa, kun brexit on jo toteutunut. Totta kai tämän lainsäädännön pitää olla, arvon sosiaalidemokraatit, valmiina, jos tämä ero tapahtuu. Tämä koskee siis 5 000:ta Ison-Britannian kansalaista ja heidän asumistaan, opiskelua ja työtä Suomessa. Se mahdollistetaan myös mahdollisen brexit-eron jälkeen.

Brexit ilman sopimusta näyttää entistä todennäköisemmältä. Mitkä ovat sen vaikutukset, se on vielä täysin avoin asia, ja toivotaan, että Isossa-Britanniassakin vielä järki voittaa.

14.21 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppanen, kyllähän meillä on sotaakin varten lainsäädäntö olemassa, vaikka meillä, luojan kiitos, ei ole sota vielä syttynyt.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Tämä hallituksen esitys, joka koskettaa Britannian kansalaisten — siis niiden, jotka ovat rekisteröityneet tänne — mahdollisuutta jatkaa elämäänsä täällä kuten tähänkin saakka, on oikein hyvä ja kannatettava esitys. Ehkä paras puoli tässä esityksessä on juuri se, että se tekee tästä brexististä mahdollisimman helpon. Se, että näille täällä oleville briteille ei koidu juuri mitään muutoksia Suomessa oleskeluun verrattuna siihen, mitä se on ollut aiemmin, todistaa heillekin ja meille kaikille, että ilman EU:takin voi olla elämää. Tämä jopa saattaa rohkaista EU:ta ja sen jäsenvaltioita tulevaisuudessa kehittämään itseään yhä enemmän kohti itsenäisten kansallisvaltioiden yhteistyötä, pois tältä nykyään vallalla olevalta liittovaltion tieltä.

14.22 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se on sanottava, että brexit-pallo on Britannialla itsellään ja me muut teemme tässä sen, minkä me voimme vahinkojen minimoimiseksi, koska ei tämä brexit, tulipa siitä minkälainen sopimus hyvänsä, voi täyttää niitä etuja, hyötyjä, mitä EU-jäsenyydellä saa, se on selvä. Ja on aivan paikallaan, että Suomen hallitus on tehnyt lakiesityksen Suomessa asuvien brittien oikeuksien turvaamisesta, koska eivät kansalaiset tähän sotkuun ole syyppinä, ja me turvaamme brittien oikeudet Suomessa. Teemme sen tarvittaessa yksipuolisesti ja etukäteen tämän no deal -ratkaisun varalta ja oletamme tietysti, että saamme vastavuoroisen kohtelun sitten Britanniassa asuville suomalaisille, mutta siitä me emme vielä voi tietää.

Mutta aika hirtehistä on kyllä sanoa, että tämä on jonkinlainen demokratian voitto, näyttö, tai että tämä avaa mahdollisuuden muillekin EU-maille. Kyllä tämä on vakava opetus siitä, että ei tätä kannata kokeilla kotona. Britanniassa on kummallinen vallankumoushenki valloillaan, [Puhemies koputtaa] ja tätä ei pidä muualla kokeilla.

14.24 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viisas oppii virheistään, tosi viisas muiden virheistä. Kyllä minäkin näen samalla tavalla kuin edustaja Tuppurainen, että ei tämä brexit kyllä mikään demokratian voitto ole, vaan tämä on enemmänkin mielikuvien ja populistisen politiikan voitto, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] surullinen esimerkki siitä, miten voi yksi henkilö omilla vaalilupauksillaan ja omaa kannatustaan nostaan esittää tämmöisiä kansanäänestyksiä, joita lähdetään sitten täysin väärillä tiedoilla viemään eteenpäin, ja annetaan monimutkaisista asioista ihmisille sellainen kuva, että kun äänestätte brexitin puolesta, niin pannaan enemmän rahaa terveydenhuoltoon ja kaikki menee paremmin. Tämä on populismin surullinen esimerkki, ja välitetään tätä nyt Suomessa.

Välitetään myös ennen omia vaalejamme antamasta semmoisia vaalilupauksia, että monimutkaisissa asioissa ikään kuin joku yksittäinen asia ratkaisee kaiken — ei tule ratkaisemaan. Kyllä enemmänkin pitää keskittyä siihen, että tehdään [Puhemies koputtaa] kansainvälistä yhteistyötä ja edistetään sillä tavalla Suomen vientiä.

14.25 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olin itse vaalitarkkailijana silloin juhannuksen aikaan vuonna 2016 Lontoossa, kun tätä kansanäänestystä järjestettiin. Kyllä varmasti äänestystulos sinänsä perustui ihan rehellisiin vaaleihin, mutta kyllähän paljon oli liikkeellä harhaanjohtavaa ja suorastaan totuudenvastaista tietoa, ja uskon, että monet siellä myös katuivat sitä, millä tavoin äänestivät.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

On hyvä, että tässä asiassa ollaan nyt liikkeellä ja että hallitus on tuonut tämän esityksen. Jos brexit toteutuu kovana, niin joudumme varmasti vielä monta muutakin kertaa tässä salissa, ja seuraava eduskunta myös, tätä asiaa joltakin kantilta käsittelemään.

Kun ministeri Mykkänen on paikalla, niin yksi merkittävä asiahan liittyy yhteistyöhön sisäisen turvallisuuden kysymyksissä esimerkiksi poliisi- ja tiedusteluyhteistyön osalta, jossa Britannialla on ollut hyvin tärkeä rooli Euroopan unionissa, [Puhemies koputtaa] ja myös Suomen kannalta se on erittäin tärkeä kumppani ollut.

14.26 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä siinä vaiheessa, kun edustaja Salolainen aika hyvin tämän keskustelun avasi niillä sanoilla, että eihän tässä brexitissä sinänsä ole mitään järkeä, maalaisjärjellä on hyvin helppo tulla tähän samaan johtopäätökseen. Näin se on ja tässä mennään.

Täällä on ollut monia viisaita puheenvuoroja. Itse painottaisin ministerille myös sitä, että tietenkin on hyvin tärkeää myös katsoa sitten, miten suomalaiset, jotka ovat siellä Britteissä, tulevat pärjäämään tulevaisuudessa. Äärimmäisen tärkeä kysymys sinänsä.

Edustaja Satonen otti mielestäni aika hyvin esille sen näkökulman, että viime kädessä hän tästä ratkaisusta kärsii aivan tavallinen kansalainen. Hän kuvasi sitä, miten Briteissä tavallinen kansalainen siitä joutuu kärsimään, ja kyllä minä sanoisin, että tällä brexitillä joka tapauksessa, kävi miten kävi, kävi sitten kova tai pehmeä, tulee olemaan pahat seuraukset myös Suomen taloudelle esimerkiksi ja myös suomalainen ihan tavallinen ihminen tulee siitä kärsimään aika lailla. Talousnäkyvät, mitä tästä voi seurata, ovat pelottavat suorastaan pahimmillaan, ja siksi tietenkin kaikki nyt seuraamme, mitä siellä tapahtuu. Toivomme, että jollain tavalla järki voittaisi. Mutta sinänsä kyllä haluan yhtyä edustaja Salolaisen näkemykseen siitä, että eihän tässä kyllä tällaisenaan mitään järkeä ole.

14.27 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotenkin kun kuunteli näitä välihuutoja, kun perussuomalaiset edustajat esittivät näkemyksiä siitä, että tämä on ollut kansan tahto ja tämä on myös merkki herätellä EU:ta, ja kun täältä kuului tämmöistä, että järjetöntä puhetta, niin mietitäänpäs nyt. Me puhumme täällä samaan aikaan siitä, että meidän täytyy ottaa opiksi. Miten me otamme opiksi, jos me emme sen jälkeen herätä keskustelua siitä, mistä mikäkin johtui, miten me voisimme tehdä asioita toisin?

Yksi merkittävä asia on ollut vapaa liikkuvuus, joka häiritsee ihmisiä siinä, että täällä liikkuu ihmisiä ympäri ämpäri Eurooppaa, sanotaan nyt ihan suoraan, kuka milläkin asialla. Tämä ei koske pelkästään sitä, että jotkut henkilöt tulevat jonnekin töihin. Tämä on ollut yksi asia, mikä siellä taustalla on ollut.

Meillä Suomessa pitäisi muuttaa tämä kulttuuri sillä tavalla, että kai tästäkin nyt puhua saa eikä tarvitse heti huudella, että järjetöntä puhetta. Ollaan eri mieltä ja keskustellaan ja kehitetään. Ei se ole heti järjetöntä puhetta, jos on jostain asiasta eri mieltä.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä muutama vastauspuheenvuoro, sen jälkeen ministeri vastaa, ja sitten mennään puhujalistalle. [Mika Niikko: Vastauspuheenvuoro pitää saada, niin monta kertaa on nimi mainittu!] — Edustaja Laukkanen. — Täältä mainittiin nyt nimi.

14.28 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä nimen mainitsemisesta.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Britannian EU-erosta on vaikea löytää hyviä asioita. Britannia on saari. Nyt se on sitä myös henkisesti tämän brexitin toteutumisen jälkeen. Britannia eristyy niin työvoiman suhteen, kaupan suhteen, sotilaallisesti kuin ennen kaikkea vaikuttavuuden suhteen, mikä on heidän roolinsa tulevassa EU:ssa. On vaikeaa yhtyä siihen iloon, jota jotkut täällä kokevat siitä, että Britannia eroaa EU:sta. Kyllä pidän sitä kokonaisuutena surullisena ja tappiollisena Suomen kansalle ja Suomen taloudelle ja annan kyllä kiitosta ministeriölle siitä, että mennään etunojassa tässä ja valmistaudutaan siihen, että ne ihmiset, Britannian kansalaiset, jotka täällä ovat, voivat rauhallisesti edelleen olla Suomessa ja kokea, että heidänkin asioitaan täällä hoidetaan.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tässä vaiheessa ministerin vastauspuheenvuoro elikkä nyt, koska hänellä on aikataulu jättää tänne, ja jatketaan sitten vielä muutamalla vastauspuheenvuorolla.

14.30 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta. Olen tyytyväinen, että näyttää myös laajalti eduskunnassa nauttivan ymmärrystä tämä hallituksen huoli näiden 5 000 brittikansalaisen tilanteesta ja halu mahdollistaa heidän oleskelunsa saumaton jatkuminen täällä.

Eräitä kysymyksiä:

Tässä useampi edustaja aivan ymmärrettävästi — Kurvinen, Salolainen, Viitanen, ja useat muutkin — nosti esiin suomalaisten aseman Ison-Britannian alueella siellä asuessaan. Brittihallitus sinänsä on luvannut, että hard brexitin oloissa oleskeluoikeudet myöskin heille taataan, mutta tässä käymme koko ajan keskusteluita Britannian viranomaisten kanssa siitä, että haluamme nähdä mustaa valkoisella.

Tähän liittyen: Kun edustaja Tolppanen kysyi, miksi säädämme lakia täällä jo nyt, vaikka ero ei ole selvä, niin luonnollista on, että tämä ei päivässä tapahdu, ja ero taas tapahtuu yhdessä yössä, jolloin on erittäin tärkeää, että brittikansalaiset ovat täällä koko ajan laillisesti. Näin ollen myöskin on tärkeää, että Britannian hallitus pystyisi toimimaan ajoissa EU-kansalaisten oikeuksien takaamiseksi.

Käytän tämän tilanteen hyväksi viestittääkseni myös edustajienkin kautta, että aivan yhtä lailla myös suomalaisten, jotka asuvat Ison-Britanniassa, on syytä viimeistään nyt tehdä EU-kansalaisen oleskeluoikeuden rekisteröintinsä Ison-Britannian maahanmuuttoviranomaisille, koska aivan yhtä lailla siellä ne henkilöt, jotka ovat rekisteröityneet, tulevat olemaan näiden turvaavien toimenpiteiden piirissä.

Edustaja Sarkkinen kysyi hyvän kysymyksen, mitä vuodesta 2021 alkaen tapahtuu. Totta kai toivomme, että löydämme siihen mennessä Euroopan unionin ja Ison-Britannian välillä sivistyneen sopimuksen, jonka myötä sujuva liikkuvuus Britannian ja EU-valtioiden välillä onnistuu. Tarvittaessa tietysti eduskunnan täytyy tarkastella sitten mahdollisuutta kahdenvälisestäkin brittikansalaisia koskien tämän asian järjestämiseen. On kuitenkin tämän lain puitteissa selvää, että pysyvä poikkeus nimenomaan Ison-Britannian kansalaisille suhteessa muihin kolmansien maiden kansalaisiin on hyvin perustavaa laatua oleva ja perustuslaillinen kysymys Suomessa, jolloin emme lähteneet sitä ovea raottamaan tämän esityksen puitteissa, kun todella reilussa kuukaudessa on tarpeen saada tämä laki myös voimaan.

Kysyitte myös, onko kansalaisuuksien hakeminen Suomessa brittikansalaisten taholta lisääntynyt. Nyt ei ole viime kuukausina näkynyt vielä mitään suurta muutosta tässä. 2016

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

haki 99 henkilöä, 2017 haki 201 henkilöä, viime vuonna noin 230 henkilöä ja tämän vuoden tammikuussa vain reilu kymmenen henkeä. Mutta varmasti näitä hakemuksia — ja hyvä niin, jos on Suomeen pysyvästi asettuneita brittejä — tulee myös näkymään, jos he kansalaisuuden edellytykset täyttävät.

Kuten edustaja Räsänen sanoi, totta kai Iso-Britannia on meille aivan olennainen kumppani, yksi olennaisimmista kumppaneista sisäisen turvallisuuden, poliisi- ja tiedusteluyhteistyön kesken. Tästä viimeksi torstaina kävin sisäasiain- ja oikeuskomissaari Kingin kanssa Euroopan unionin puolelta keskusteluita. Hän myös Britannian kansalaisena on tietysti hyvin huolestunut siitä, miten tämä hoidetaan. Toisaalta esimerkiksi kansliapäällikkömme oli juuri hiljattain Lontoossa keskustelemassa poliisiviranomaisten kanssa. Uskon, että meille kyllä hyvää tahtoa tässä suhteessa riittää, mutta on olennaista, että turvallisuusasioissa Ison-Britannian vahva turvallisuuskoneisto on jatkossakin osa Eurooppaa ja me olemme myös osa Britannian turvallisuutta. Sitä maantieteellistä liittoa ei voi purkaa kyllä.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan neljä vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen puhujalistalle. Nämä neljä henkilöä ovat edustajat Mika Kari, Niikko, Wallinheimo, Salolainen.

14.34 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin tarpeellinen lakiesitys, ja on hyvä, että se annetaan eduskunnalle nyt. Me tarvitsemme aikaa varautua brexitiin, ja kiitos ministerille hyvistä vastauksista.

Nyt tulee kyllä hyvä kysymys, vaikka valitettavasti ministerillä ei ole siihen mahdollisuutta vastata, mutta ainakin aikakirjoihin haluan tämän jättää. Minä haluan myös komppata tässä edustaja Eestilän hyvää puheenvuoroa siitä populismista, joka politiikassa synnyttää tämäntyyppisiä ongelmia, joita nyt — ei pelkästään Ison-Britannian parlamentissa, vaan myös muissa eurooppalaisissa parlamenteissa — yritetään parsia kokoon. Varokaamme joutumasta samanlaiseen tilanteeseen tai uhritumasta tästä keskustelusta, jota Suomessakin käydään vähän reunasta reunaan.

Isolla-Britannialla on merkittävä rooli puolustusyhteistyössä ja sisäisen turvallisuuden yhteistyössä, ja olisin kysynyt ministeriltä — ja aion kysymyksen esittää tuolla kuppilan puolellakin: mikä on valtioneuvoston näkemys siitä, rakennammeko turvallisuusyhteisön Ison-Britannian kanssa jatkossa vain ainoastaan kahdenvälisillä sopimuksilla maiden kanssa vai synnytämmekö Euroopassa yhteisen sopimusjärjestelmän Ison-Britannian kanssa liittyen puolustusyhteistyöhön ja sisäiseen turvallisuuteen?

14.35 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustajat Eestilä ja Ala-Nissilä ja Tuppurainen, te muun muassa väititte, että populismin ja väärän tiedon takia Britanniassa äänestettiin euroeron puolesta. Eikö kyse pikemminkin ole siitä, että siellä kansallisidentiteetti on nostanut päätään sen tähden, että Euroopan unioni on epäonnistunut monessa asiassa — kuten mekin täällä pohjolassa hyvin tiedämme? On tullut pankkikriisiä, pakolaiskriisiä, on tullut halpatyöntekijäkriisiä, ja sitten ennen kaikkea on tullut uskottavuuskriisi siitä, miten Euroopan unionissa yhdessä hoidetaan asioita.

Jos kansalaiset eivät saa itse päättää edes pienistä asioista, niin kyllähän se nyt on selvä, että ihmiset äänestävät silloin toisella tavalla kuin odotetaan. Ja monille teille poliitikoille näyttää tulevan yhä uudelleen yllätyksenä se, että kansa voi äänestää niin sanotusti väärin. On kansanvallan halveksintaa, että me täällä neuvomme väestömäärältään 60 miljoonaa

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

enemmän olevaa kansaa siinä, miten heidän tulisi äänestää. Siinä mielessä hämmästelen näitä puheita, että omassa eduskunnassamme halvennamme demokratiaa tällä tavalla.

14.36 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus reagoi näin ennakkoon, ja mielestäni tämä on ainoa järkevä ratkaisu. Hiukan pohdituttaa se asia, minkälaisella tilannekuvalla ja informaatiolla britit päätyivät tähän vastaukseen — ja tästä tullaan oikeastaan edustaja Niikon vastaukseen toista kautta: Minkälaista hybridivaikuttamista siellä tapahtui? Saivatko britit aivan rehellisen kuvan siitä, mitä tämä brexit merkitsee tai ei merkitse? Toivoisinkin, että pohdittaisiin enemmän niin EU-tasolla kuin Suomessakin, kuinka tämmöiseen hybridivaikuttamiseen päädyttiin ja mitä oppeja me voimme tästä saada, koska meilläkin on vaalit tulossa ja monessa muussa maassa on vaalit tulossa ja selkeä trendi tuntuu olevan, että hybridivaikutetaan tiettyjen valtioiden toimesta ja halutaan myös järkyttää näin EU:n yhtenäisyyttä.

14.37 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Briteillä on tietenkin täysi oikeus tehdä ihan ikiomat ratkaisunsa kansallisesti. Se ei kuulu meille. Emmekä me ole myöskään pyrkineet puuttumaan siihen, vaan me olemme vain seuranneet, mitä siellä on tapahtunut. Mutta meillä on täsmälleen EU:n jäsenenä oikeus sanoa, että se ei ole meidän kansallisten etujen mukainen ratkaisu, ja sen me sanomme ihan selkeästi. Se vahingoittaa meidän talouselämää, se vahingoittaa suomalaisten opiskelijoitten mahdollisuuksia toimia Britanniassa ja niin pois päin. Eli tämä on täysin selvä asia: britit hoitavat oman asiansa.

Tämä vain tapahtuu valitettavasti tilanteessa, jossa Eurooppa on yhä suuremmin ahdistettu sekä Venäjältä että Yhdysvalloista. Ei Yhdysvaltojen presidentillä ole kovin kaunista kuvaa Euroopan unionista. Tämä on hyvin tärkeätä, että me olisimme nyt mahdollisimman yhtenäisiä muun muassa kauppapoliittisesti koko maailmaa ajatellen niissä neuvotteluissa, joissa meidän pitää olla, ja brittien lähtö heikentää meidän asemaamme.

Puhemies Paula Risikko: No niin, sitten mennään puhujalistaan, ja meillä on tässä kymmenisen minuuttia aikaa, kun tämä oli tämä aikarajoitettu kohta.

14.38 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen hallitus ansaitsee kiitoksen ripeästä toiminnasta Yhdistyneitä kuningaskuntia ja koko Eurooppaa uhkaavan kriisin haittavaikutusten minimoinnista. Esitys Euroopan unionista eroa tekevän maan kansalaisten oikeuksien turvaamisesta on myös sisällöltään kannatettava. Meillä ei ole mitään syytä rangaista Suomessa asuvia brittejä tekemällä heidän oleskelunsa laillisuudesta epävarmaa. Oletamme toki vastavuoroisuutta sekä Suomen että muiden EU-maiden kansalaisten kohtelussa, mutta se ei ole ainoa saati määräävä peruste. Täällä asuvien Yhdistyneiden kuningaskuntien kansalaisten asema on turvattava tarvittaessa yksipuolisesti. Heistä tuskin kovin moni on halunnut tätä EU-eron järjettömyyttä. Vielä harvempi heistä on toivonut sopimuksettoman eron kaaosta.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksen hyväksymisestä vallitsee varmastikin pitkälle menevä yksimielisyys. Näin vaikutti tämän debatinkin perusteella olevan. Toivon, että voimme myös yhdessä ja yksimielisesti arvioida, mitä nyt tulossa oleva jäsenmaan EU-ero merkitsee. Siinäkin tapauksessa, että ero olisi syntymässä yhdessä sovitulla tavalla, kyseessä olisi vain vahinkojen minimointi. Olemme tosiaan olleet laatimassa sopimusta, jolla haita-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

taan kansainvälistä kauppaa ja jolla vaikeutetaan ihmisten liikkumista. Hyvä sopimus ja hyvä yhteistyösuhde ei parhaimmillaankaan ole yhtä hyvä kuin jäsenyys EU:ssa. Nyt kuitenkin näyttää, ettei edes tähän tappioiden minimointiin olla pääsemässä. Britanniassa on vallalla ajatus, jonka mukaan suurempi kaaos on jotenkin toivottavaa. Mitä pahempi, sen parempi, siltä keskustelu brittiparlamentissa tällä hetkellä vaikuttaa. Maassa on sellaista vallankumoushenkeä, että sitä ei ole tainnut olla siellä vuosisatoihin. Tärkeintä on lyödä alas vanha maailma, maksoi mitä maksoi.

Arvoisa rouva puhemies! Yhdistyneet kuningaskunnat on yksi Euroopan vahvimpia maita. Se tunnetaan ympäri maailman. Eron jälkeenkin sillä on kilpailukykytekijöitä. Se pystyy varsin pitkälle huolehtimaan omasta turvallisuudestaan. Meillä Suomella ei ole näitä vahvuustekijöitä. Meidän sijaintimme on turvallisuuspolitiikan näkökulmasta kovin kiiperä. Me emme ole talouden suurvalta. Me tarvitsemme Eurooppaa, me tarvitsemme Euroopan unionin jäsenyyttä. Toivottavasti tästäkin kasvaa yksimielisyys, joka johtaa meidän syvenevään yhteistyöhön muiden EU-maiden kanssa.

14.41 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Brexit betyder brexit. Bara det att ingen verkar veta vad det betyder ännu. Det är oerhört tråkigt att Storbritanniens lämnar den Europeiska unionen. Om Storbritanniens ännu vill ändra sig och stanna kvar i EU eller komma tillbaka i ett senare skede så ska dörren stå öppen för det. Det kostar inte heller någonting att ge Storbritanniens extratid om de vill ha mer tid att ännu fundera lite.

Oavsett vad som händer med brexit vill jag att Finland och Storbritanniens fortsätter vara så nära varandra som vi bara kan. Vi delar mycket, politiska intressen och historia, vi har stort ekonomiskt utbyte och vår flygtrafik är integrerad, och också det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet är mycket utvecklat.

Vi har också många briter som bor i Finland och finländare som bor i Storbritanniens, och som gjort det i väldigt många år — tiotals år — och som på många sätt är en självklar del av vårt lokala samhälle. Därför är det här lagförslaget viktigt, för oavsett vad som händer med brexit så har vi ett politiskt ansvar att se till att inte enskilda medborgare och familjer, briter här och finländare i Storbritanniens hamnar illa ut bara för det att brexit betyder brexit.

14.44 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Ensin ihan pari kommenttia keskustelussa esille nousseisiin asioihin:

Täällä sanottiin, että tämän brexitin — sen, että ”ei”-äännet voittivat — taustalla oli se, että oltiin huolissaan maahanmuuton kasvusta. Näin varmaan oli, mutta mitä nyt on tapahtunut? Nyt on tapahtunut kyllä se, että EU-kansalaisia on muuttanut jo enemmän Britanniasta ulos kuin sinne on muuttanut sisään, mutta maahanmuutto ei kyllä ole vähentynyt. Afrikkalaiset ja aasialaiset ovat paikanneet kyllä sen vajeen. Tämä on hyvä tiedostaa: ei pääse tästä maailmasta eriytymään, vaikka niin joku saattaisi kuvitella.

Toinen asia on se, kun täällä puhutaan — taisi olla edustaja Eerola — että nyt tämä, että mekin teemme mahdollisimman helpoksi täällä asuville briteille tämän eron, osoittaa, että olisi ikään kuin helppo ratkaisu jäädä EU:n ulkopuolelle. Näinhän se ei ole. Aivan kuten edustaja Tuppurainen sanoi, jäsenyyden ulkopuolella ei voi olla samoja etuja kuin jäsenillä on. Itse näen sen niin, että kun me teemme nyt lain, joka mahdollistaa oikeuksien jatkumisen 2020 loppuun asti, se mahdollistaa Suomessa asuville briteille Suomen kansalaisuuden hakemisen ja sitä kautta heidän oikeutensa varmistamisen täällä. Eli se on tärkeä asia.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Edellisessä puheenvuorossa edustaja Löfström erinomaisesti kävi jo läpi sitä, minkä takia on tärkeää, että myös jatkossa Suomella on hyvä suhde Britanniaan: ennen kaikkea puolustusyhteistyön, totta kai myös kauppayhteistyön takia. Eilen kävin sellaisessa yrityksessä kuin Parkanon Listatehdas Oy, jossa ylivoimaisesti merkittävin vientimaa on Britannia, ja sieltä oltiin huolissaan siitä, miten se vaikuttaa meidän työllisyyteemme. Eli nämä asiat ovat tärkeitä ja tietysti lentoliikenteen sujuminen ja monet, monet muut asiat.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluaisin vielä muutamalla sanalla kommentoida tätä brittiparlamentin tilannetta, kun oli mahdollisuus osallistua myös brittikonservatiivien puoluekokoukseen. Kun siellä kuunteli erityisesti näiden kovan brexitin kannattajien puheenvuoroja, jäi kyllä aika erikoinen fiilis. He puhuivat siitä, että EU-Britannian sijasta nyt Britannia katsoo globaalisti koko maailmaan ja maailmantaloukskasvusta suuri osa tulee EU:n ulkopuolelta, niin että heillä on mahdollisuus saada uusia markkinoita eurooppalaisten markkinoiden tilalle. Siinä tuli kyllä minulle mieleen, että suomalaiselta tekstiiliteollisuudelta ja jalkineiteollisuudelta voi kysyä, kuinka helppo niitä uusia markkinoita oli sen jälkeen maailmalta löytää, kun Neuvostoliiton kauppa romahti. Eli ei ihan mitä tahansa kannattaisi ihmisille puhua, mutta valitettavasti tilanne on tällainen. Eikä työväenpuolueen osalta Jeremy Corbynin johdolla tilanne ole juurikaan parempi, eli siellä yksinkertaisesti ei ole poliittista päätöksentekokykyä, ja se tällä hetkellä koituu kansalaisten isoksi ongelmaksi.

14.47 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa puhemies! Täällä ovat jo tulleet hyvin esiin kansalaisten oikeudet, ja mielestäni on tärkeää, että briteille Suomessa ja myöskin suomalaisille Briteissä tänä hyvin epävarmana hetkenä taataan ne oikeudet, että he voivat jatkaa työskentelyä, opiskelua. Tässä myöskin näkee ne edut, mitä EU:ssa on ollut. On ollut helppoa tulla toiseen maahan, on voinut mennä Erasmus-opiskelijavaihtoon ja niin pois päin. Tämä tulee näkyväksi silloin, kun näihin tulee ongelmia. On myöskin hyvä, että hallitus varautuu kovaan brexitiin. Mielestäni on järkevää, että tätä lainsäädäntöä tehdään juuri nyt.

Sitten ehkä pari sanaa Suomen ja Britannian yhteistyöstä. Täällä on jo tullut esille, miten tärkeä taloussuhde meillä on Britanniaan. Väitän, että työttömyyttä tulee Kanaalin molemmin puolin tämän päätöksen myötä. On brittiyrityksiä, joiden markkinat häviävät, ja meiltä häviää osittain sitten Britanniassa markkinoita. Tämä brexit tällä hetkellä ei varmaankaan ole EU:n etu eikä brittien etu.

Täällä on puhuttu vähän ulkopoliitikasta, mutta kehitysyhteistyössä Britannia kuuluu niihin maihin, jotka ovat saavuttaneet 0,7 prosentin tason eli tekevät paljon kehitysyhteistyötä. Jos katsomme esimerkiksi Afrikan sarvea ja Pohjois-Afrikkaa, Britannia on meidän aktiivisimpia kumppaneitamme kaikessa kehitysyhteistyössä. On erittäin tärkeää, että se on voinut toimia EU:n sisällä ja on voitu koordinoita toimintoja. On huono asia, jos nyt tämä yhteistyö maailmalla hajoaa EU:n, Britannian ja meidän kesken.

Turvallisuuskysymykset ovat nousseet täällä hyvin esille. Jos ajattelemme koko Euroopan puolustusta ja sitä, miten se tänä päivänä kehittyy, siinäkin tarvitsemme Britanniaa. On hyvä, että he ovat olleet mukana.

Sitten vielä, arvoisa puhemies, kaksi sanaa. Yksi tästä brittiparlamentista, kun kysytään, voiko jotakin oppia. En ole niin paljon katsonut aikaisemmin brittiparlamentin istuntoja, mutta tulee mieleen se, että kun katsotaan peruutuspeiliin ja puhutaan menneistä — sinä sanoit kaksi vuotta sitten näin, sinä sanoit kolme vuotta sitten näin — eikä oteta lukuun niitä uusia selvityksiä, joita on tehty siitä, miten tämä vaikuttaa Britannian talouteen, niin onhan

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

se huonoa politiikkaa. Voimme ehkä sen ottaa oppia, ettemme tekisi itse samanlaista. Ja aivan viimeisenä: Täällä tuotiin hyvin esiin se, mitä tämä merkitsee Suomen puheenjohtajuuskaudelle, joka alkaa tämän vuoden puolellavälissä. Meidän pöydällämme ovat mahdollisesti koko EU:n tulevaisuuteen liittyvät vaikeimmat ongelmat, ja tähän on hyvä nyt varustautua.

14.49 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on hyvä. Totta kai me haluamme varmistaa sen, että Suomessa olevat noin 5 000 Britannian kansalaista voivat jatkaa täällä työskentelyä ja asumista, ja siinä mielessä tällainen ennakoiva lainsäädäntö on tarpeellista tällaisessa tilanteessa.

Omassa puheenvuorossani en ole ottanut kantaa siihen, mikä tämä Ison-Britannian päätös euroerosta on, onko se hyvä vai huono. Toki sen tunnustan, että se on huono Suomen näkökannalta, kuten tänään aikaisemmissakin puheenvuoroissa mainitsin. Tokihan Suomi hyötyisi siitä, että meillä olisi tällainen Euroopan unioniin kriittisesti suhtautuva jäsenvaltio, joka ajaa tai ajoi hyvin paljon samoja asioita kuin Suomi Euroopan parlamentissa.

Mutta meidän täytyy kuitenkin ymmärtää se, että kyllä kansalaisiin vaikuttavat myös mielikuvat ja tosiasiat siitä, mitä Euroopan unionin sisällä tapahtuu. Pankkikriisi yksistään on jo pelkästään Suomessa aiheuttanut sen, että meillä on valtiolla muutaman kymmenen miljardin euron takaukset niihin lainoihin, joita Kreikka, Irlanti, Espanja ja moni muu maa ovat ottaneet selviytyäkseen omista talouskriiseistään. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto — Jari Myllykosken välihuuto] Pelkästään EVM:ään, vakausmekanismiin, laitetut rahat ovat noin 12 miljardia euroa yksistään. Siinä mielessä kun tällaisiin vastuisiin joudutaan sen tähden, että muut Euroopan jäsenvaltiot eivät noudata niitä sopimuksia, joita ollaan yhdessä tehty, kyllä se asettaa jokaiselle veroja maksaneelle suomalaiselle sen kysymyksen, mitä järkeä tällaisessa yhteistyössä on, missä me olemme maksajan roolissa aina ensimmäisenä.

Toisekseen pakolaiskriisi osoitti sen, että yksikään Euroopan unionin maa ei saa itsenäisesti päättää siitä, kuka sen maaperälle astuu. Tätähän koeteltiin meillä 2015, ja tässä talossa, tässä hallituksessa, mikä tässä talossa istuu, ei ollut pientäkään tahtoa ajaa suomalaisten etua ja katsoa edes, ketä tähän maahan marssii ja tulee tekemään pahojaan. [Olavi Ala-Nissilä: Olitte itse mukana!] — Olin itsekin mukana ja yritin tätä omalta osaltani estää ja puhuin tästä monta kertaa, mutta ne puheet menivät kuuroille korville.

Sitten täytyy myös muistaa se, että varsinkin vaalikauden alkupuolella tämän eduskunnan koko lainsäädännöstä noin 60—70 prosenttia perustui ratifiointeihin, Euroopan unionin lainsäädännön toteuttamiseen Suomessa, joten jos Suomen valtiosta tulee sellainen valtio, joka on vain jatke Euroopan unionin tahtotilalle, silloinhan me emme kulje oikeaan suuntaan. Tämä on se huoli, mikä uskoakseni Britannian kansalaisilla on ollut, ja tämä huoli on yhteinen monessa muussakin Euroopan maassa, ja sen tähden toivon, että me teemme siinä mielessä järkevää politiikkaa, [Puhemies koputtaa] että me ajamme Suomen etua ensin kaikessa päätöksenteossa riippumatta siitä, että joskus joudumme asettumaan vastakkain Euroopan unionin kanssa. [Puhemies koputtaa] Silloin siinä yhteistyössä on todellista pohjaa ja kansanvaltaa.

Puhemies Paula Risikko: Olemme nyt jo yliajalla tästä, mutta ajattelin, että nämä, jotka ovat puheenvuoron nyt pyytäneet, saavat sen pitää. Sitten jos vielä tulee lisää, ne jäävät siten iltaan.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

14.53 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa rouva puhemies! En varmaan itsekään väitä, onko joku täällä erityisesti oikeassa tai väärässä, mutta tämä brexit on vaarallinen esimerkki siitä, mihin tämä koko poliittinen järjestelmä Euroopassa joutuu, jos me hyväksymme sen, että mitä tahansa tietoa saa antaa minkä tahansa välineen kautta. Facebookia, sosiaalista mediaa, ei varmaan voi estää, mutta tämä osoittaa hyvin sen, että kun ennen vaaleja annetaan kaikennäköisiä lupauksia, että elämä paranee ja kaikkeen voidaan panna enemmän rahaa, niin sitten kun tulee kuitenkin se todellinen vaali, niin huomataan, että kaikki ne, jotka ovat luvanneet, häviävät maan alle. Tämä voi toistua missä tahansa Euroopan maassa. Se voi toistua Suomessakin.

Meilläkin on tulossa vaalit. Kuka näihin vaaleihin vaikuttaa ja millä tavalla? Ja jos me vaalilupauksien kautta menemme monimutkaisia asioita esittämään niin, että kun tehdään tämä tai tämä, niin siitä tulee kansalle hyvää, ja sitten kansa pettyy, niin koko poliittinen järjestelmä menettää kasvonsa. Suomen vahvuus on kautta aikojen ollut se, että ihmiset luottavat toisiinsa, ihmiset luottavat poliittiseen järjestelmään ja esivaltaan. Mitä enemmän tämä luottamus sortuu, sitä lähemmäksi me menemme kaaosta. [Mika Niikon välihuuto]

Edustaja Niikko, vaikka te keskeytätte minun puheenvuoroni, niin te olette siitä huolimatta osittain oikeassa. Kyllä EU:nkin pitää myöntää se, että he pyrkivät tekemään päätöksiä jäsenvaltioitten puolesta, mikä menee tämän läheisyysperiaatteen ohi. [Riitta Myller: He? Me!] Tämän läheisyysperiaatteen kunnioittaminen pitää nyten Euroopan unionissa ottaa vakavammin, että ne pienet asiat, joilla ei ole yhteismarkkinoiden eikä talouden kanssa suurta tekemistä, pitää päättää siellä, missä se on tarkoituksenmukaista, eli lähellä.

Mutta se kaikkein suurin ongelma, mitä monet puheenvuorot ovat täällä sivunneet, koskee juuri vaalien alla vaikuttamista: kuka niihin vaikuttaa. Ja meidän pitää myös äänestäjiä informoida siitä, että kaikki se tieto, mitä markkinoilla liikkuu, ei ole totta.

14.55 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellisessä puheenvuorossa edustaja Eestilä hyvin kuvasi brittien tekemän brexit-päätöksen onnettomia seurauksia ja sitä edeltäviä tilanteita, mitkä johtivat tähän nykyiseen karmeaan tilanteeseen, että britit joutuvat tekemään EU:sta lähtöä tavalla tai toisella, joko kovalla brexitillä tai jonkunnäköisellä sopimuksella. Veikkaan kuitenkin, kun ainakin EU on ilmoittanut, että ei ole olemassa mitään uutta neuvottelua, että se on sitten se kova brexit ilmeisesti edessä. Kun katsoo tämän päivän uutisia — juuri tarkastin pari uutislähdettä tuossa äsken — niin siellä on ihan selvät merkit siitä.

Kaksi isoa asiaa, joita britit varmasti katuva vielä 50 vuodenkin päästä:

Lontoohan on tunnetusti yksi maailman finanssikeskuksista, yksi suurimpia, ja on muutamana kerran valittu ihan maailman johtavaksi finanssikeskukseksi, muistaakseni vuonna 2009. Se tarkoittaa sitä, että nämä finanssikeskukset — pankkiiriliikkeet, pankit ja rahoituslaitokset — pikkuhiljaa vetäytyvät. Todennäköinen suunta lienee Saksan Frankfurt esimerkiksi.

Toinen juttu: Mehän saimme toissa viikolla tietää sen, että japanilainen autoliikkeen oli investoimassa Englantiin valtavan investoinnin, uuden nykyaikaisen autotehtaan. Ja viimeisen päälle olisi pantu isot rahat kiinni sinne autotehtaaseen, mutta nyt investointi on peruttu, ja se nyt varmaan siirtyy jonnekin Euroopan mantereelle. Varmaan joku Unkari, Slovakia, Tšekinmaa tai joku vastaava on investointikohteena.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Elikkä tässä tulee nyt se konkretia, jonka britit joutuvat kohtaamaan: kun menee tullimuurin taakse, kun avoimilla markkinoilla jää tullimuurin taakse, niin häviää takuuvaramasti kilpailun. Minä uskon, että jos britit joutuvat sen tekemään, niin heille tulee siitä arvaamattomia taloudellisia seurauksia. Kuten EU:ssa on todettu, niin jos britit haluaisivat perua sen erohakemuksensa, niin heillä yhteisön oikeuden mukaan siihen olisi täysi oikeus, mutta uskon, että tässä poliittisessa tilanteessa Briteissä ei tätä uskalleta tietenkään tehdä, koska se olisi monelle kasvojen menetys.

Surullinen on tilanne, ja seuraavan kolmen vuoden aikana näemme, mitkä lopulliset seuraukset ovat.

14.57 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on hyvä ja paikallaan juuri nyt, koska silloin, kun brexit on tapahtumassa, eduskunta on vaalilomalla, ja tämä laki pitää saada ennen sitä voimaan, jotta Suomessa olevat britit ovat paremmassa asemassa kuin muutoin olisivat.

Arvoisa puhemies! Minulle tulee mieleen 16.10.1994 ja sitä edeltäneet viikot, kun Suomessa valmistauduttiin kansanäänestykseen. Silloin, myös monien jälkeenpäin tehtyjen selvitysten mukaan, meillä levitettiin Euroopan yhteisöstä, nykyisestä EU:sta, hyvinkin arveluttavaa tietoa monella eri tavalla. Koko media oli valjastettu tietylle puolelle, ammattiyhdistysliike, tietysti pääomapiirit [Riitta Myller: Ehkä ne oli sitä mieltä! — Mika Kari: Ehkä ne oli oikeassa!] ja monet muut tahot olivat ajamassa yksioikoisesti ja kohtuuttominkin lupauksin, kun tämän päivän tilannetta katsotaan, siihen, että Suomen piti liittyä ja vielä ensimmäisenä Pohjoismaista.

Oma näkemykseni silloin oli, että olisi ollut erinomainen malli, jos me — Suomi, Ruotsi, Norja, Islanti — olisimme pysyneet ulkopuolella, muodostaneet vahvan yhteistyön ja osoittaneet sen hyvän pohjoismaisen kristillispohjaisen yhteiskuntamallin koko Euroopalle, mikä meillä silloin oli. Nyt siitä ei ole jäljellä paljon mitään: meillä vanhuksia ei hoideta, [Riitta Myller: No sekin on nyt EU:n vika!] meillä on monenlaiset ongelmat ja talouden kriisit, [Mika Kari: Heinäsirkat!] ja Euroopan unionin vaikutus on tässä ollut negatiivinen. — Minun tulkintani mukaan tietysti vasemmistolla on aika huono omatunto tästä, ja siksi huutelut ovat tällaisia.

Arvoisa puhemies! Jos Euroopan unioni olisi pysynyt vain isoissa asioissa ja keskittynyt niihin ja olisi niissä onnistunut, niin se nauttisi laajaa luottamusta kautta Euroopan, [Riitta Myller: Nauttiihan se nytkin!] mutta kun se on ruvennut näpertelemään hyvin pienissä asioissa ja epäonnistunut suurissa, kuten maahanmuutossa, monissa muissa kysymyksissä, niin se ei kerta kaikkiaan nauti kansojen luottamusta, ja tästä osoitus on brexitäänestys. Sama linja näkyy jo vähän toisella tavalla Ranskassa, Espanjassa, Puolassa, Unkarissa ja niin edelleen. Ja lisäksi näemme, missä tilanteessa on Euroopan rahaliitto. Se on pysynyt monet viimeiset vuodet pystyssä vain valtavilla tukioistoilla, joissa me olemme vahvasti mukana. EU on siinä itse asiassa kriisissä tänä päivänä, ja kriisi laukeaa varmaan aika arveluttavalla tavalla lähivuosina.

Puhemies Paula Risikko: Koska aikataulu on tiukka, tarjoan vastauspuheenvuoroa edustajille Ala-Nissillä, Kari Mika ja Myllykoski. — Edustaja Ala-Nissilä, otatteko vastauspuheenvuoron?

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

15.00 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarjous hyväksytään, kiitoksia. — Totean vain lyhyesti sen, että todellakin poliittinen järjestelmä on ongelmissa monissa maissa Euroopassa. Tuotetaan gallupeja, ja tietopohja on virheellistä. Esimerkiksi Italiassa, missä taitaa olla melkein perussuomalaisten veljespuolue vallassa, ollaan menossa kohti rahoituskriisiä juuri sen huonon politiikan takia. Britanniassa, kun puolueet ovat hajallaan, on vain huonoja vaihtoehtoja, ja niistäkään he eivät pysty päättämään.

Olimme täällä edustaja Kankaanniemen kanssa silloin, kun Suomi liittyi EU:hun. Itse en kannattanut nopeata EU-jäsenyyttä, mutta tuimme Ahon hyvää hallitusta kuitenkin. Suomen päätökseen vaikutti turvallisuuspolitiikka hyvin pitkälle, ja se tänäkin päivänä vaikuttaa. Minä en kyllä halua Suomea Venäjän etupiiriin viedä — jos näin suoraan saa sanoa — niin kuin näistä joistain äänenpainoista kuuli. Suomen asema on kuitenkin jossain Euroopassa. Me olemme nyt tässä eurooppalaisessa yhteistyössä, lännessä.

15.01 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Niikko, arvostelitte vuoden 2015 pakolaiskriisiä, turvapaikkakriisiä, ja sen hoitamista. Nyt täytyy mennä, edustaja Niikko, vähän kalenterin puolelle. Syksyllä 2015, kun oli juuri nämä ongelmat, joita kuvasitte, teillä oli hallituspaikka. Perussuomalaiset olivat hallituksessa, perussuomalaiset vastasivat myös Suomen ulkomaalaispolitiikasta, eduskunnan hallintovaliokunnan puheenjohtajapaikka oli teillä silloinkin, niin kuin se on ollut vuodesta 2011 alkaen. [Mika Niikko pyytää vastauspuheenvuoroa] On vähän niin kuin itseään arvostelisi, jos keskustelu edustajan toimesta keskittyy ikään kuin siirtämään vastuun muille, vaikka vastuu oli ihan omassa pöydässä, oman lautasen ja oman lusikan ja haarukan vieressä.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, jota tässä brexit-keskustelussa on aika ajoin sivuttu: me olemme tuoneet esiin muun muassa sen, että 90-luvulla Suomi valitsi Euroopan ja läntisen arvoyhteisön. Edustaja Kankaanniemi, [Puhemies koputtaa] yhdistitte jopa kristillisyyden tähän teemaan. [Puhemies koputtaa] Minusta olisi kristillistä puhua myös [Puhemies koputtaa] kansalaisten turvallisuudesta eikä ajautumisesta toisen maan etupiiriin. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Niikolla oli tähän vastaus, ja sitten edustaja Myllykoski. Emme voi jatkaa tätä tällä tavalla nyt, uskokaa jo. — Edustaja Niikko.

15.02 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Kari, nyt mennään siihen vuoden 2015 aikaan. Olin silloin ja olen vieläkin hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtaja enkä pitänyt siitä, että nuijittiin 250 miljoonaa ja milloin mimmosiakin summia lisää arviosta rahaa pakolaiskriisin hoitamiseen. [Timo Heinosen välihuuto] Ja jos minusta olisi ollut kiinni, niin niitä ei olisi nuijittu, mutta silloiset ministerit, jotka hallituksessa istuivat, myös meiltä pois lähteneet ministerit, Soini etunenässä, tekivät valtavan hienon takinkäännön kokoomuksen ja keskustan kanssa ja hyväksyivät kaiken mukisematta. Minä olin henkilökohtaisesti itse näkemässä Tukholmassa, kuinka turvapaikanhakijoita ohjattiin Tornioon menevään bussiin sitä mukaa, kun he tulivat junasta ulos, ja tällöin menin puhumaan pääministerille, sisäministerille, vaikka kenelle muille, että edes hetkeksi annetaan signaali Ruotsiin, että tänne ei voi lampsia sisälle, ja pannaan vähäksi aikaa ovet kiinni ja kysytään, [Puhemies koputtaa] keitä tulee milläkin asialla. [Pu-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

hemies koputtaa] Mikään ei kelvannut, [Puhemies: Aika!] ja tämän takia meidän eduskuntaryhmämme hajosi.

Puhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Myllykoski, vastauspuheenvuoro, ja kohtuus on tietysti, että edustaja Kankaanniemi lyhyesti vastaa, mutta sitten mennään toiseen asiaan.

15.04 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt tähän äskeiseen kiihkeään debattipuheenvuoroon minulla ei ole mitään sanottavaa. Puutunkin siihen, kun täällä keskusteltiin ja pohdittiin, että ammattiyhdistysliike oli siellä yhtenä innokkaana. Täytyy sanoa, että henkilökohtaisesti olin kannattamassa sitä, koska näin, että sosiaalisen Euroopan lähtökohdat ovat hyvin turvattuna silloin, kun me olemme EU:ssa. Se oli se edustaja Myllykosken näkemys siitä, että me voimme työehtoja edistää ja vapautuneilla markkinoilla me voimme edistää kaupallisuutta ja vientiteollisuuden ja hyvinvoinnin kasvamista ja kestäväällä kehityksellä tuottaa hyvinvointia meidän sosiaaliseen yhteiskuntaamme ja sosiaaliturvayhteiskuntaamme — se oli se minun näkemykseni. Me olemme joutuneet pettymään siihen, että mentiin enemmän finanssipuolelle. Mutta vieläkin olen sitä mieltä, että se lähtökohta oli oikea: turva ja sosiaalinen Eurooppa.

15.05 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Italian ongelmat ja velkaantuminen tapahtuivat Berlusconin ja Prodin aikana, eivät nykyisen hallituksen aikana. Mitä tulee sitten maahanmuuttoon Suomessa, joka ei tähän nyt sinänsä kuulu, niin totean vain, että Sipilän hallitus nimitettiin 29. toukokuuta 2015 ja elokuussa alkoi maahanmuuttovyöry, eli lomalla oltiin eduskunnasta ja muualta. Ja silloin elettiin siis sen lainsäädännön järjestelmän mukaan, minkä edellinen hallitus ja edelliset hallitukset olivat luoneet, ja se oli kelvoton tilanne, ei oltu mitenkään varauduttu siihen, mitä sitten pääsi tapahtumaan. Eli tämä on se totuus.

Mitä sitten tulee vielä siihen vuoteen 94, niin todellakin, kyllä SAK ja koko ammattiyhdistysliike olivat massiivisella vallalla tässä, ja myös maanviljelijät harhautettiin tämän järjestelmän osaksi, ja nyt nähdään, mihin ollaan jouduttu ja ollaan menossa.

Puhemies Paula Risikko: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 15.06.

Keskustelua jatkettiin kello 18.01.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 2. käsittelyä. Edustaja Mika Kari — poissa, edustaja Myller — poissa.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

3. Hallituksen esitys eduskunnalle sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 178/2018 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 16/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

15.06 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden kriittisissä lausunnoissa on nostettu esille sakon muuntorangaistukseen liittyviä ongelmia, joihin esitys ei kuitenkaan tässä muodossaan anna tyydyttäviä ratkaisuja. Lakiesityksen ydinperusteluna ja tarkoituksena on edistää rikosoikeusjärjestelmän uskottavuutta, lain kieltojen ja käskyjen noudattamista sekä yleistä lainkuuliaisuutta.

Asiantuntijat toteavat, että tällä tavoitteella voi perustella mitä hyvänsä rikoslain kovenusta. Asiantuntijakuulemisissa on nostettu esille kysymyksiä, korjaako tarjottu keino tuon uskottavuuden ja onko näin aikaansaatu muutos hintansa arvoinen. Olisiko sama voitu saada aikaan jollakin toisella toimella, ja millaiset olisivat näiden toimien muut edut ja niiden tuottamat kustannukset? Nämä rikoslain järkevää käyttöä ohjaavat kysymykset on valitettavasti jätetty esittämättä ja vastaukset saamatta.

Esityksen mukaan muuntorangaistus on koettu periaatteellisista syistä tarpeelliseksi tilanteissa, joissa toistuvissa rikoksissa käsillä on mahdollisuus, että tekijä jää tyystin vaille seuraamuksia. Samalla kuitenkin asiantuntija-arvioissa on todettu esityksen pulmaksi se, että rikos, jonka vakavuus edellyttää lievää sakkorangaistusta, johtaakin vankeusrangaistukseen. Periaatteellisesti ongelmallisena pidetäänkin sitä, että tämä ankaroituminen kohdistuu nimenomaan vähävaraisiin ja muutenkin heikossa asemassa oleviin. [Timo Heinonen: Eikö heille kuulu rangaistusta?] Tämä esityksen keskeinen ongelmakohta on todettu myös hallituksen esityksessä.

Muuntorangaistusjärjestelmän muutokset eivät tutkimustiedon valossa ole olennaisesti vaikuttaneet rikollisuuteen. Myöskään ehdotetuilla lainmuutoksilla ei voida arvioida olevan merkittävää vaikutusta rikollisuuteen. Yksittäisten, hyvin paljon toistuvasti sakkorikoksia tekevien osalta muuntorangaistuksen suorittaminen katkaisee kuitenkin rikosten tekemisen muuntorangaistuksen ajaksi. Tämä seuraus näyttää olevan esityksen ainoa merkille pantava parannus nykytilaan.

Päihdeongelmaiset tekijät suorittavat muuntorangaistuksen vankilassa. He ovat pääosin syrjäytyneitä ja vakavasti terveysongelmaisia. Heidän osaltaan on olemassa tarve tukitoimille ja hoidolle vankeusrangaistuksen sijaan. Tällä hetkellä kuitenkin tuomioistuimessa muunnettujen sakkojen suorituspaikka on ainoastaan vankila.

Asiantuntijat ovat todenneet valiokunnassa, että sakon muuntoa pyritään välttämään viimeiseen saakka ja varat etsitään vaikka mistä. Muuntorangaistuksen kohteeksi valikoituvat siis ne, jotka ovat pudonneet kaikkien sosiaalisten ja yhteiskunnallisten verkostojen ulkopuolelle. Heillä ei kertakaikkiaan ole mahdollisuutta suorittaa sakkojaan. On selvää, et-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

tei pelotevaikutus silloin toteudu rikosoikeusjärjestelmän uskottavuuden, lain kieltojen ja käskyjen noudattamisen tai yleisen lainkuuliaisuuden kannalta. Tutkimustieto vahvistaa tämän yksiselitteisesti. Toisaalta sen paremmin muuntorangaistuksen käyttöalaa lisänneet kuin rajoittaneetkin toimet eivät ole käytännössä vaikuttaneet tällaisten henkilöiden rikollisuuteen millään tavalla.

Asiantuntijat ovat muun muassa esittäneet, että päihdeongelmaisten osalta vankeusrangaistukselle käytössä olevien vaihtoehtoisten rangaistusmuotojen lisäksi tuomioistuimilla tulisi olla mahdollisuus määrätä esimerkiksi sopimushoitoseuraamus, jos tuomitun terveydellinen ja sosiaalinen tilanne sitä puoltavat. Tällaista hoitoseuraamusta tulisi erityisesti pyrkiä käyttämään sakonmuunnon vaihtoehtona.

Ammattimaiseen, toistuvaan omaisuusrikollisuuteen tulisi voida puuttua nykyjärjestelmää tehokkaammin. Tämä esitys tulee kuitenkin kohdentumaan myös henkilöihin, jotka eivät tätä kohtelua ansaitse. Ammattimaisten ja toistuvien näpistysten varalta lakiin on syytä sisällyttää muuntomahdollisuus. Muunnon ensisijaisena muotona ei kuitenkaan tulisi olla vankeus.

Esityksellä on myös taloudellisia vaikutuksia. Vuosittaisia lisäkustannuksia esityksestä tulisi 10,8 miljoonaa euroa sekä Oikeusrekisterikeskuksen kertaluontoiset tietojärjestelmäkustannukset. Ehdotus merkitsisi merkittävää työmäärän lisäystä poliisille, syyttäjälle ja tuomioistuimille, sillä etenkin toistuvia liikenne rikoksia ja lieviä omaisuusrikoksia on runsaasti. Tuomioistuimen käsiteltäväksi olisi lisäksi vietävä sellaisiakin asioita, joissa sakoitettu maksaa sakkonsa joka tapauksessa.

Kun otetaan huomioon ehdotetut muutokset sakkojen muuntosuhteeseen ja muuntorangaistuksen enimmäismäärään, voidaan arvioida keskimääräisen päivittäisen vankiluvun nousevan ainakin 30 vangilla päivittäin. Vankiluvun lisäys edellyttäisi 2,2 miljoonan euron lisämäärärahaa Rikosseuraamuslaitokselle. Poliisin henkilötyövuosia tulisi kertymään 9 600 rikoksen käsittelystä, ja yhden henkilötyövuoden hinta on 58 000 euroa, jolloin määrärahan tarve poliisille olisi kaksi miljoonaa euroa.

Jos asiaa ei enää jatkossa käsiteltäisi summaarisessa rikosprosessissa, aiheutuisi siitä syyttäjän avion mukaan syyttäjille selvä työmäärän lisäys. Syyttäjän olisi ensin suoritettava syyteharkinta normaaliin tapaan ja tämän jälkeen osallistuttava asian käsittelyyn tuomioistuimissa. Seitsemännen sakkorikoksen mentyä tuomioistuinkäsittelyyn myös seuraavat sakot olisi vietävä tähän samaan käsittelyyn. Tämä lisäisi erityisesti syyttäjän ja tuomioistuimen käsittelemien juttujen määrää. Syyttäjälaitokseen saapuisi jatkossa noin 9 600 yksinkertaista rikosasiaa nykyistä enemmän. Jos valtaosa asioista käsitellään kirjallisessa menettelyssä, työmäärän lisäys tarkoittaisi noin puolentoista miljoonan euron lisätarvetta.

Arvoisa puhemies! Tuomioistuimissa käsiteltävät, vaikkakin yksinkertaiset rikosasiat, lisääntyisivät vastaavasti. Pakkokeinoasian käsittely maksaa tuomioistuimissa keskimäärin 523 euroa. Jos yksinkertaisen rikosasian käsittely maksaisi sen, mitä pakkokeinoasian käsittely keskimäärin maksaa, lisämäärärahan tarve olisi 5,1 miljoonaa euroa.

Tässä on siis kyseessä iso periaatteellinen ja kallis suunnanmuutos pienen kohderyhmän vuoksi ilman takeita siitä, että uudistus osuu tavoittelemaansa maalin. Näistä syistä päädyimme esittämään esityksen hylkäämistä.

Ehdotan, että edellä olevan perusteella lakiehdotukset hylätään.

15.13 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan seitsemään samankaltaiseen sakkorikokseen vuoden sisällä syyllistyneiden henkilöiden teot olisi

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

käsiteltävä tuomioistuinmenettelyssä. Tällöin henkilölle tuomittu sakkorangaistus olisi mahdollista muuntaa vankeudeksi, jos sitä ei saada ulosmitatuksi tuomitulta. Muutosta on perusteltu ennen kaikkea rikosoikeusjärjestelmän uskottavuudella, lain kieltojen ja käskyjen noudattamisella sekä yleisellä lainkuuliaisuudella. Nämä ovatkin varteenotettavia perusteluita. Haluan muistuttaa, että tänäkin päivänä poliisi voi harkintansa mukaan viedä sakot syyttäjälle ja tuomioistuinmenettelyyn. Poliisin ohjekirjan mukaan toimitaan siten, että seitsemäs samankaltaisesta rikoksesta saatu toistuva sakko viedään tuomioistuimeen.

Hallituksen ehdotus merkitsee työmäärän lisäystä poliisille, syyttäjälle ja tuomioistuimille juuri senkin vuoksi, että tuomioistuimen olisi lisäksi käsiteltävä sellaisetkin tapaukset, joissa sakotettu maksaa sakkonsa joka tapauksessa. Maksamattomat sakot menevät aina perintään, joten tämä esitys kohdistuu vain niihin, jotka ovat maksukyvyttömiä ja luototietonsa menettäneitä. Voidaankin kysyä: onko oikein, että muuntorangaistus kohdistuu vain maksukyvyttömiin henkilöihin? Useampi kuin kaksi kolmesta sakkovangista on päihäteiden suurkuluttajia, ja puolet heistä on erityisen vaikeasti päihhteistä riippuvaisia. Sakkovangeilla on suuri tarve terveydenhuoltoon, erityisesti päihdekuuntoutukseen.

Esityksen ydinperusteluna ja tarkoituksena on edistää rikosoikeusjärjestelmän uskottavuutta, lain kieltojen ja käskyjen noudattamista sekä yleistä lainkuuliaisuutta. Asiantuntijat toteavat, että tällä tavoitteella voi perustella mitä hyvänsä rikoslain kovennusta. Asiantuntijakuulemisessa on nostettu esiin kysymyksiä siitä, korjaako tarjottu keino tuon uskottavuuden, onko näin aikaansaatu muutos hintansa arvoinen, olisiko sama voitu saada aikaan jollakin toisella toimella ja millaiset olisivat näiden toimien muut edut ja niiden tuottamat kustannukset. Nämä rikoslain järkevää käyttöä ohjaavat kysymykset on jätetty esittämättä ja vastaukset saamatta. Asiantuntija-arvioissa on todettu esityksen pulmaksi se, että rikos — esimerkiksi näpistys — jonka vakavuus edellyttää lievää sakkorangaistusta, johtaakin vankeusrangaistukseen.

Päihdeongelmaiset tekijät suorittavat muuntorangaistuksen vankilassa, ja he ovat pääosin syrjäytyneitä ja vakavasti terveysongelmaisia. Heidän osaltaan on olennaista tarve tukitoimille ja hoidolle. Asiantuntijat ovat muun muassa esittäneet, että käytössä olevien vankeusrangaistukselle vaihtoehtoisten rangaistusmuotojen lisäksi päihdeongelmaisten osalta tuomioistuimella tulisi olla mahdollisuus määrätä esimerkiksi sopimushoitoseuraamus, jos tuomitun terveydellinen ja sosiaalinen tilanne sitä puoltavat. Se olisi parempi vaihtoehto kuin nyt esitetty laki. Tämä on myös vasemmistoliiton ja vihreiden vastalauseessa esiin nostettu vaihtoehto.

Myös valiokunnan mietintö, jossa enemmistö kuitenkin puoltaa esitystä, on hyvin kriittinen ja tuo esiin asiantuntijoiden esittämiä havaintoja, puutteita ja ongelmia tässä esityksessä. Lakivaliokunnan mietinnössä pohditaan hyvinkin painokkaasti vaihtoehtoisia seuraamuksia ja päihdehuollon tukitoimia. Mietintöön sisältyvässä ponsiesityksessä esitetään, että hallitus selvittää mahdollisuudet kehittää ja laajentaa muuntorangaistukseen tuomittujen sijoittamista ulkopuoliseen laitokseen päihdehuoltoon ja mahdollisuudet varmistaa tarvittavien päihde-, sosiaali- ja terveyspalvelujen jatkuvuus riittävän ajan laitossijoituksen ja muuntorangaistuksen suorittamisen jälkeen.

Arvoisa puhemies! On aivan päivänselvää, että tässä maassa tulee kaikkien saada oikeutta. Kauppiaiden ja yrittäjien puolella olen totta kai sellaisissa tilanteissa, kun he kokevat, että ovat voimattomia jatkuvan näpistelyn edessä. Minusta onkin tärkeää, että poliisin ohjekirjassa neuvotaan, miten näissä tilanteissa tulee toimia, ja poliisilla on harkintavalta viedä asiat eteenpäin syyttäjälle, mutta toisaalta peräänkuulutan sitä, että aidosti maksuky-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

vyttömiä, päihdeongelmaisia, yhteiskunnan turvaverkoston ulkopuolelle täysin pudonneita ihmisiä pitää voida paremmin auttaa päihteettömään elämään.

Lakimuutos tarkoittaa myös sitä, että sellaisetkin tapaukset, joissa sakko maksetaan joka tapauksessa, menevät kuormittamaan tuomioistuimia. Me tiedämme, että tuomioistuinten resursseja on todella leikattu rankasti useamman vuoden ajan ja se on johtanut tilanteeseen, jossa voidaan kysyä, toteutuuko oikeusturva enää riittävästi uhreille, jotka tarvitsevat nopeaa oikeutta ja oikeusturvaa asiansa edistämiseksi.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Hännisen tekemää hylkäsesitystä.

15.19 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan siis muutettavaksi sakon ja rikesakon määräämisestä annettua lakia ja rikoslakia. Esityksen mukaan rangaistusmääräyksellä tai sakkomääräyksellä ei voitaisi käsitellä rikosasiaa, jos sakotettavan aikaisemmat sakkorikokset osoittavat niiden toistuvuuden ja samankaltaisuuden perusteella ilmeistä piittaamattomuutta lain kielloista ja käskyistä ja niiden rikkomisista määräytyistä seuraamuksista. Jos henkilölle on käsiteltävänä olevaa rikkomusta edeltävän vuoden aikana tehtyjen tekojen perusteella määrätty vähintään kuusi sakkorangaistusta, rikkomus käsiteltäisiin tuomioistuimessa. Näin toistuvasti sakkorikoksiin syyllistyneille olisi mahdollista tuomita muuntorangaistus.

Käsittelimme tätä lakivaliokunnassa kuluneen talven aikana. Esitystä on perusteltu nimenomaan sillä, että se edistää rikosoikeusjärjestelmämme uskottavuutta, lain kieltojen ja käskyjen noudattamista sekä yleistä lainkuuliaisuutta. Sakon muunnon käyttöä on ollut aikaisemminkin, mutta sitä on vähennetty erityisesti vuosina 2006—2008. Vuonna 2007 nimittäin toteutettiin muutos, jossa enintään 20 päiväsakon suuruiset rangaistusmääräysmenettelyssä annetut sakot säädettiin muuntokelvottomiksi eli niitä ei voinut muuntaa vankeusrangaistuksiksi. Pian tämän jälkeen, 2008, toteutettiin lainmuutos, jolla muuntomahdollisuus poistettiin kaikista rangaistusmääräysmenettelyssä annetuista sakoista.

Mitä tämä tarkoitti sitten sakkojen määrään? Sakkovankien määrä on muutosten johdosta vähentynyt, sillä kun vuonna 2006 muuntorangaistusta suorittavia vankeja oli keskimäärin 189 päivittäin, niin tällä vuosikymmenellä heitä on ollut keskimäärin hieman yli 50 — siis tällä vuosikymmenellä 50, kun reilu kymmenen vuotta sitten heitä oli 189 päivittäin. Olisi tietenkin mahtavaa, jos tämä määrien vähennys johtuisi siitä, että sakkoja ei olisi määrätty eikä rikoksia olisi rakkaassa Suomessamme tehty, mutta valitettavasti tämä ei johdu siitä.

Arvoisa puhemies! Haasteita on myöskin tässä kannatettavassa hallituksen esityksessä, ja niistä kuulemisen yhteydessä tuli monta asiaa esiin. Asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin muun muassa sitä, että lainvoimaisuuden selvittäminen ei ole ongelmaton ja meidän laki- ja oikeuspuolen tietojärjestelmät eivät ole vielä tälle esitykselle valmiita, joten tämän hallituksen esityksen voimaantulo olisi sitten kuitenkin vasta 21.

Mitä sitten tulee päihdekuntoukseen ja erilaisiin kuntoutettavien toimintaohjelmiin, valiokunta pitää tärkeänä, että Rikosseuraamuslaitoksella on asianmukaiset voimavarat järjestää sakkovangeille muuntorangaistuksen täytäntöönpanon aikana päihdekuntoutusta sekä erilaisia kuntouttavia toimintaohjelmia. Keskeistä on myös edistää sakkovankien ulkopuoliseen päihdehuoltoon sijoittumista. Myöskin näistä päihdekuntoutuksista on ollut hyviä kokeiluja vuosina 14—16, ja lakivaliokunta toteaa, että näitä kokeiluja on syytä jatkaa ja myöskin sitten edistää.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Arvoisa puhemies! Kun ihminen sovittaa tekonsa, on kyse sitten sakoista tai suorasta vankeusrangaistuksesta, ja pääsee takaisin vapauteen, ihminen tarvitsee rinnallakulkijuutta. Puhuin aikanaan muun muassa lakivaliokunnassa mutta myöskin Vankilalähetyspäivillä siitä, että meidän yhteiskunnan olisi myöskin tuettava sitä, kun ihminen hakee muutosta omiin elämäntapoihinsa ja tarvitsee rohkeutta, toivoa ja uskoa siihen huomiseen. Joku on joskus sanonut, että ainut rohkeuden laji, jonka tarvitset, on se, joka vie sinut tästä hetkestä seuraavaan. On sitten kyse pidempiaikaisesta sakonmuunnosta tai mistä tahansa muustakin vankeusrangaistuksesta, niin näen, että meillä olisi tässä vielä yhteiskunnassa huomattavasti enemmän kehityskohteita, että tätä rinnallakulkijuutta pystyisimme edistämään.

Lopuksi vielä kiitokset oikeusministeri Antti Häkkäselle, joka on myöskin tässä asiassa näyttänyt, että toimeliaisuudella ja rohkeudella voi laittaa asioita eteenpäin.

15.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on osa oikeusministeri Antti Häkkäsen rangaistuksienkiristämispakettia ja tällaisen maalaisjärjen ja yleisen oikeustajun palauttamista meidän rangaistuskäytänteisiimme. Samassa kokonaisuudessa on jo muun muassa tehty tiukennuksia lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksiin, ensikertalaisuusmääritelmiä on tiukennettu ja muutettu, ehdollisia vankeusrangaistuksia on tiukennettu oheisseuraamuksia muuttamalla ja myös vankien vaarallisuusarviointeja on laajennettu ja myös niiden sitovuutta nyt ollaan tiukentamassa. Tähän kokonaisuuteen kuuluu myös tämän sakon muuntorangaistuksen palauttaminen.

Tämähän poistettiin vuonna 2008 vihreiden oikeusministeri Tuija Braxin johdolla, ja tämän jälkeen itse asiassa kaupalle on syntynyt vuositasolla noin 550 miljoonan euron kustannukset. Edustaja Hänninen toi esille, mitä tämä lainsäädäntö maksaa nyt valtiolle — se maksaa sen noin reilun 10 miljoonaa — mutta kyse on kuitenkin siitä, että tämä nykytila on maksanut suomalaisille ihmisille yli 550 miljoonaa euroa joka vuosi tämän reilun kymmenen vuoden ajan. [Katja Hänninen pyytää vastauspuheenvuoroa] Ja mitä tapahtui? Tässä edustaja Talvitie hyvin kuvasi tätä tilannetta: meidän näpistelijöistä, jotka siis tekevät pieniä, alle 500 euron näpistyksiä ja pikkuvarkauksia, tuli tämän Tuija Braxin tekemän lakimuutoksen myötä välinpitämättömiä ja osasta jopa röyhkeitä toiminnassaan. He eivät välittäneet siitä, kun heille ei tullut mitään rangaistusta, ja sen takia olen hämmästynyt siitä, että edustaja Hänninen vasemmistoliitosta antoi ymmärtää, että vähävaraiselle ei kuuluisi rikoksesta minkäänlaista rangaistusta. [Katja Hänninen pyytää vastauspuheenvuoroa] Kyllä se on täysin meidän yleisen oikeustajun vastaista, että meillä syntyisi tilanne, jossa ihminen pääsisi ilman rangaistusta, ja tämä on nimenomaan niin, että tämän jälkeen jokainen suomalainen joutuu vastuuseen tekemistään rikoksista joko sakon kautta tai sitten, jos sakkoa ei pysty tai halua maksaa, sen jälkeen se tapahtuu sakon muunnon kautta, ja se koskee kaikkia suomalaisia. Eli jatkossa sakot voidaan siis muuttaa vankeudeksi, eli jos sakkoja ei saada perittyä, sakko muuttuu vankeustuomioksi vanhan tavan mukaan.

Ainoa, mikä tässä nyt vielä voisi olla jatkossa tiukennuksen paikka, olisi se, että voisimme tulla alaspäin. Tämä vaatii nyt sen kuusi tapausta eli seitsemänestä tapauksesta, eli aika lailla ammattinäpistelijästä on jo kyse, jota tämä tulee koskettamaan, ja voisimme pudottaa sen siihen aiempaan eli viiteen.

Tämä on erinomainen uudistus ja palauttaa uskottavuutta meidän oikeusjärjestelmäämme.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

15.27 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko kyllä tässä sanoa edustaja Heinoselle, että olen itse kaupan myyjä ja olen kyllä tavannut niitä ihmisiä, jotka eivät ota opikseen. Osa on käynyt vankilassakin välillä, ja edelleen palaavat takaisin. Olennaista on se, miten kriminaalihuolto pelaa, mitä muita toimenpiteitä kuin se, että häkki heilahtaa, pystytään antamaan, ja miten niitä resursseja voidaan ohjata.

Kyllähän tässä ponnassakin todetaan, että pitää selvittää niitä muitakin keinoja, koska ihan tutkitusti on nähtävissä se, että se ei vähennä rikollisuutta, vaikka tämä sakon muuntorangaistus on ollut käytössä. Se ei ole vähentänyt niitä näpistyksiä, se ei ole vähentänyt kaupalle koituvia kustannuksia eikä sitä ongelmaa, mikä tällä hetkellä näihin liittyy.

On totta, että sitten kun puhutaan myös turvallisuusasioista, onhan tässä kysymys myös henkilökunnan turvallisuudesta ja juuri yleisestä lain velvoittavuudesta ja noudattamisesta. [Puhemies koputtaa] Minä näkisin, että tässä täytyy kuitenkin ensin tehdä se selvitys ja ottaa käyttöön [Puhemies: Aika!] niitä muita ratkaisuja eikä mennä suoraan siihen, että vankilaan.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Heinonen, vielä vastauspuheenvuoro. Sitten mennään puhujalistalle.

15.29 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä keskustelussa on tullut esille, että näistä henkilöistä monet ovat myös päihdeongelmaisia, niin nimenomaan heille tarjoutuu silloin vankilassa myös mahdollisuus näihin palveluihin ja apuun, eli he pääsevät katkaisuun sen kautta ja he saavat tukea ja apua siinä, että he pääsivät irti kierteestä, jonka osana on päihdeongelma ja ehkä erilaisia velkaantuneisuuksia tai huumeita tai mitä sitten ikinä sen taustalla onkaan.

Mutta kyllä pidän sitä täysin kestävämmänä tilanteena, että tällä hetkellä kauppiat ovat täysin voimattomia näiden ammattirikollisten, ammattinäpistelijöiden kanssa, kun he ovat välinpitämättömiä ja röyhkeitä toiminnassaan, ja kyllä se on sille kaupan kassalle isompi vaara kuin se, että me saamme tällaisen henkilön pois sieltä kaupasta joka päivä tekemästä niitä samoja näpistyksiä. [Jari Myllykoski pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Paula Risikko: Mennään tässä vaiheessa puhelistalle, ja otetaan sitten vielä tuossa jossain vaiheessa niitä debattipuheenvuoroja.

15.30 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Ei ole yleisen oikeustajun mukaista, että näpistelijä selviää sakon maksamatta jäämisestä kuin koira veräjässä. Tätä viestiä tuli, ja paljon, kauppiailta ympäri Suomen. Tämä periaatehan johtui siitä, että mikäli myymälävaras on aiemmin todettu varattomaksi, hänellä ei ole mitään sen suurempaa tarvetta maksaa sakkoja. Ja tämä, kuten edustaja Heinonen totesi, maksaa suomalaiselle kauppiaille yli 500 miljoonaa euroa vuosittain. Se on raju luku.

Siksi on erinomaista, että hallitus nyt puuttuu tähän sangen kiusalliseen ilmiöön. Nyt jatkossa maksamattomia poliisin sakkoja voi muuttaa vankeudeksi tai yhteiskuntapalveluksi. Jo pelkkä ajatus siitä, arvoisa puhemies, että esimerkiksi näpistys nyt viedään mahdollisesti käräjille, tulee varmasti vähentämään näpistystä yrittävien määrää. Tämä on hyvä uudistus, ja onneksi ministeri Häkkänen reagoi nyt kentän ääneen.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

15.31 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Pidän itse ihan hyvänä sitä, että tähän sakkon muuntorangaistukseen mennään. Täällä on tuotu keskustelussa hyvin esiin, minkätyyppistä joukkoa tämä nykyinen tila koskee. Se koskee pitkälti päihdeongelmaisia ihmisiä, kaupan henkilökuntaa, kauppiaita ja niin edelleen, ja tietenkin myös meitä kuluttajia. Kaikki kaupalle aiheutuneet vahingot tavalla tai toisella ajautuvat myös kuluttajahintoihin ja sitä kautta ihmisten ostoskoreihin.

Lainsäädännön osalta: Lainsäädäntölaki on kaikille sama, ja tällainen välinpitämättömyys, joka rehoittaa pitkälti sen takia, että tässä rikoksen tai näpistyksen tekevä henkilö tietää, että lain pitkä koura, oikeuslaitoksen rangaistukset eivät tule seuraamaan, tietenkin mahdollistaa tämän tyyppisen toiminnan. Tämän tyyppisen toiminnan osalta on hyvä, että palataan parempaan aikaan. Mutta valitettavasti aikaa tässä kyllä kuluu, vuonna 2021 näyttää esityksen mukaan olevan se päivä, jolloin laki vasta astuu voimaan.

Samassa yhteydessä haluan muistuttaa oikeuslaitoksen resursseista. Oikeuslaitoksen resursseja on leikattu useamman vuoden aikana eri yhteyksissä, ja kun me vaadimme oikeuslaitoksen ja koko tämän turvallisuusketjun toimintaa ihan poliisista asti, niin aina meidän pitää katsoa myös sinne lompakon puolelle ja niitä päätöksiä, joita tämän hallituksen ja edellisenkin hallituksen toimin on tehty. Me tarvitsemme resursseja poliisin kenttätyöhön, me tarvitsemme resursseja poliisin tutkintatyöhön, me tarvitsemme resursseja oikeuslaitokseen ja oikeusprosesseihin ja myös sinne rikosseuraamuksen puolelle. Ja yksi resurssin taso, johon me tarvitsemme erityisesti resursseja, on sosiaaliturvaan ja turvaverkkojen puolelle, ettei sieltä tulisi ihmisiä joko nälissään tai janoissaan kauppaan näpisteleämään, vaan että yhteiskunta pystyisi näihin asioihin puuttumaan jo ennen kuin varsinainen rikos on tehty.

15.33 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä ja kauan odotettu. Kysehän on periaatteesta, että ketään ei voi ikään kuin asettaa etuoikeutettuun asemaan rikkomaan lakia ja vielä toisten omaisuutta. Tässä pitää olla myös omaisuusdensuoja ja yleiset kriminaalipolitiikan pelisäännöt. Emme me voi yhteiskunnassa lähteä ilman rajoja liikkeelle niin, että ikään kuin joku syy, joka koskee ihmisen senhetkistä heikkoa tilannetta, antaisi hänelle oikeuden rikkoa lakia. Sen takia tämä on ikään kuin moraalinen hallituksen esitys ja sitä kautta hyvä.

Edustaja Hänninen aivan oikein nosti esiin, että meillä on ihmisiä, jotka oikeasti tarvitsevat apua ja ovat ongelmassa oman elämänhallintansa kanssa, mutta emme me voi sitä apua lähteä kanavoimaan niin, että se oikeuttaa ikään kuin piittaamatta toistuvasti loukkaamaan toisen omaisuutta ja syyllistymään rikoksiin. Minun mielestäni hoito ja ikään kuin ihmisen terapia pitäisi kokonaan poistaa tästä kriminaalilainsäädännöstä ja ymmärtää, että nämä ovat eri asioita. Mutta meillä on viime vuosina muutenkin menty, ainakin minun mielestäni, liian löysään suuntaan: esimerkiksi polkupyörän varastaminen on vähän semmoinen huono tapa jonkun mielestä. Ei asioista voi niin ajatella. Täällä on poliiseja paikalla, ja he voivat oman puheenvuoronsa käyttää, mutta minun mielestäni mikä tahansa loukaus toisen omaisuutta kohtaan, pienikin, on rikos. Ei sitä voida käsitellä ikään kuin niin, että no, se on semmoinen harmiton tapa, mitä tänä päivänä esiintyy nuorilla. Nämä rikokset pitää kitkeä pois, niitä pitää valvoa ja niistä pitää antaa rangaistukset, kuten näistäkin juoksukaljoista ja muista — ne pitää vain kitkeä pois. Jos on jano tai nälkä, niin sitten pitää muulla tavalla hoitaa se.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Minusta on aivan oikein, että me lähdemme pikkusen tiukentamaan. Kun tämän asian yhdistää suureen kuvaan, niin kun rajoja on vähän levennetty ja vähän poistettu, siitä ei meidän nuorille ja monille muillekaan seuraa hyvinvointia vaan pahoinvointia. Tämäkin pitäisi ymmärtää. Sen takia tämä hallituksen esitys sopii siihen kuvaan, että me pikkuhiljaa asetellemme rajoja itse kullekin.

15.35 Kari Kulmala sin: Arvoisa rouva puhemies! Rangaistusjärjestelmämme on oltava uskottava. Ei voi olla niin, että toistuvasti samantapaisiin rikoksiin syyllistyvä selviää käytännössä ilman rangaistusta. Se on oikeustajumme vastaista.

Useimmiten muuntorangaistusta suorittavat vangit ovat päihdeongelmaisia, terveydentilaltaan huonokuntoisia ja maksukyvyttömiä, kuten tänään olemme monessa puheenvuorossa kuulleet. Vankien terveystutkimuksessa muutama vuosi sitten kävi ilmi, että sakon muuntorangaistusta suorittavat vangit ovat poikkeuksellisen huonokuntoinen ryhmä jopa verrattuna muihin vankeihin. Tämänkin syyn vuoksi on hyvä, että he edes vankilassa saavat asianmukaista hoitoa. Muuntorangaistus voisi toimia myös porttina takaisin parempaan, päihteettömään ja rikkeettömään elämään, jos vankilassa voidaan tarjota oikeanlaisia apua.

Sitten on olemassa vielä tämä yksi erittäin härski ryhmä eli nuoret miehet ja naiset, jotka eivät välitä mistään rangaistuksista, eivät mistään laeista vaan kävelevät kauppaan ja kaupasta ulos kaljalastin kanssa. He eivät ole ymmärtääkseni sairaita eivätkä tarvitse ylimääräistä sympatiaa. Rangaistuksen teostaan he kuitenkin tarvitsevat jo yleisen oikeustajunkin vuoksi.

15.36 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Muutaman muun edustajan tavoin hämmästelen vasemmistoliiton ja vihreiden tekemää ehdotusta, jonka toteutuessa hylättäisiin tämä lakiehdotus, joka mahdollistaa sakon muuntamisen vankeusrangaistukseksi. Tämän lakiehdotuksen kannalta olennaisinta on se yleiseen oikeustajuun kuuluva periaate, että rikoksesta tulee seurata tekijälle rangaistus. Oikeusjärjestelmän uskottavuuden kannalta on tärkeää, että muuntorangaistusta voidaan käyttää sellaisissa tapauksissa, joissa sakkoa ei saada perittyä piittaamattomuuden tai muun syyn vuoksi. Todettakoon tässä yhteydessä kuitenkin se, että tähän hallituksen esitykseen kirjattu kuuden sakon raja on kirjattu jo nyt poliisin käsikirjaan. Ilmeisesti tämän esityksen tarkoituksena on lähinnä kirjata nykyisin käytännössä oleva käytäntö lakiin. Poliisit siis toimivat jo esityksessä mainitulla tavalla, joten esityksen todellinen vaikutus olisi melko vähäinen, mutta se olisi kuitenkin periaatteelliselta kannalta myönteinen.

Täällä salissa on kritisoitu sitä, että tästä hallituksen esityksestä koituisi vuosittain hie-man yli 10 miljoonan euron kustannukset, mutta se on kuitenkin hyvin pieni summa verrattuna esimerkiksi kaupan alalle vuosittain aiheutuvaan yli 500 miljoonan euron rikosvahinkoon ja myös valtion menettämiin arvonlisäverotuloihin.

Arvoisa puhemies! Muistutan tässä lopuksi, että perussuomalaiset esittivät lakiehdotuksen ensimmäisessä käsittelyssä pykälämuutosta eli hallituksen esitystä tiukempaa linjaa, jossa muuntorangaistuksen soveltamisen raja olisi madallettu esitetystä kuudesta sakko- tai rangaistusmääräyksestä kolmeen, mutta valitettavasti emme saaneet äänestyksessä tukea muilta puolueilta.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

15.38 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä on kyllä oikeansuuntainen, mutta yleinen oikeustaju ei ymmärrä sitä, että toistuvasti muun muassa huoltoasemille tullaan tankkaamaan auto — nythän sen voi tehdä kuusi kertaa vuodessa: tankkaa auton ja lähtee pois ja repii sakkolapun, jos on varaton. Seitsemänneistä kerrasta saattaa tulla siten muuntorangaistus.

Ja poliisin toiminnasta vielä — toistan sen, minkä sanoin jo edellisellä kerralla: Varkaat tulivat eräälle huoltoasemalle, tyhjensivät sen. Sitten omistaja huomasi tämän ja ampui ilmaan, yritti pysäyttää tai lopettaa toiminnan. No, poliisit tulivat paikalle ja alkoivat etsimään niitä hylsyjä. No, siihen huoltoaseman pitäjä, että ”etsikää niitä rosvoja, kyllä ne hylsytyt sieltä löytyvät, minäkin osaan ne kerätä sieltä”. Eliikkä nyt pitäisi poliisin toiminta suunnata ennen kaikkea näitä konnia vastaan.

Ja tästä muuntorangaistuksesta: Minä olen, ainakin joskus, sellainen hyvin utelias tyyppi, ja kun sain sakon — sen lapun saa tuolla liikenteessä silloin tällöin, jos paljon ajaa — kysyin sitten, että saisikohan tämän muuntorangaistuksena — siinä oli päiväsakkomäärä — että saisin käydä syömässä sen. Mutta kun minulla oli varallisuutta, niin ei onnistunut, vaikka kuinka pummasin, että nyt parin viikon loma olisi paikallaan. [Naurua] Nimittäin kun siihen aikaan minä olin raskaassa työssä, niin lomallahan minä olisin siellä vankeinhoitolaitoksessa ollut: nostanut punttia, hyvin syönyt ja palautunut taas seuraavaa työkäsoa varten. Mutta ei yhteiskunta suonut tämmöistä lomaa minulle. — Kiitoksia.

15.41 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin hartaudella edustaja Hakkaraisen puheenvuoroa ja joudun tässä vähän rypistämään suupieliäni. Minun mielestäni tärkeää tässä keskustelussa on se, että ollaan unohdettu koko ajan varhaisen puuttumisen vaihe tästä koko keskustelusta. [Kari Kulmala: Kotikasvatus!] Kun se ensimmäinen kärähdys tulee, niin siinä vaiheessa pitäisi olla se yhteiskunnan varteenotettava puuttuminen. Meillä on kyllä hyvä sosiaalijärjestelmä, jossa meillä sitten viranomaiset ilmoittavat sosiaaliviranomaisille ja sitä kautta prosessi lähtee käyntiin, mutta meillä pitäisi puuttumisen olla vielä nopeampaa, tehokkaampaa, sitä, että me voimme puuttua siihen toimintaan ja olla perheiden tukena jo, kun siellä rupeaa tapahtumaan lapsissa ja nuorissa sellaista toimintaa, joka voi mahdollistaa sitten jatkossa sen, että siitä tulee tavanomaista. Kyllä meillä pitää olla mahdollisuus ja välineet puuttua varhaisesti, varsinkin niissä perheissä, missä perheen, vanhemmuuden, voisiko sanoa, kyvyt eivät ole sellaisia, että perheissä voidaan kohdentaa kasvatuksellista ohjausta niille nuorille, jotka ovat lähtemässä väärälle polulle.

Jos me menemme siihen seitsemänteen kertaan, niin sitten me olemme jo aika kaukana, ja silloin tulee mieleen juuri se, että osa näistä, jotka ovat sitten tämän muuntorangaistuksen piirissä, on jo niin välinpitämättömiä, että heidät on tavallaan menetetty. Se on niin sanottu hukattu hedelmä, joten meillä pitäisi olla huomattavasti aikaisemmin mahdollisuuksia tukea, ottaa näitä ihmisiä haltuun, mahdollistaa joitakin yhteiskunnalle huomattavasti edullisempia, ohjaavampia menetelmiä kuin se muuntorangaistus.

Minä ymmärrän toki niin paljon sitä, millä lailla se huoltoaseman yrittäjä tai kauppias tai kioskiyrittäjä joutuu kohtaamaan tämän arjen, kun ylimielinen, välinpitämätön henkilö tekee tämän. Valitettavan usein kyse on riippuvuudesta johtuvasta rikoksesta. Me olemme siinä vaiheessa jo myöhässä. Meillä pitäisi tässä olla enemmän kuin seuraamukseen reagoimista, meillä pitäisi olla enemmän ennalta ehkäisevää toimintaa, jotta me pystymme varhaiseen puuttumiseen.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

15.44 **Veera Ruoho kok:** Arvoisa puhemies! Hyvää keskustelua, ja samalla osoitus meiltä kaikilta niille kauppiaille, miten nämä näpistelijät vaikuttavat heidän elinkeinoihinsa ja sitä kautta myöskin sitten kuluttajahintoihin.

Rangaistuksilla on myös tosiaankin se ennalta ehkäisevä vaikutus, ei pelkästään se tuleva seuraamus. Ja itse uskon kyllä siihen pelotevaikutukseenkin: Onhan sitä nuorena poliisina tullut oltua siellä Katajanokan vankilan edessä, ja kummasti se raha löytyy siellä muutamassa minuutissa, kavereilta tulee, mieluummin kuin mennään — mistä edustaja Hakkarainen puhui — lepäilemään sinne vankilaan. Kyllä konkreettisesti — ainakin itsellä on se kokemus — siinä vaiheessa, kun tosiaan ne suljetut ovet ovat siinä nenän edessä, se vapaus konkretisoituu niin paljon, että se raha kaivetaan vaikka kavereilta. Nämä muistoja 90-luvun alusta.

Edustaja Savio puhui siitä, että tässä laissa vähän niin kuin tavallaan — et käyttänyt sitä sanaa, mutta tulkituin — maan tapa nyt laitettaisiin sitten kunnolla lain sisään, ja muistelin sitten samalla sitä, että aikanaanhan esimerkiksi poliisilaki itsessään oli semmoinen, että siinä tavallaan sitten kirjattiin lakiin sitä, mikä oli jo olemassa olevaa maan tapaa. Ihan tällainen huomio.

Yhtä kaikki, perussuomalaisten esittämä jo kolmesta muuntorangaistus ei varmasti ihan hullumpi ollut, mutta nyt mennään tällä ja katsotaan eteenpäin sitten, miten jatkossa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle veropohjan rapautumisen ja voitonsiirron estämiseksi verosopimuksiin toteuttavista toimenpiteistä tehdyn monenvälisen yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 307/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 31/2018 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Ensin päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 31/2018 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä yleissopimuksesta ja yleissopimuksen nojalla tehtävistä varaamista sekä annettavista ilmoituksista ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelu

15.46 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva monenvälinen verotusta koskeva yleissopimus on tervetullut, ja sen määräykset ovat pääsisältöisesti parannus nykytilaan. Maailmanlaajuisesti yleissopimuksen vaikutukset riippuvat siitä, kuinka moni valtio liittyy siihen ja kuinka kattavasti ne sitä soveltavat. Mitä vähemmän valtioita on mukana ja mitä pienempää osaa yleissopimuksen määräyksistä ne soveltavat, sitä pienempi on yhteissopimuksen merkitys.

Arvoisa rouva puhemies! Yleissopimus jättää valtioille huomattavasti liikkumavaraa sen suhteen, mitä sopimuksen määräyksistä ne ottavat käyttöön. Suomen hallitus on päättänyt ottaa käyttöön verosopimuksen tarkoitusta käsittelevän johdantokappaleen, verosopimuksen väärinkäytön estämistä koskevan yleisen määräyksen, keskinäistä sopimusme-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

nettelyä koskevat uudistetut määräykset sekä siirtohinnoittelun vastaoikaisua koskevat määräykset — siis vastaoikaisua. Hallitus on myös tarttunut yleissopimuksen mahdollisuuden laajentaa kansainvälistä välimiesmenettelyä ristiriitatapauksissa, mutta osin hallitus on tehnyt niin sanotun varauman eli päättänyt olla ottamatta sopimuksen määräyksiä käyttöön.

Suppean soveltamisalan ja laajan varauman valitsemalla Suomi on osaltaan heikentänyt yleissopimuksen kokonaisvaikuttavuutta. Mitä useampi valtio toimii kuten Suomi, sitä heikommin kansainvälinen verosopimusverkosto hillitsee aggressiivista verosuunnittelua ja veropohjien rapautumista. Monenvälinen yhteissopimus on myös osa sitä sääntöpohjaista monenkeskistä järjestelmää, johonka Suomen hallitus on näyttävästi sitoutunut.

Tästä syystä katsomme, että Suomen tulisi ottaa yleissopimuksen määräykset käyttöön mahdollisimman laajasti ja soveltaa niitä kaikkiin verosopimuksiin. Siksi esitän vastalauseen mukaisen 3. lausumaehdotuksen.

Arvoisa rouva puhemies! Voisiko sanoa, että flunssasta johtuen pikkusen takertelee.

Puhemies Paula Risikko: Ei sitä huomannut.

15.50 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Joka tapauksessa tuo lausumaehdotus tuli hyvin siinä esitettyä, ja kannatan tätä ehdotusta tästä lausumasta.

15.50 **Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! Kiitos edustaja Myllykoskelle hyvästä esittelystä. Tämähän on siis osa OECD:n BEPS-lakihankepakettia, jossa on 15 kohtaa. Ihan lyhyesti haluan näitä esitettyjä lausumaehdotuksia kommentoida niin, että kaksi niistä on kannatettavia ja sitten tämä kolmas ei niinkään, eli tätä emme me tule kannattamaan sitten äänestystilanteessa. Siinähan jaettaisiin nämä tuotot tällaisen kaavamaisen mallin mukaan, CCTB- tai CCCTB-laskentatavan mukaan, ja se ei niinkään olisi Suomelle sitten edullinen, joten tätä ehdotettua lausumaehdotusta ei voida siten kannattaa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisaloitelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 251/2018 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 11/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 251/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hallintolain muuttamisesta, julkisista kuulutuksista annetun lain kumoamisesta ja maakaaren 12 luvun 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 239/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 29/2018 vp

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 29/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.52 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan ajantasaistetavaksi yleistiedoksiantomenettelyä koskeva hallintolain sääntely. Yleistiedoksiannossa luovuttaisiin Virallisen lehden ensisijaisuudesta, enkä pidä sitä ollenkaan huonona asiana. Jatkossa asiakirjan nähtävillä asettamisesta on ilmoitettava yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla ja tarpeen vaatiessa sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten tiedon saavan. Kuitenkin niissä tapauksissa, joissa asiakirjan nähtävillä asettamista koskevaa ilmoitusta ei ole voitu julkaista viranomaisen verkkosivuilla, Virallisen lehden asema yleistiedoksiannon tiedoksisaantiajankohdan määrävänä ilmoittamistapana säilytetään.

Esityksen tavoitteena on tiedonvälityksen ja yleistiedoksiantoantomenettelyn tehostaminen. Tavoite sääntelyn ajanmukaistamisesta ja menettelyn tehostamisesta on kannatettava, kuten myös ehdotettu sääntelyperustelu, koska sääntelyssä on hyvin huomioitu myös tilanteet, joissa tiedoksianto yleisessä tietoverkossa ei ole riittävä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 239/2018 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi muuntogeenisen organismin viljelyn rajoittamisesta

Hallituksen esitys HE 114/2018 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 23/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 23/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.53 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Muuntogeenisen organismin viljely edellyttää EU:n laajuista viljelylupaa. Tämä on lähtökohta. Meillä ei ole myöskään tällä hetkellä markkinoilla muuntogeenisiä elintarvikkeita, emmekä niitä mielestäni tarvitse. EU:ssa ei ole yhtään Suomessa viljeltäväksi soveltuvaa taikka kiinnostavaa muuntogeenistä viljelykasvia, joten muuntogeenisten organismien viljelyn ei ole arvioitu lähiaikoina olevan meille edes ajankohtainen kysymys. Muuntogeenistä soijaa meillä kuitenkin on kai-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

kesta tuodusta rehusoijasta hieman yli puolet. Hyvällä omallatunnolla voi kysyä siitäkkin: miksi, onko se niin tärkeä tuote?

Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan nyt säädettäväksi laki, millä säädettäisiin voimaan kansallisia järjestelyjä, joiden avulla muuntogeenisten organismien viljelyn rajoittaminen tai kieltäminen on mahdollista mainitun avoimen käytön direktiivin mukaisesti. Lailla säädettäisiin myös kansallisiin järjestelyihin liittyvästä valvonnasta. Pidän esitystä tärkeänä ja toivon, että se pääsee maaliin saakka.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 114/2018 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 261/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 24/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 261/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hiilen energiakäytön kieltämisestä ja oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 200/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 33/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 33/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.55 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on myönteinen, mutta haluan kuitenkin korostaa, että kivihiilen energiakäytöstä luopuminen on vain yksi askel fossiilisista polttoaineista luopumisessa, joka kaiken kaikkiaan meidän on tehtävä, mikäli haluamme kantaa Suomen oikeudenmukaisen osuuden ilmastonmuutoksen hillitsemisestä 1,5 asteeseen.

Suomen ilmastopaneelihan on arvioinut sen, mihin mennessä Suomen pitäisi olla niin sanotusti hiilineutraali eli tilanteessa, jossa meidän päästömme eivät ylitä meidän maamme alueella olevia hiilinieluja, esimerkiksi metsien muodostamia. Ja eri laskentaperusteis-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

ta nyt saadaan sitten erilaisia vuosia, 2030, 2040 tai 2035 — joka tapauksessa se tarkoittaa, ettei ole kovin paljon enempää kuin kymmenen vuotta aikaa siihen, kun Suomen pitää olla hiilineutraali. Myös kahdeksan eduskuntapuolueen yhteisessä ilmastokannanotossa tunnustetaan tämä asia.

Mielestäni on tärkeää ymmärtää, että tosiaan sähköntuotannon ja lämmöntuotannon muuttaminen vähäpäästöisemmäksi, ympäristöystävällisemmäksi ei ole sillä selvä, että kielletään kivihiili. Seuraavaksi suurin kiire on luopua turpeen käytöstä, mutta aikaa myöten pitää luopua myöskin maakaasusta sähkön- ja lämmöntuotannossa. On tärkeää myöskin toimia sillä tavalla, mikä muun muassa ympäristövaliokunnan lausunnossa tästä asiasta todetaan, että kivihiilen polttoa ei korvata jollakin toisella poltolla. Pahin vaihtoehto olisi se, että kivihiili korvattaisiin turpeella, mutta esimerkiksi Helsingissä kivihiilen polton korvaaminen puuhakkeella ei sekään olisi ilmastomuutoksen hillinnän kannalta mikään hyvä vaihtoehto, koska tarvitsemme metsien hiilinielua.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä asiana nostan esille asian, joka on myös ympäristövaliokunnan lausunnossa todettu, ja se on se, että varsinainen ilmastohyöty kivihiililaitosten sulkemisesta saadaan vain, jos vastaavasti sitten mitätöidään EU:n päästäkauppamarkkinoilta vastaava määrä päästöoikeuksia.

15.59 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä sanoa, että tämä hallituksen esitys on esitys, jota voi ilolla kiittää. On äärimmäisen hyvä, että esitys kivihiilen viimeisestä päivämäärästä tuodaan eduskunnan käsittelyyn. Mutta samalla tavalla kuin edustaja Hassi kiinnittäisin kyllä huomiota siihen, että meidän pitää samalla myöntää se, että Suomen ilmastopolitiikka tällä hetkellä ei vastaa tätä 1,5 asteen ilmastotavoitetta. Sen takia meidän pitää katsoa tätä asiaa kokonaisuutena. On äärimmäisen hyvä, että hallitus on nyt tässä kohtaa myöntänyt, että tilanne on vakava ja ottanut käyttöön tämän uuden välineen ja selvästi todetaan, että on olemassa polttoaineita, jotka ovat asioita, joita tulevaisuudessa ei voi enää käyttää, jos ilmastomuutosta halutaan torjua ja ilmastomuutos otetaan tosissaan. Ja tämä tarkoittaa totta kai myös sitä, että meidän pitää katsoa energiapalettiamme kokonaisuutena. Meidän pitää pystyä puhumaan polttoaineista, joilla meidän automme liikkuvat, meidän pitää pystyä puhumaan turpeesta ja meidän pitää pystyä puhumaan maakaasusta.

Samaan aikaan kun me keskustelemme täällä siitä, miten kivihiili ollaan kieltämässä, me tiedämme, että Suomi käyttää yli miljardi euroa fossiilisten tukiin, ja tilanteessa, jossa ilmastomuutosta ollaan torjumassa, tämä ei ole mahdollista. Tämä tarkoittaa, että meidän pitää luoda askelmerkit siihen, miten näistä fossiilisten tuista luovutaan samaan aikaan, kun me teemme suunnitelman siitä, miten me pääsemme eroon kaikista fossiilisista polttoaineista, koska tämä on se, mitä ilmastomuutoksen torjuminen meiltä edellyttää. Ilmastomuutoksessa ei ole kyse mistään pienemmästä asiasta kuin siitä, miten me varmistamme, että tämä pallo säilyy elinkelpoisena heille, jotka ovat täällä meidän jälkeemme, ja meillä on todella vähän aikaa. Jos me otamme ilmastopaneeliraportin tosissamme, se tarkoittaa, että meillä on 10 vuotta aikaa luoda askelmerkit hiilineutraaliin maahan, 10 vuotta. Se tarkoittaa, että kun minun tyttäreni, joka menee tänä vuonna esikouluun, menee lukiioon, niin tämän maan pitää olla hiilineutraali. Tämä tarkoittaa, että meidän pitää toimia nopeasti.

16.01 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Tämä on surun päivä. Olli Lindholm on poistunut keskuudestamme, ja tuntuu, että liian aikaisin. Tämä kyllä on vaikuttanut nyt

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

mielialaan, ja haluan tässä kunnioittaa sanomalla, että otan osaa hänen läheisillensä hänen poismenonsa johdosta.

Mutta nyt sitten itse asiaan, tähän hallituksen esitykseen 200:

Perussuomalaisilla on tähän eriävä mielipide. Perussuomalaiset on järkipuolue, joka tekee vastuullista energiapolitiikkaa faktojen eikä ideologisen vastustuksen pohjalta. Me emme halua ajaa kotimaista energiatuotantoa alas ja laskea sen varaan, että sähkö voidaan aina ostaa ulkomailta, kun sähkön kysyntä ylittää kotimaisen tuotannon. Rehelliseen ja vastuulliseen energiapolitiikkaan kuuluu se, että tarvitsemamme energia tuotetaan itse ja mahdollisimman puhtaasti, eikä se, että sähkö ostetaan ulkomailta ja jätetään energiatuotannon aiheuttamat päästöt muiden ongelmaksi.

Suomalaisissa sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksissa on tehty suuret investoinnit energiatuotannon puhtauteen. Savukaasujen puhdistusaste on hyvin korkea, ja voimaloiden hyötysuhteet ovat huippuluokkaa maailmassa. Päästörajat on määritelty tiukoiksi, ja niissä on pysytty hyvin. Myös polttoprosessin sivutuotteet hyödynnetään: tuhka maanrakennuksessa ja savukaasun puhdistuksessa syntyvä kipsi kipsilevyjen raaka-aineena. Sähkötuotannon yhteydessä syntyvä hukkalämpö hyödynnetään kaukolämmöntuotannossa, millä varmistetaan energiatehokas, ympäristömyönteinen ja tehokkaasti tuotettu lämmitys ilman lähipäästöjä.

Noin puolet Suomessa käytettävästä lämmitysenergiasta tuotetaan kaukolämmöllä. Suomessa sähkön ja lämmityksen tarve on suurimmillaan talvella, kun pakkaset ovat kovimmillaan. Tällöin suurin osa vuorokaudesta on pimeää, ja kovilla pakkasilla myös tuulee vähiten. Aurinko- ja tuulivoima eivät ole ratkaisu korvaamaan nykyisiä energiatuotantomuotoja näissä olosuhteissa. Myöskään energiankulutuksen vähentäminen ei ole realistinen vaihtoehto. Kodit ja työpaikat on lämmitettävä talvellakin, eikä teollista tuotantoa voida ajaa alas ilman merkittäviä lyhyen tähtäimen tappioita sekä pitkän tähtäimen tappioita heikentyneen toimitusvarmuuden johdosta. Samaan aikaan sähköautojen määrää liikenteessä pyritään lisäämään, mistä seuraa todennäköinen sähkönkulutuksen kasvaminen ennestään tulevaisuudessa.

Valtioneuvostoa koskee järkevä ja tarkoituksenmukainen velvoite varmistaa, että teollisuuden käyttöön soveltuva ainespuu ohjautuu ensisijaisesti korkean jalostusarvon tuotteisiin eikä energiatuotantoon. Puunpolto on tehotonta sikäli kuin kyse ei ole jätteenä syntyvästä raaka-aineesta, eikä ulkomailta tuotavien puupellettien kestävästä alkuperästä tai saatavuudesta ole takeita. Uusiutuviin energialähteisiin tulee suhtautua realistisesti ja huomioida varsinaisesta energiantuotannosta aiheutuvien lisäksi myös esimerkiksi puupellettien tuottamisesta ja kuljettamisesta aiheutuvat päästöt.

Suomen etu on tuottaa tarvitsemansa energia itse ja mahdollisimman vähäpäästöisesti ja arvioida eri energialähteitä ilman ideologista kiihkoa fakta-argumenttien pohjalta. Käytettävissämme olevat päästöttömät energialähteet, jotka tuottavat tasaisesti ja varmasti sähköä valaistus- ja tuuliolosuhteista riippumatta, ovat ydin- ja vesivoima. Tämän lisäksi voimme tietyissä olosuhteissa tuottaa osan sähköstä muun muassa aurinko- ja tuulivoimalla, mutta on tunnustettava, että nämä energiamuodot ovat parhaassakin tapauksessa epävarmoja ja sääolosuhteista riippuvaisia. Kun sääolosuhteet eivät ole optimaaliset, tarvitaan myös fossiilisia polttoaineita edelleen. Ympäristöystävällinen ja taloudellisesti järkevä ratkaisu on käyttää fossiilisia polttoaineita tuotantolaitoksissa, joiden hyötysuhde on mahdollisimman suuri ja joiden päästöt on minimoitu. Tällaisia ovat modernit sähkön ja lämmön

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

yhteistuotantolaitokset, joiden savukaasut puhdistetaan ja jotka täyttävät tiukimmatkin ympäristönormit.

Perussuomalaiset vaativat, että energiapoliittisissa linjauksissa otetaan järki käteen ja arvioidaan aikaisemmin tehtyjä linjauksia kriittisesti. Kivihiilen polttoa ei tule vastustaa ideologisista perusteista, vaan ilmastostrategiaa on tarkasteltava objektiivisesti, ei tuulivoimasilmälasiä läpi. Suomen tulee pitäytyä ratkaisussa, joilla varmistetaan maamme huoltovarmuus myös poikkeusolosuhteissa, joissa tarvittava määrä sähköä ja lämpöä saadaan tuotettua kokonaisuudessaan ja mahdollisimman puhtaasti, myös polttoaineiden kuljetuskustannukset huomioiden. Kivihiilen asemaa ei tule tarkastella menneisyyden valossa, vaan rationaalinen toimintatapa on huomioida nykytila, jossa tuotanto on puhdasta ja päästönormien mukaista. Käsillä oleva hallituksen esitys on seurausta yksisilmäisestä ideologisesta haihattelusta eikä perustu faktoihin. Toteutuessaan se nostaa sekä sähkön että lämmön hintaa, heikentää Suomen kilpailukykyä ja rajoittaa sekä tarkoituksenmukaista energiatuotantoa että ilmastopoliittisten päästövähennysten saavuttamista.

Eli meillä on tähän eriävä näkemys, ilmastorealistinen näkemys, ja tulemme sitten toisessa käsittelyssä esittämään näiden lakien hylkyä. Itse en talousvaliokunnassa päässyt jättämään vastalauseita, koska en päässyt paikalle perhesyiden vuoksi.

Anteeksi, että luin tämän näin nopeasti ja surumielisesti, mutta ymmärrätte varmasti porilaisten tunteita tänään.

16.07 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä ja kannatettava. Mielestäni tämä ei missään tapauksessa edusta ideologista haihattelua. Päinvastoin olisi aika lailla ideologista haihattelua se, että me emme ryhtyisi sellaisiin lainsäädännöllisiin toimiin, joilla aidosti vähennetään hiilidioksidipäästöjä sekä Suomessa että eri mekanismien kautta myöskin koko EU:n alueella ja globaalisti.

Tähän lakiehdotukseen liittyy tietysti se varaus tai huomio — niin kuin hallituksen esityksessäkin jo todetaan — että jos hiili korvataan biomassalla ja turpeella, toivottuja hiilidioksidipäästövähennyksiä ei tapahdu. Täytyy siis saada aikaan energiamurros, siirtymisen kohti puhtaita energiamuotoja, ja siihen tarvitaan tietysti paljon muutakin kuin tämä lakiesitys.

Joka tapauksessa olen erittäin tyytyväinen siitä, että erittäin suurella enemmistöllä — itse asiassa yksimielisesti — mietintö hyväksyttiin talousvaliokunnassa ja myös ympäristövaliokunnassa yli oppositio- ja hallitusrajojen. Itse pidän tätä erittäin tärkeänä kysymyksenä, ja tämä varmasti osoittaa myöskin sitä, että ilmastopolitiikassa ollaan ymmärretty se, että meidän on todella toimittava ja on toimittava niin, että pääsemme mahdollisimman nopeasti hiilidioksidipäästövähennyksiin, koska mitä enemmän kulutamme aikaa siihen, että poltamme fossiilisia polttoaineita, sitä suurempi ongelma on sitten, kun lähestytään vuosia 2040 ja 2050 ja sen jälkeistä aikaa. On todellakin tärkeää, että myös ne päästöoikeudet mitätöidään, jotka vapautuvat hiililaitosten sulkemisesta, koska vain sillä tavalla voimme varmistaa sen, että EU:n laajuinen päästökauppa toimii niin, että hiilidioksidipäästöt todella vähenevät.

Todellakin katson, että tämä on yksi askel siihen suuntaan, että pääsemme kohti hiilivapaata yhteiskuntaa. Sosiaalidemokraattien näkemyksen mukaan hiilineutraali yhteiskunta pitäisi saavuttaa 2035. Tarvitsemme monenlaisia ohjausvälineitä [Puhemies: Aika!] tämän tavoitteen toteuttamiseksi.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pysytään puhujalistassa. — Edustaja Kankaanniemi.

16.10 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Ilmastonmuutosta en sinänsä kiistä, se tapahtuu molempiin suuntiin, ja todennäköistä on, että lämpeneminen on käynnissä tällä hetkellä, mutta varoitan kuitenkin tästä ilmastopolitiikan vauhtisokeudesta, joka on vallannut erityisesti Suomen. Meillähän toimenpiteet eivät juurikaan muutosta maapallon ilmakehään tuota, eivät nämä toimenpiteet, joilla yritämme sitä hillitä osaltamme.

Tämä esitys käytännössä — ymmärtääkseni, kun mietintöä luin — tarkoittaa sitä, että Helsinki ja Vaasa ovat ne paikkakunnat, joissa tämä kiello tulee täydellä voimalla vaikuttamaan vuonna 2029 ja sen jälkeen. No, miten tämä on sitten tehty? Näistä kahdesta kaupungista ensinnäkin Helsinki on tehnyt oman toimenpideohjelman. Netistä löytyy Hiili-neutraali Helsinki 2035, eli se on viisi vuotta pitemmällä ajalla kuin mitä tämä laki edellyttää. Ja Helsinki aikoo siis vuoteen 2035 mennessä luopua kivihiiilestä.

Kun nyt eduskunta tekee lain tästä ja panee siihen vuoden 2029, niin se merkitsee sitä, että Helsinki joutuu nopeuttamaan, samaten Vaasa, tätä toimenpidettään, luopumistaan, ja eduskunta lupaa kannustaa siihen eli antaa siihen 90 miljoonaa rahaa. Eli lailla päätetään, että valtio maksaa ja me muutkin maan veronmaksajat maksamme sen, mikä Helsingin pitäisi tehdä itse omin toimenpitein, koska se on itse siihen jopa sitoutunut tuossa ohjelmassaan. Minusta tässä ei ole mitään järkeä. Helsingissä vallassa ovat kokoomus, vihreät ja sosiaalidemokraatit. Te olette kaikkein vauhdikkaimpia tässä ilmastopolitiikassa. Miksi te ette hoida tätä nyt sitten tässä aikataulussa valtuustoissanne vaan haluatte säätää lain? Onko syynä se, että juuri lain kautta saatte valtion maksamaan tämän 90 miljoonaa? Minusta tämä ei ole järkevää päätöksentekoa valtion kannalta, jonka etua me täällä ajamme. Me tarvitsemme tähän sitten korvauksen, ja niin kuin kuultiin ja täällä mietinnössäkkin lukee, se on biomassa, joka on tuonnin varassa Helsingissä, koska sellaista määrää ja tarvetta emme pysty kotimaassa tuottamaan.

Eli kaiken kaikkiaan en ymmärrä tämän esityksen logiikkaa.

16.13 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Tämän esityksen logiikkahan on varsin selvä, ja esitys on kaikin puolin kannatettava. Me tarvitsemme tällaisia mekanismeja, me tarvitsemme tällaisia lakeja. Ellei tätä viedä läpi, se tarkoittaa, että edustaja Kankaanniemi joutuu luopumaan vaikka polttomootoriautostaan vähän aikaisemmin. Jos me epäonnistumme yhdellä saralla, se joudutaan kuromaan toisella saralla kiinni. Tämä on kokonaisuus, jossa kaikilla toimilla on merkitystä.

Kivihiiilestä luopumiseen on tietenkin monta syytä. On tämä ilmastonäkökulma, mutta on myöskin se, että se on kallis tapa tuottaa energiaa, se on kallis tapa tuottaa sähköä. Se on energiamuoto, joka tuodaan muista maista, jossa sitä tuotetaan kyseenalaisin menetelmin. Mutta kyllä se vaatii tietenkin muutoksia meiltä kaikilta. Se vaatii investointeja lämmön varastointiin Helsingin osalta, monen muunkin osalta. Se vaatii investointeja lämpöpumppeihin. Se vaatii investointeja kaukolämpöverkkoon. Se vaatii sähköistämistä yleisellä tasolla yhteiskunnassamme.

No, onko tässä vauhtisokeutta, niin kuin edustaja Kankaanniemi sanoi? Ei meidän ongelmamme ole se, että me lähtisimme toimimaan jotenkin liian nopeasti, vaan päinvastoin. Ellemme tällaisia lakeja säädä, niin mikään ei muutu.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Joitain vuosia sitten uumoiltiin, että rikkidirektiivi tuhoaisi Suomen vientiteollisuuden ja merenkulun. Ei se sitä ole tehnyt. Se on ollut yksi askel sen eteen, että Itämeri olisi edes vähän puhtaampi, ja nyt IMO on lähdössä samoihin toimenpiteisiin, mikä tarkoittaa sitä, että suomalainen teollisuus on etulyöntiasemassa, sillä on hyvä kilpailuetu nyt, kun muutkin maat joutuvat ottamaan tällaisia laitteita käyttöön. Eli sillä, että me olemme kunnianhimoisia, että luomme omaan maahamme sellaisen ympäristön, jossa innovaatioille on tarvetta ja tilausta, rakennamme myöskin omaa vahvaa teollisuutta.

Väitteisiin siitä, että hiilivuotoa olisi olemassa: tiede ei tue tällaista väitettä, joten toivon, että perussuomalaiset lopettavat siitäkin puhumisen.

Yleisellä tasolla Sitra on todennut, että 50 prosentin päästöjenpudotustavoite vuoteen 30 mennessä on kustannusneutraali tai tuo säästöjä. EU:n tasolla on arvioitu, että hiilineutraaliteetti vuoteen 50 mennessä kasvattaa kansantaloutta. Eli ei tässä valita kurjuutta. Tässä vaaditaan uusiutumista ja annetaan uusiutumiselle ja talouden uudelleen rakentamiselle mahdollisuus. Se on haaste, mutta se on haaste, joka tarjoaa meille markkinat, jotka ovat taatusti kasvavat, ja siinä kylkiäisenä me saatamme pelastaa maailman.

16.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tätä keskustelua kuunnellessani olen ollut hieman hämilläni, että kaikkea sitä kuulee, kun vanhaksi elää. Itsessään tämä hallituksen esitys, joka nyt on talousvaliokunnan mietinnön muodossa meillä käsittelyssä, on hyvä ja kannatettava. Totta kai pitää etsiä uusia energiamuotoja, se on itsestäänselvyys, ja sitähän maaseutukunnat Suomessa ovat aina tehneet. Kotikuntanikin lämpiää puulla, ja hieman palaa turvettakin mukana. Miksi siinä palaa turvetta mukana? Sitä varten, että saadaan polttolämpötila ylemmäksi, pienhiukkaset palavat kaikki pois. Ja turpeessa — kuten kaikki tiedämme, sivistyneitä ihmisiä kun olemme ja opiskelleita — on parhaimmillaan 10 prosenttia puuta, joten sekin on ihan erinomainen aine lämmityksessä ja nimenomaan nostaa polttolämpötilan ja auttaa siinä palamisprosessissa, on erittäin puhdasta energiaa.

Tässä keskustelussa minua huolestuttaa tällainen yltiöpäinen ihanteellisuus, jota edustaja Adlercreutzin puheessa huomasi aika paljon olevan. On hyvä, että pää on pilvissä, mutta jalat kannattaa olla maassa. Siinä saattaa käydä ikävästi, jos kolahtaa vaikka otsa edellä lattiaan. Nimittäin kun katsotaan tämän päivän maailman energiataloutta, niin — ollaan rehellisiä — eihän kivihiilen käyttö tästä maailmasta lopu. Millä me sen saisimme loppumaan tästä maailmasta, kun Kiina, Indonesia [Laura Huhtasaari: Rakennetaan uusia!] ja moni muu maa käyttävät omia raaka-ainevarojaan — ja varmasti saavat käyttää niitä, kuka sen kieltää? Eivät meidän parlamenttimme päätökset yllä jonnekin Brasiliaan tai Kiinaan tai Singaporeen tai yleensä maihin, joissa näitä valtavia kivihiilivarantoja on. Me itse olemme luoneet omilla energiavaroillamme ja tuodulla kivihiilellä oman elintasomme, ja nyt olisimme sitä muissa maissa estämässä. On siinä aikamoista oman kilven kiillotusta ja kavereiden — en sano halveksimista, mutta sanon, että heidän omien mahdollisuuksiensa nonsaleerausta, jos emme salli heille sitä, mitä he haluavat itse tehdä. Se on heidän parlamenttinsa asia.

Toki toivon, että kivihiilen käytöstä luovutaan, se on selvä asia. Mutta ennen kuin siitä luovutaan täysin, niin meidän on myös varmistettava se, että tämä maa pysyy lämpimänä. Me olemme edelleen 60. leveyspiirin pohjoispuolella, vaikka kivihiilen käyttö Helsingistä lopetettaisiin. Teillähän olisi, arvoisat Helsingin päättäjät, ollut mahdollisuus tehdä se jo ilman tämän talon päätöksiä. Helsingin kaupunginvaltuustohan sen tekee. Niin on Ilomantsissakin valtuusto tehnyt päätöksen biovoimalan rakentamisesta aikanaan, ja se rakennet-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

tiin, ja nyt sillä puulla ja turpeella lämmitetään kuntaa ja monta muuta asiaa. Minäkin lämmitän puulla sekä vuolukivi-uunia että saunaa, jotta ei fossiilisia polttoaineita käytetä. Elikkä tämä homma on aivan omissa päätöksissä, jos Helsingin kaupungin päättäjät niin suovat: tehdään se päätös ja lopetetaan valtion kukkarolla käynti. Niin kuin edustaja Kankaanniemi oivallisessa puheenvuorossaan osoitti, minäkin mielelläni hankkisin itselleni vaikka uuden auton, jos joku suostuisi sen maksamaan, mutta tämän puhalluksen, mikä tässä nyt on menossa, soisin kyllä Helsingin suurista rahavaroistaan itse maksavan, koska jos joku pieni kunta sitä esittää, niin veikkaan, että ainakin ministeriötasolla torjutaan sellainen esitys välittömästi.

Mutta vielä näistä energiaraaka-aineista. Jos kivihiili loppuu tästä kaupungista, niin kuin vissiin toivottavaa on, kannattaa Helsingin kaupungin päättäjien lopettaa täällä itkeminen. Käykää Tukholmassa ekskursiolla ja tehkää siellä tutkimuksia, miten Tukholma homman hoitaa. Siellähän lämmitetään bioaineilla. Koko kaupunki on kaksi kertaa suurempi kuin Helsinki, ja siellä toimii muun muassa semmoinen energia-alan merkki, kansainvälinen toimija kuten Fortum. Se on sijoittanut Tukholman lämmitykseen paljon rahaa. Elikkä teillä itsellänne ovat ne avaimet käsissä, niin että toimikaa sen suhteen. Tässä salissa siitä puhuminen ei ole kovin hedelmällistä, koska täällä tapahtuva päätös ei välttämättä heti näy, mutta jos Helsingin kaupunginvaltuuston päätös tehdään, se näkyy välittömästi.

Mutta sitten siihen korvaavaan lämmitysmuotoon. Jos kivihiilestä luovutaan, mitäs sitten? Jos kuvitellaan, että se vaikka ulkomailta tuodulla hakkeella onnistuu, niin siinä otetaan aivan valtava riski, koska sen ulkomaisen hakkeen mukana tulee todennäköisesti valtava määrä erilaisia kasvi- ja eläinlajien siemeniä, jotka sitten aikanaan levitessään Suomen metsiin aiheuttavat valtavaa tuhoa. Pellettiäkin voi toki tuoda, koska se on lämpökäsiteltyä. Siinähän on jo bakteerit ja taudinaiheuttajat tapettu kuumakäsittelyllä. Mutta jos lähemme tuomaan suurimittaisesti haketta vaikka jostakin Euroopasta tai peräti vielä kauempaa, niin otamme aivan valtavan riskin, ja sitä ei missään nimessä pidä tehdä. Sen takia tämän maan pitää pitäytyä järkevissä toimenpiteissä niin, että lämmitämme edelleen puulla, käytämme turvetta, ydinvoimakin meidän on hyväksyttävä. Jos me haluamme pitää tämän maan kunnossa ja elintason korkealla, meidän on hyväksyttävä se, että käytämme omia polttoaika-aineitamme, omia mahdollisuuksiamme.

Huoltovarmuus on semmoinen sana, jolla tässä talossa on leikitty mielestäni liian kauan. Huoltovarmuus on asia, joka pitää varmistaa kaikissa olosuhteissa, olipa sitten kysymys lämmityspolttoaineesta taikka olipa kysymys vaikka elintarvikehuollosta. Molemmissa asioissa olemme tällä hetkellä vähintään huonon kouluarvosanan saavia oppilaita. Meillä energiaa tuodaan edelleen valtavasti ulkomailta, ja sitten kun kysytään, mistä me sitä kotimaista energiaa teemme, niin kaikkea vastustetaan, mitään ei saisi tehdä. Se on selvä asia, että aurinkokennot lisääntyvät, ilmalämpöpumput lisääntyvät. Yhä useammassa talossa niitä aurinkokennoja on, lämpöpumppuja on, maalämpöä käytetään — erittäin hyviä lämpölähteitä, mutta kun se kova talvi tulee, niin silloin me olemme siinä ongelmissa, mistä me sen lämpöraaka-aineen itse otamme, jos maailmanmarkkina menee jumiin tässä epävarmassa maailmassa. Jos joku väittää, että menemme varmempia aikoja kohti tuolla maailman kauppapolitiikassa, niin hieman olen eri mieltä siitä asiasta.

Toivon, että tähän energiakeskusteluun tulee realismia, käytämme omia metsävarojamme järkevästi ja kehitämme metsäteollisuutta, joka muuten tuottaa valtavan määrän tähän maahan lämpöä, kaukolämpöä CHP-menetelmällä, josta missään nimessä ei pidä luopua. Se on kaikista tyhmintä energiapolitiikkaa tässä maassa, jos lähemme luopumaan CHP-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

voiman tuotannosta, mitä muuten ollaan parhaillaan tekemässä sen takia, että sähkö on tällä hetkellä niin halpaa. Jos luovumme CHP-tuotannosta, teemme todella todella suuren virheen, koska siinä menetämme valtavan kansallisen keksinnön jättimäisen hienon arvon. Se on niin hieno keksintö, että en jaksakaan sitä olla ihailematta joka päivä. Se on todella hieno asia.

Lopuksi, arvoisa puhemies, turpeesta vielä sen verran, että turpeelle on avautumassa tässä maassa aivan uusia käyttömuotoja, jotka avaavat aivan uusia markkinoita maailmalla. Esimerkiksi kasvihuonetuotannossa sillä on aivan valtavan valtavan hieno tulevaisuus edessä, koska kasvihuoneet tarvitsevat kasvuturvetta ja Suomessa on sitä viljalti myytävissä maailmalle.

Ja toinen asia: kun polttamme puuta ja kun käytämme turvetta, niin saamme todella päästöt pois ja paremmin lämpötehoa käyttöön.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, tämä huoltovarmuusasia: en haluaisi olla se kansanedustaja enkä ole se kansanedustaja, joka lakkauttaisi turpeen käytön tai puunkäyttöä estäisi, koska se on se päivä, jona iso osa Suomea jäisi kylmilleen, ja en varmaan usko, että sitä tässä talossa kukaan kansanedustaja haluaa.

16.24 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Ilmaston kannalta on olennaista vähentää päästöjä, kasvattaa nieluja ja ohjata rahavirrat ilmaston kannalta suotuisiin kohteisiin. Tänään käsittelemme kysymystä päästöjen vähentämisestä mutta toisaalta myös rahavirtojen ohjaamisesta. On hienoa, että tämä laki on nyt eduskunnan käsittelyssä ja tämä nauttii laajaa parlamentaarista tukea. Kivihiili on globaalisti erittäin suuri saastuttaja, ja on myös globaalisti tärkeä askel, että Suomi tekee selkeän päätöksen kivihiilestä luopumiseksi.

Suomessa kivihiili ei ole niin isossa roolissa kuin se on monessa maassa, mutta uskon, että tällä päätöksellä annamme myönteisen kansainvälisen viestin. Kivihiilestä luopuminen auttaa vähentämään toki myös Suomen päästöjä ja antaa viestin siitä, että kivihiilestä todella voidaan luopua ja kivihiilivapaa energiantuotanto on mahdollista. Tämä on konkreettinen edistysaskel päästöjen vähentämisen tiellä, joten kiitoksia siitä. Se antaa myös energiateollisuudelle selkeän viestin, että kymmenen vuoden kuluttua se loppuu, nimittäin kivihiilen käyttö, ja se antaa selkeän viestin tulevien energijärjestelmien suunnittelemiseksi ja investointien suuntaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Kuten mietinnössäkkin tuodaan esiin, on tärkeää huolehtia siitä, että päästöt todella vähenevät tämän lakimuutoksen myötä. Se edellyttää sitä, että käyttämättä jäävät päästöoikeudet todella mitätöidään ja että kivihiili korvataan tuotannolla, joka todella vähentää päästöjä. Valtioneuvostolla on mahdollisuus mitätöidä kansallisten lisätoimien myötä käyttämättä jääviä päästöoikeuksia, ja se tulee tehdä, jotta päästöt vähenevät myös Euroopan tasolla.

Arvoisa puhemies! On pidettävä huolta siitä, että kivihiili korvataan pääasiassa ei-polttoon perustuvilla teknologioilla, kuten mietinnössäkkin voimakkaasti todetaan. Mikäli kävisi niin, että kivihiili korvattaisiin esimerkiksi polttamalla turvetta ja järeää puuta, se ei vähentäisi nettopäästöjä. On myös tärkeää, että aikaisen luopumisen tuki, mitä on suunniteltu annettavaksi, ohjataan puhtaaseen teknologiaan.

Arvoisa puhemies! Ekologinen jälleenrakennus on valtava työmaa, ja nyt meidän täytyy kääriä hihat ja ryhtyä toimeen. On muistettava, että ilmastonmuutoksen torjuminen on halvempaa kuin siihen sopeutuminen ja että ilmastokestävien teknologioiden kehittäminen avaa myös valtavat globaalit markkinat suomalaiselle teollisuudelle.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

16.27 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkkinen sanoi, että ”avaa globaalit markkinat”. Siitä olen kyllä samaa mieltä, ja olen myös sitä mieltä, että meidän tulisikin panostaa hyvin paljon tutkimukseen ja innovaatioihin ja nimenomaan puhtaan teknologian osaamiseen. Esimerkiksi kun Kiina haluaa uusia vaikka kaukolämpöverkon, niin ne projektit ovat usein hyvin isoja, ja siihen me tarvitsemme eurooppalaista yhteistyötä, maailmanlaajuista yhteistyötä, koska jos kysymys on vaikka 18 miljardin euron kaupasta, niin tuskin ihan Suomella riittää volyymi sen koko asian hoitamiseen. Mutta me voimme olla mukana ja teemmekin paljon, ja tähän pitää nimenomaan panostaa.

Edustaja Myller sanoi, että tämä ei ole haihattelua. Mutta vähintään tästä puuttuu suhteellisuuden taju. Suomi ei ole umpiossa. Mitä me haluamme ratkaista? Mitä me haluamme ratkaista, sitä pitää aina kysyä. Jos me haluamme pysäyttää 1,5 asteeseen — tämä 1,5 astetta on se tavoite — niin silloin me emme ole umpiossa. Vaikka EU:n, siis Euroopan CO₂-päästöt olisivat nolla, niin mikäli nykyinen väestönkasvu jatkuu, mikä on lopputulos? Eli jos me haluamme tehdä vaikuttavaa politiikkaa, se tarkoittaa sitä, että meidän pitää saada väestöräjähdyksensä pysäytettyä. Meidän täytyy väestöräjähdyksensä saada haltuun.

Ilmastotullit ovat äärimmäisen tärkeä asia, koska esimerkiksi Kiina rakentaa jatkuvasti uusia hiilivoimaloita ja saa ihan turhaa kilpailuetua siitä, että me täällä katsomme läpi sormien siinä mielessä, että he eivät noudata — no, tämä on tietysti laajempi kokonaisuus — ihmisoikeuksia eivätkä ympäristökysymyksiä samalla tavalla kuin länsimaissa noudatetaan ja kuin pitäisi tehdä. Ilmastotullit olisivat todella hyvä, ja se lisäisi kotimaista tuotantoa. Jos me ajattelemme Intiaa, niin pelkästään Intiassa lisääntyvät päästöt vuosittain kaksi kertaa saman verran kuin kaikki Suomen päästöt ovat yhteensä. Eli tämä suhteellisuuden taju on se ihan ensimmäinen, mitä me haluamme ratkaista.

Sitten toinen asia on EU:n keskinäinen taakanjako ilmastoasioissa. EU-maat käyvät keskenään 60 prosenttia kauppaa, joten minkä takia me antaisimme esimerkiksi Puolalle kilpailuetua tai muuta, kun meidän pitää ottaa huomioon myös se, että meillä on kylmin ilmasto, energiaintensiivinen teollisuus ja pitkät välimatkat ja Suomi on jo leikannut päästöjään 1990-luvulta alkaen kaksi kertaa enemmän kuin EU-maat keskimäärin — kaksi kertaa enemmän kuin EU-maat keskimäärin? Meidänhän pitäisi leikata päästöjä sieltä, missä se on halvinta ja helpointa, kuten Puolassa ja Romaniassa.

Muut puolueet ovat nyt sitoutuneet ilmastotyöryhmään. Siinä on monta tavoitetta, mutta yksi asia on se, että energian hinta tulee nousemaan. Te olette sitoutuneet siihen, että energian hinta tulee nousemaan. Lapsiperheillä energian hinta tulee nousemaan. Asuminen tulee kallistumaan. Ajatellaan sitä tavallista asuntovelallista lapsiperhettä, joka käy edelleen kaupassa, edelleen lapset pitää viedä harrastuksiin, edelleen vanhemmat käyvät töissä, me haluamme pitää koko Suomen asumiskelpoisena, mutta te olette sitoutuneet heikentämään tavallisen suomalaisen ostovoimaa, mikä vaikuttaa yritysten toimintaan. Energian hinnan vaikutuksella on suora yhteys myös Suomen kilpailukykyyn. Täällä tuotiin hienosti esille meidän metsäteollisuus, joka sekä tuo energiaa että vie energiaa. Metalliteollisuus lähinnä vie energiaa. Mutta siis tämä suhteellisuudentaju.

Sitten on puhuttu, että no, pienituloisille kompensoidaan tai tehdään tulonsiirtoja. No, ensin pitää saada se tulo, jotta voidaan tehdä niitä tulonsiirtoja. Pienituloiset eivät muutenkaan hirveästi maksa tuloveroa, joten tämä ei ole kestäväällä pohjalla, ja sitä hintalappua ei ole sen takia tuotu tähän. Siinä ilmastotyöryhmässä sitä hintalappua ei tuotu esiin, mutta tiedämme, että tavallisen ihmisen välttämättömät menot tulevat nousemaan ja se kiristää

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

tavallisen ihmisen ostovoimaa, ja en kyllä tiedä, kenen etu se on. Se ei ole ainakaan ympäristön etu.

16.32 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista, että jotkut poliitikot nostavat maailman väestönkasvun puheeksi aina silloin, kun puhutaan ilmastomuutoksen hillinnästä. Väestönkasvu on toki ongelma, mutta olen ollut kiinnittävinäni huomiota siihen, että samat poliitikot, jotka koettavat ilmastomuutoksen hillinnän väistää tällä väestönkasvupuheella, toisaalta ovat kaikkein haluttomampia siihen, että kehitysyhteistyövaroja käytetään seksuaali- ja lisääntymisterveystyöhön eli siihen, että kehitysmaiden naisille tehtäisiin käytännössä nykyistä saavutettavammaksi ehkäisyn käyttö ja tehtäisiin selväksi myös heidän oikeutensa ehkäisyn käyttöön.

Mitä tulee sitten siihen, kuka on sokea millekin vauhdille, niin valitettavasti asia on nyt kyllä siten, että meillä on ollut sokeutta lähinnä ilmastomuutoksen vauhdille. Esimerkiksi maapallon mittaushistorian viisi kuuminta vuotta ovat olleet viisi viime vuotta. Tämä esimerkiksi kertoo ilmastomuutoksen vauhdista.

Mitä tulee sitten siihen, mitä ylipäättänsä ympäristötoimet ja ilmastotoimet vaikuttavat kansantalouteen, niin esimerkiksi Aktia Pankin entinen pääekonomisti Timo Tyrväinen tässä muutama viikko sitten MustRead-lehdessä korosti sitä, että ekonomistit ovat jo ymmärtäneet sen, että kun ilmastomuutoksen seuraukset maksavat, niin se tarkoittaa sitä, että esimerkiksi vuonna 2050 ihmiskunta on vähemmän vauras, jos emme hillitse ilmastomuutosta verrattuna siihen, että toimimme ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.

Mitä tulee sitten Suomen kansalliseen etuun tässä asiassa, niin muistutan siitä, että jo viitisen vuotta sitten ympäristöteknologia nousi sekä liikevaihdoltaan että työpaikoiltaan että vientinsä määrältään metsäteollisuutta suuremmaksi kokonaisuudeksi. Se ei ole meille poliitikoille ja suurelle yleisölle samalla tavalla näkyvä siksi, että ei ole esimerkiksi yhdenkään ison paperiteollisuusyrityksen kokoista ympäristöteknologian jättiyritystä. On paljon pienempiä yrityksiä ja sitten isompien yritysten osia, jotka tekevät tätä työtä, mutta kokonaisuutena sekä liikevaihdoltaan että vienniltään kyse on jo metsäteollisuutta isommasta liiketoiminnan alasta.

Mitä tulee sitten Helsinkiin, niin vaikka en olekaan helsinkiläinen, haluan todeta sen, että Helsingin kaupunki on ihan omatoimisesti päättänyt jo vuosia ennen tätä lakia ensimmäisen hiilivoimalan sulkemisesta, ja tämä sinänsä tervetullut laki kieltämättä vauhdittaa sitten sen toisenkin hiilivoimalan sulkemista.

16.35 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Varmasti löytyy monia syitä ja myöskin teko-syitä siihen, että emme tee mitään, mutta minä ainakin uskon, kun tiede on hyvin vakuuttavasti kertonut, mitä ilmastossamme tapahtuu, ja myöskin sen, mitä meidän on tehtävä. Ja esimerkiksi Suomessa ilmastopaneeli ja myöskin Sitra omissa tutkimuksissaan ovat todenneet sen, että jos me haluamme olla tällä 1,5 asteen reitillä eli sillä, että maapallo säilyy elinkykyisenä myöskin tulevaisuudessa, niin tuo päästövähennystarve on vuoteen 2030 mennessä 60 prosenttia. Tähänhän me emme ole myöskään tässä talossa vielä sitoutuneet — ei myöskään se kahdeksan puolueen sitoumus näin pitkälle mennyt mutta aika lähelle. Tämä on sitä politiikkaa, mitä meidän pitää pystyä Suomessa tekemään myöskin suomalaisina Euroopan tasolla ja eurooppalaisina maailman tasolla.

Me olemme saaneet jo paljon aikaan. Kyllä esimerkiksi tämä Pariisin ilmastopöytäkirja on vahva osoitus siitä, että maapallon laajuisesti ymmärretään, mitä on tapahtumassa ja mitä

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

meidän on tehtävä. Se, että me suomalaisella lainsäädännöllä mahdollistamme uusia päästövähennystoimia Suomessa, on hyvin merkityksellistä. Lainsäädännöllä ja erilaisilla taloudellisilla ohjaukeinoilla luomme sitä investointivarmuutta, jota yrityksemme tarvitsevat, jotta pärjäämme tässä kansainvälisessä kilpailussa uusista työpaikoista, uusista innovaatioista. Tulevaisuudessa kyllä suurin osa — ja itse asiassa jo tällä hetkellä suuri osa — uusista innovaatioista nimenomaan on niitä, joilla me ratkaisemme näitä ongelmia, joita ilmastomuutos synnyttää.

Kun me hintalappua etsimme — tätä on jo toistettu kyllästymiseen saakka — niin tekemättä jättäminen maksaa huomattavasti enemmän kuin tekeminen, ja tästä tekemättä jättämisestä myös pienituloiset ja heikommassa asemassa olevat, sekä maailmanlaajuisesti että Suomessa, kärsivät eniten. Mutta toki, arvoisa puhemies, meidän on Suomessa aina, kun teemme päätöksiä, otettava huomioon niitten sosiaaliset vaikutukset.

16.38 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Tämän lakiesityksen keskeinen tavoitehan on, että hiilen energiakäyttö Suomessa kielletään lähes kokonaan. Toukokuun 2029 jälkeen hiilen käyttö olisi sallittua vain, mikäli huoltovarmuus tai toimintavarmuus tätä edellyttää. Lakiesitys on oikein perusteltu ja kannatettava.

Tässä todella on kyse paljon vakavammasta ja suuremmasta asiasta kuin vain yksittäisen kaupungin tai kunnan hiilivoimalaitoksesta. Kyse on yhteisestä globaalista ongelmastamme, ilmastomuutoksen torjunnasta, johon tarvitaan useita pieniä ja isoja osaratkaisuja ja työkaluja. Se tarkoittaa sitä, että fossiilisesta energiasta on pääosin tiettyssä ja nopeutetussa aikataulussa luovuttava, mukaan lukien turve, ylikulutusta on karsittava reippaalla kädellä ja hiilijalanjälkeämme on pienennettävä. Näissä asioissa Suomella ei ole kaikilta osin liiemmin ylpeydenaihetta osoittaa globaalissa mittakaavassa. Olemme tehneet jo paljon, mutta paljon on vielä tekemättä.

Jos voisimme palata ajassa 200—300 vuotta taaksepäin, aloittaa alusta koko teollistumisen ja elintason nousun ja vaurastumisen globaalisti Euroopassa ja Suomessakin, niin tilannehan olisi aivan toinen. Varmastikin jättäisimme fossiiliset energiavarat, kivihiihi mukaan lukien, maan poveen ja perustaisimme nyt käytössä olevalla tiedollamme sähkö- ja energijärjestelmämme aivan toisiin ratkaisuihin. Mutta tämä ei ole tilanne. Maapallon tilannetta, aikaa tai ilmakehän tilannetta emme voi nollata. Tilanne on se, että ilmakehässä hiilidioksidia on huomattavasti paljon enemmän kuin mitä siellä saisi tasapainolakien mukaan olla, jotta ilmasto ei lämpenisi liikaa. Ja silloin se tarkoittaa päästövähennyksiä, se tarkoittaa hiilinielun kasvattamista, hiilivarastojen kasvattamista, ja mikään osa-alue siinä pelissä ei voi jäädä tarkastelematta.

Aikataulu ei ole mitenkään liian kiireinen, kuten tässä on jo todettu. Se on vähintäänkin tarpeellinen, ja nopeamminkin olisimme voineet toimia, mutta hyvä, että toimitaan nyt.

Mitä tulee sähkön hintaan, niin kivuitta tämä koko ilmastomuutokseen sopeutuminen ja ilmastomuutoksen torjunta ei tule tapahtumaan, mutta sähkön hinta meillä on muun muassa pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla jo laskenut uusiutuvan energian huiman kasvun ja uusiutuvan energian hintakehityksen huiman halpenemisen johdosta, ja tällä tiellä tulee jatkaa.

16.41 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! On aivan selvää, että kun kivihiihi on meille tuontipolttoaine, sen käytöstä kannattaa pyrkiä eroon. Se on kansantaloudellisesti viisasta ja myös ilmastollisesti perusteltua.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Kuitenkaan tämä kieltö tällä aikataululla ei ole järkevä. Täällä valiokunnan mietinnössä todetaan: ”Kivihiilen kiellon vaikutukset hiilidioksidipäästöihin eivät ole yksiselitteisiä. Päästökaupan vuoksi kieltö ei suoraan vaikuta EU-tason päästöihin, ellei päästöoikeuksia samassa yhteydessä mitätöidä tai siirretä markkinavakausvarantoon.” Nyt en tiedä, onko näin tapahtumassa vai tekeekö taas Suomi etunojassa omaan nilkkaansa osuvia iskuja. Edelleen täällä sanotaan: ”Kiellon merkitystä ilmastonäkökulmasta voi vähentää se, että hiilen on arvioitu korvautuvan pääosin biomassalla, jonka käyttö kasvaisi noin 2—2,8 terawattituntia ja perustuisi osin tuontiin.” Tämän osalta todetaan vielä, että ”laskennallisesti biomassan polttaminen ei tuota hiilidioksidipäästöjä” — mutta tosiasiasa se niitä aiheuttaa. Eli ei tämä ole puhdasta toimintaa.

Täällä todetaan edelleen näistä kiellon vaikutuksista, että ”pääasiassa taloudellisten vaikutusten, ennen aikaisten investointien aiheuttamien ongelmien ja asiaan liittyvien valtiösääntöoikeudellisten näkökulmien vuoksi esityksessä on päädytty ehdottamaan voimaantumalon ajoittamista 20-luvun loppuun”. Vielä helpompi olisi ollut, kun olisi pantu viisi vuotta lisää ja jätetty lupaamatta Helsingille ja Vaasalle nämä 90 miljoonaa euroa. Minusta se on aivan käsittämätöntä. Ymmärrän, että edustaja Adlercreutz puolustaa Vaasalle tällaista lahjaa etukäteen ja että sitten helsinkiläiset haluavat valtiolta tämän, mutta en näe sitä viisaana.

Innovaatioista totean sen, että kyllä näitä innovaatioita varmasti tapahtuu ilman tätä kieltoakiakin. Ei tarvita sitä. On hyvä, että niitä tehdään koko ajan.

En nyt ole ihan varma siitä, vieläkö Saksan liittovaltio tukee Saksan oman kivi- ja rusko hiilen polttamista, mutta ei ole kauan aikaa kun se vielä miljardeilla joka vuosi tuki oman hiilensä polttoja, ja mitä viimeaikaiset uutiset nytkin kertovat, niin ei Saksa ole kovinkaan nopealla aikataululla siitä luopumassa.

16.44 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Keskustelussa mielellään vertaillaan Suomea ja muita maita ja annetaan ymmärtää, että Suomi olisi näissä asioissa mallioppilas. On totta, että täällä on tehty paljon, mutta onhan meillä esimerkiksi liki 100 prosenttia isommat ilmastopäästöt kuin Ruotsilla ja huomattavan paljon isommat kuin Intialla tai muilla kehittyvillä mailla.

Sähkön hinta: Ehdottomasti halvin tapa tuottaa ja rakentaa uutta tehoa tänään Pohjoismaissa on tuulivoima. Siihen liittyy toki muita haasteita, mutta se on ehdottomasti halvin tapa, huomattavasti halvempi kuin hiilivoima. Jos uskoo markkinatalouteen, kannattaa pohtia, lähtisikö itse maana investoimaan hiilivoimateknologiaan vai kenties puhtaisiin energiatuotantoratkaisuihin, ja luulen, että ei taida löytyä sellaista kapitalistia tästä maailmasta, joka olisi sitä mieltä, että tässä tilanteessa kannattaisi lähteä hiilivoimaan investoimaan, vaan nimenomaan näihin puhtaisiin ratkaisuihin.

Jos sitten puhuu yhdenvertaisuudesta ja reiluudesta isommassa kuvassa, siinä perspektiivissä Suomen kannattaa nyt EU-puheenjohtajakautena ajaa sitä, että päästökauppaa laajennettaisiin, että EU:n päästökauppa sidottaisiin siihen jäljellä olevaan päästökiintiöön, jotta se johtaisi todellisiin päästöleikkauksiin, ja että se laajennettaisiin myöskin maantieteellisesti käsittämään Euroopan ulkopuolisia alueita mahdollisimman suuressa määrin. Tässäkin asiassa EU on ratkaisu. Se, että EU on olemassa, että EU:lla on yhtenäinen tahto ja että EU:lla on ilmastopolitiikka, on edellytys siihen, että tässä päästään johonkin pisteeseen. Ilman EU:ta — jos meitä olisi 27 omaa irrallista maata — haaste olisi huomattavasti isompi, mutta nyt on jonkinlainen ratkaisu näköpiirissä.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

16.46 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Niin, edustaja Adlercreutz, Yhdysvaltojen ja Euroopan päästöt ovat yhteensä saman verran kuin Kiinan, ja Kiinahan rakentaa uusia hiilivoimaloita, kyllä, mutta hienoa, että olemme samaa mieltä esimerkiksi tuulivoimasta. Tällöinen jatkuva tuotannon tukeminen on ehdottomasti perussuomalaisten linjan vastaista, eli markkinaehtoisesti pitää tuulivoiman kyllä toimia.

Sitten tässä tuli vielä... [Riitta Myllerin välihuuto] — Niin, eli voisimme uusiutuvan energian tuen laittaa, meidän pitäisikin laittaa se samalle viivalle, ja tällöinen jatkuva tuotannon tukeminen, niin kuin sitä on tehty, ei ole hyvä asia ideologisista syistä, niin kuin tiedämme. — Sitten edustaja Hassiko oli, joka puhui, kehitysavusta. 50-luvulla meitä oli 3,5 miljardia ihmistä, nyt meitä on yli 7 ja kohta on yli 9 miljardia. Jos me ajattelemme 50 vuotta taaksepäin kehitysapua, niin ei se ainakaan ole vähentänyt väestöä. Mielestäni se on enemmänkin tukenut väestöräjähdyttä, eli ei sitä ainakaan ole osattu laittaa toimiin, mikä olisi ollut ympäristölle ystävällistä ja tälle maapallolle. Joten sanoisin, että vaikka siellä on onnistuneita projekteja, niin kuitenkin se Kehitysavun kirous, se kirja, on aika hyvä asia.

No, sitten sähköautot: Se on tulevaisuutta, kyllä. Nyt ei pidä ottaa sitä kantaa tai luuloa, että perussuomalaiset eivät suhtautuisi hyvin vakavasti ympäristöön ja ilmastoon. [Riitta Myller: Ihanko totta?] Me perussuomalaiset todellakin haluamme pitää huolta meidän puhtaasta luonnostamme, meidän puhtaista vesistämme, ja Suomihan on jo EU-kansana ja maailman kansana tehnyt todella paljon ja näihin talkoisiin todellakin osallistunut. Haluamme jatkossakin panostaa hyvään metsänhoitoon, haluamme pitää meidän hiilinieluis-tamme huolta. Haluamme pitää Suomen vetovoimaisena, puhtaan ilman ja meidän luonnonvaramme myös omissa kansallisissa käsissämme. Sähköautot ovat tulevaisuutta, kyllä ne tänne tulevat. Kysymys on, millä aikataululla ja pakko-ostatetaanko merikarvialaisella kallis sähköauto, jos hänellä on nyt vaikka diesel ja hän on ajanut sillä 200 000 kilometriä, mihin menee saman verran energiaa kuin uuden sähköauton akun valmistukseen. Plus sitten on se, että pitää ajaa se 200 000 kilometriä lisää ja valmistaa se auto, eli se energia on jo kerran siihen käytetty. Kyllä meidän pitää ehdottomasti panostaa siihen, että me käytämme loppuun niitä asioita, joihin kerran se energia on jo käytetty. [Riitta Myller: Kuka on toista mieltä?]

Ja sitten kun tulevat nämä sähköautojen akut, niin esimerkiksi hybridissä — minun isäni osti juuri sellaisen, ja hän sanoi näin — taitaa nyt sitten olla 5—7 vuotta takuu sillä akulla ja täyssähköautossa on ehkä 10 vuotta se takuu. Minä luin Guardian-lehdestä, että 5 prosentin kierrätys on näillä sähköautojen akuilla, eli meillä on vielä tämäkin ongelma ratkaisematta, millä tavalla me kierrätämme nämä sähköautojen akut, kun me rupeamme niitä niin kuin rytinällä lisäämään. Ja koska aina, kun kysyntä kasvaa, niin hinta nousee, esimerkiksi koboltin ja muiden, niin kaivetaanko niitä sitten eettisesti? Eli sen takia se vauhtisuus ei kyllä palvele tässä ympäristöä eikä tavallista suomalaista kuluttajaa.

Koska sähköautot eivät tuota paikallispäästöjä, mikä onkin sähköautojen vahvuus, niin esimerkiksi tällöisessä kompaktissa Helsingissä on erittäin hyvä, että ne lisääntyvät, mutta meidän pitää ottaa huomioon Suomen erilaiset olosuhteet ja pitää koko Suomi asutuna ja koko ajan miettiä, miten me mahdollistamme ihmisten asumisen maaseudulla, miten me puolustamme tavallisia veronmaksajia, joiden pitää elää täällä, asua täällä ja joilla pitää jäädä rahaa muuhunkin kuin elämiseen ja asumiseen ja lainojen lyhennykseen. Siinä perussuomalaiset näkevät, että meidän pitää ajatella yhteiskunnan kokonaisuutena Suomen kilpailukyky ja kaikki asiat huomioon ottaen.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Ja vielä muistutan, kun en ole vielä näissä kolmessa puheessani sanonut, että Suomen kaikki päästöt ovat noin promillen luokkaa maailman päästöistä, joten me haluamme vain suhteellisuudentajua. Emme halua tehdä nopeammin ja enemmän. Me haluamme olla talloissa mukana, niin kuin EU-maat keskimäärin ovat.

16.51 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Hieman vierastan tällaisia esityksiä, joissa lähdetään ikään kuin ideologisin perustein kieltämään jotakin, nyt tässä tapauksessa polttoainetta, ja siirrytään pois tutkitusta tiedosta kohti tällaista ideologista kiihkoilua. Minä en sinänsä ainakaan sen enempää kannata kuin vastustakaan kivihiilen käyttämistä. Jos sen käyttö on tarkoituksenmukaista ja taloudellista, sitä käytettäköön, jos ei ole, niin sitten ei käytetä.

Kuitenkin kun nyt näitä paineita erilaisten polttoaineiden kieltoon tuntuu olevan, se entisestäänkin alleviivaa tarvetta lisäydinvoimalle. Ydinvoimaa tarvitaan jatkossa entistä enemmän. Olen sanonut koko ikäni, että näin on asia, ja nyt kuulostaa siltä, että jopa EU:n komissio on tullut minun linjoilleni tämän asian kanssa, tuoreiden uutisten perusteella. Ehkä siis järkevöityminenkin näissä asioissa on mahdollista.

16.52 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! On oikein hyvä, että ympäristöministeri Tiilikainen tuli tähän paikalle. Aioin juuri viitata tähän osittain hänen johdollaan neuvoteltuun kahdeksan eduskuntapuolueen ilmastokannanottoon, jonka 8. kohta kuuluu näin: ”Suomessa sähkön ja lämmön tuotannon tulee olla lähes päästötöntä 2030-luvun loppuun mennessä huolto- ja toimitusvarmuusnäkökohdat huomioiden.” Tämähän tarkoittaa käytännössä sitä, että myös turpeelle pitää tehdä sama kuin mitä teemme kivihiilelle tällä lailla, joka on nyt pöydällämme.

Mielestäni parhaan näkemyksen siitä, millä lailla hiili voidaan esimerkiksi Helsingissä korvata, on tehnyt Aalto-yliopiston Smart Energy Transition -hanke, jonka esittämän vision mukaan polttamisella kivihiilen korvaavassa järjestelmässä olisi vain pieni osuus, vain siltä osin kuin järjestelmän muut osaset eivät riitä. Esimerkiksi kovimpina pakkaspäivinä poltettaisiin biohaketta, mutta muilta osin järjestelmä perustuisi osin aurinkolämpöön, osittain aurinkosähköön, hyvin suurelta osin tuulisähköä käyttäviin suuriin lämpöpumppuihin, joiden lämmönlähde olisi osittain meri, osittain erilaisten teollisten ja muiden prosessien hukkalämmöt ja näiden lisäksi sitten myös lämpövarastot, jotka ovat myös taloudellisesti edullisin tapa säilöä aurinko- ja tuulisähköä silloin, kun niitä tuotetaan yli tarpeen.

Arvoisa puhemies! Muutama huomio siitä, mitä muualla maailmassa tapahtuu: Ensinnäkin Intian päästöjen kasvuun on viitattu. No, se on totta, mutta silti intialaisten päästöt per asukas ovat noin viidesosa siitä, mitä suomalaisten päästöt per asukas. Intia saavutti viime vuonna aurinkosähkölle vuodelle 2022 asetetun 20 gigawatin — eli gigawatti on siis 1 000 megawattia — tavoitteen ja viisinkertaisti vuoden 2022 tavoitteen 100 gigawattiin. Saksassa puolestaan istuu komissio, joka valmistelee hiilestä luopumista. Tavoitteena on, että Saksan päästöt ovat vähän yli 60 prosenttia alemmat vuonna 2030 verrattuna vuoden 90 tasoon, ja tämän komission tehtävä on ennen kaikkea miettiä sitä, miten järjestetään siten työpaikat niille ihmisille, joiden entinen työpaikka menee tämän hiilestä luopumisen takia. Ja viimeisenä tällaisena ulkomaan uutisena siteeraan Forbesia, joka kertoi, että kaikissa G20-maissa uusiutuva energia on tällä hetkellä [Puhemies koputtaa] edullisin uuden sähköntuotannon muoto.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

16.55 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen siitä, että tämä hallituksen esitys hiilen energiakäytön kieltämisestä on mennyt nyt eteenpäin, sillä tämä osoittaa sen, että Suomi on mahdollisuuksien maa. Meillä on todella paljon mahdollisuuksia kehittää kaikkia asioita eteenpäin, ja nyt meidän on vähän niin kuin pakkokin miettiä, millä tavalla me saamme uusia toimintamuotoja sitten liikkeelle.

Uudet energiamuodot: Olemme ympäristövaliokunnassa saaneet kuunnella useitakin asiantuntijoita, mitä kaikkea voisi olla, ja erityisen innostunut olen Lappeenrannan yliopiston puheenvuorosta, millä tavalla me saamme energiamuotoja kehitettyä. Juuri äsken tulin vierailulta Pohjolan Liikenteen luona, ja siellä kävimme ajamassa sähköbussilla. No, meenehän tässä vielä aikaa, ennen kuin ne sähköautot ovat realistinen ja järkevä koko Suomessa, mutta ihan hyvä, että tätäkin puolta on kehitetty eteenpäin. Meillä Lapissa siinä saattaa kyllä mennä aikaa, ennen kuin meidän autot ovat rajastaan sähköautoja, eli kyllä meidän täytyy miettiä monia muitakin vaihtoehtoja sitä ennen, ja nykyisiä polttomoottoriautoja varmasti tulee olla mahdollista käyttää hyvinkin pitkään.

Suomessa on paljon puuta ja muuta kasvavaa energiaa. Näitä kehittämällä me varmasti saamme uusiakin energiamuotoja niistä aikaiseksi, eikä turvekaan loppujen lopuksi niin huono ole, sehän on myöskin uusiutuva energiamuoto. Vaikka se on Suomessa poliittisesti päätetty, että se ei ole uusiutuvaa, niin kyllähän se kuitenkin uusiutuvaa on. Siinä menee vähän enempi aikaa, mutta kuitenkin. Mutta hiiltä siitä pääsee ilmaan, ja kaikissa hiiliasioissa meidän pitää olla hyvin tarkkoja siinä, miten niiden kanssa toimitaan. Me saamme aurinkoenergiaa, pikkuisen tuulivoimaa ja sitten muitakin uusia kuvioita, mitä me saamme kehitettyä. Odotetaan näitä eteenpäin, ja todella hyvä asia on, että hiilen käyttö saadaan nyt sitten kuitenkin loppumaan ja alamme käyttämään kotimaista tietotaitoa.

16.57 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Kivihiilen ja muiden fossiilisten polttoaineiden käyttö voi tietysti olla taloudellista lyhyen tähtäimen laskentakaavalla vielä pitkäänkin, mutta kuten jo tiedämme, ei ole epäilystäkään siitä, etteikö väistämättömien ilmastomuutoksen torjuntatoimien lykkääminen aina vain kauemmas tulisi moninkertaisesti kalliimmaksi koko yhteiskunnalle kuin se, että pyrimme aktiivisesti kohti puhdasta ja uusiutuvaa energiantuotantoa ja hiilineutraaliutta.

Arvoisa puhemies! Hieman hämmästyttävät nämä puheet siitä, että puhdas ilma, vesi ja luonto ovat tärkeitä kaikille puolueille, joita tässä salissa edustamme, jos toisaalta meillä on poliittisia ryhmiä, jotka kieltäytyvät tekemästä mitään ilmastotoimien kiristämisiä, mitään ympäristötoimien kiristämisiä, jos ne uhkaavat millään tavoin taloudellisia ja tuotannollisia tavoitteita. Näin se yhtälö ei toimi. Silloin ilmasto saastuu, silloin puhdas luonto heikkenee eikä mitään tavoitteita pystytä pitämään edes nykyisellä tasollaan. Kyllä se vaan niin on.

Siitä onneksi tässä salissa on laaja yksimielisyys siitä, että päästövähennystavoitteita on kiristettävä, ja siinä suhteessa hallituksen lakiesitys kivihiilen käytön kieltämisestä on aivan oikea ja linjakas.

16.59 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Äskeiseen puheenvuoroon viitaten, niin kyllä tuota vihreiden kirkasotsaisuutta täytyy vain ihmetellä. Kyllä te täällä meille opetatte, miten tuolla ihmisten pitää kivihiilestä luopua, kun se luopuminen on teidän omis- sa käsissänne ja tämän kaupungin valtuustossa. Ei ole tullut, arvoisille vihreille, vielä semmoista mieleen, että kun te olette johtava valtuuston puheenjohtajapuolue tässä kaupungis-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

sa, niin josko rupeaisitte tekemään sellaisia päätöksiä, että olisitte itse tehneet sen päätöksen. Minkä tautta se pitää tuoda tänne eduskuntaan, kun teillä on itsellänne se avain käsisänne joka hetki? Vaikka seuraavassa valtuuston kokouksessa, jos teette päätöksen, silloinhan se tapahtuu. Semmoinenhan se tämä kuntapolitiikan, kuntalain toimivuus on.

Toinen asia sitten, tämä ympäristöstä puhuminen yleensä. Luin tämän päivän lehdistä — ja viimeisen viikon aikana monessa ihan kuvien kanssa oli — kun te olette valtavasti meille opettaneet, jotta jätevesiä pitää käsitellä huolella eikä saa päästää Itämereen, kun ne Ilomantsin mummojen vessavedetkin tuntuvat olevan Itämeren uhka, ja samaan aikaan te tässä kaupungissa kippaatte tällä hetkellä kymmeniä tuhansia kuutioita erittäin likaista lunta, joka sisältää koiran jätöksiä, hirvittävän määrän roskia, öljyperäisiä jätteitä, suoraan Suomenlahteen. Eikö teidän korviinne koskaan yhtään koske, kun te olette meitä muita neuvomassa, miten meidän tulee siellä maaseudulla elää, luopua turpeesta ja lämmittää talomme jollakin muulla. Mutta joka tapauksessa te itse sen teette ja tässä kaupungissa vierestä katselette sitä, kun valtavat määrät sontaa ja likaa ajetaan suoraan Suomenlahteen, ja sen jälkeen puhutte kirkkain silmin täällä, että maailma pitää pelastaa. Minä olen jo pienestä pojasta asti oppinut sen, että jos alkaa maailmaa parantamaan, niin kannattaa siitä omasta kotiipiiristä aloittaa, silloin yleensä saavuttaa parhaan lopputuloksen. Naapurin taloon ei kannata mennä arvostelemaan, että siellä on epäsiistiä. Kannattaa ensin se oma työhuone katsoa.

Tiedän, että tämä totuus saattaa vähän kirpaista, mutta minua pikkuisen alkaa väsyttää tämä teidän oppinne meille, miten tulisi toisten elää. Kunhan itsellä siellä kerrostalon ylimässä kerroksessa kivihiihellä lämmitetyssä talossa on mukavaa ja valtiolta tulee rahaa, niin kaikki menee hienosti. Samalla voi tietysti vastustaa ydinvoimaa, metsien hakkuuta, turpeen käyttöä ja montaa muuta asiaa, kun se ei omaan kukkaraan kolahda. Toivoisin, että se oman kilven kirkastaminen alkaisi niistä töistä eikä hyvistä puheista.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan puheenvuoron edustaja Halmeenpäälle, ja sitten ministerin vastauspuheenvuoro.

17.01 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Tässä salissahan tehdään kansallista lainsäädäntöä, ei yksistään Helsingin kaupunkia tai Tuupovaaraa, tai mitään muutakaan yksittäistä paikkakuntaa tai kuntaa koskevaa lainsäädäntöä. Panin kyllä merkille, että tässä salissa ei tällä hetkellä ole yhtään Helsingin kaupungin kuntapäätäjää paikalla. [Satu Hassi: Paitsi Tiilikainen!] — Paitsi ministeri Tiilikainen, kyllä.

Mitä tulee tuohon kivihiihivoiman tuotantoon Helsingissä, niin vaikken helsinkiläinen kuntapoliitikko olekaan, sen verran tarkistin tietoja, että taitaa olla niin, että kaikki nuo kivihiihivoimalat, paitsi Helsingissä, myös Turussa, Vaasassa ja Porissa, on rakennettu jo ennen kuin vihreää puoluetta oli edes olemassa. En tiedä, ketkä puolueet ovat silloin olleet kuntapäätäjänä kyseisissä kunnissa, kun näitä kivihiihivoimalapäätöksiä on tehty, mutta nyt vihreät ovat ainakin Helsingissä politiikassa mukana vahvasti, ja täällä on tehty päätös kivihiihivoimaloiden sulkemisesta. Minusta tässä retoriikassa, mitä juuri äsken kuultiin, on hivenen ristiriitaa.

Omassa kotikunnassani uusiutuva energia on vahvasti osa energiantuotantoa, mutta ei toki kaikkien asukkaiden saavutettavissa, koska talokohtainen lämmitys tuolla maaseudulla on valtavirtaa. Siinähan suomalaiset ovat olleet edistyksellisiä, ja siinä on tehty myös po-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

liittisiä päätöksiä, joilla ihmisiä on saatu siirtymään muun muassa öljylämmityksestä uusiutuvan energian vaihtoehtoihin, kuten maalämpöön.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministerin vastauspuheenvuoro, 3 minuuttia.

17.03 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Mukava kuunnella vilkasta keskustelua hiilenpolton lopettamista koskevasta lainsäädännöstä. Taitaa olla näin, että hiilenkäytön lopettamisesta on puhuttu Suomessa noin vuodesta 95 lähtien, eli kyllä on paljon puhetta mahtunut, ja olen tosi iloinen siitä, että nyt hallitus ryhtyi toimeen ja eduskunta on lain käsitellyt. 1.5.2029 hiilenpolto siis Suomessa tulee loppumaan. Sitten tässä kylkiäisenä on se ajatus, että niitä kaupunkeja, jotka pysyvät hiilestä luopumaan jo aiemmin ja haluavat toimia nopeutetun aikataulun mukaan, korvaavissa investoinneissa sitten energiaturvien kautta voidaan tukea.

Aika useasti, kun energiasta keskustellaan, pannaan suloisesti sekaisin sähkö ja lämpö. Nyttien sähköntuotanto meillä on Suomessa jo 80-prosenttisesti päästötöntä — uusiutuvia liki 50, ydinvoimaa vähän yli 30 — ja yleisesti ajatellaan, että sähkö on helppo muuttaa kokonaan päästöttömäksi verrattuna lämmitykseen ja liikenteeseen. Juuri lämmön takiahan näitä hiilivoimaloita ja monia muitakin polttoon perustuvia voimaloita on Suomessa pyritetty, koska sitä lämmintä me kodeissamme yksinkertaisesti tarvitsemme.

Kysymys siitä, miten korvaa nyt sitten esimerkiksi Helsinki, joka on nyt kaikkein riippuvaisin kivihiiilestä: Ensimmäinen asia on tietysti, että erilaiset teollisuuden ja palveluitten hukkalämmöt ja geoterminen energia tulevat tuomaan jonkun verran varmaan ratkaisuja, mutta ei polttamista voida kokonaan lopettaa lähitulevaisuudessa, vaan osa hiilestä varmasti myös uusiutuvilla polttoaineilla korvautuu. Se, missä määrin, on tietenkin sitten Helenin ratkottava asia. Metsäteollisuuden sivutuotteita ja metsänhoidon sivutuotteita meillä on Suomessa enemmänkin käyttä kuin tällä hetkellä käytetään.

Täällä edustaja Hassi, valiokunnan puheenjohtaja, väläytti lämmön varastointia. Siis lämmön varastointi on hyvä juttu, mutta pannaan pikkasen mittakaavaan: Tällä hetkellä lämpövarastot riittävät suunnilleen semmoisen vuorokautisen huipun tasaamiseen, ja nyt energiaturvella esimerkiksi tuonne Mustikkamaalle rakennetaan vähän isompaa lämpövarastointia, ja silloin puhutaan ehkä viikoittaisten huippujen tasaamisesta, mutta silläkin on todella merkitystä, koska ne huiput yleensä tuotetaan esimerkiksi öljyllä, jolloin tämä varaston kehittäminen korvaa nimenomaan sitä huippukulutuksessa tarvittavaa öljyä ja sitä kautta toista fossiilista pystytään vähentämään. Sinne on vielä kohtuullisen pitkä matka. Toivottavasti se päivä koittaa, että meillä on niin runsaasti esimerkiksi tuulienergiaa tarjolla ja se on niin edullista, että sitä varastoa pystytään sitten lämmittämään tuulella. Aika sen näyttää.

Nyt kun viimein saadaan hiili loppumaan, nyt on tullut sitten erilainen hätä, että täytyy ruveta kieltämään yhtä sun toista muuta. Sen, mikä ero on hiilellä ja turpeella, toistan jälleen kerran, jos puhemies sallii, kun esittelypuheenvuoroa en päässyt käyttämään: hiilestä luopuminen edellyttää korvaavia investointeja, koska hiilipölykattiloissa ei oikein muulla voi sitä lämpöä tuottaa. Sen sijaan turpeen käyttö käytännössä tällä hetkellä on aina sekatuotantoa hakkeen kanssa, ja jos EU:ssa nimenomaan päästökauppaa tiukennetaan — kuten tämä eduskuntapuolueitten yhteinen linjauskin edellyttää — silloin päästöoikeuden koHoava hinta tulee vaikuttamaan sillä tavalla, että paikallisissa lämpölaitoksissa kannattaa panna enemmän haketta kuin turvetta eli turve portaattomasti vähenee. Sen suhteen, mikä

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

on tahti, ei sitä tarvitse kieltää. Päästökauppa tehokkaana ohjauskeinona tulee turpeen käyttöä vähentämään, ja se korvautuu uusiutuvalla puulla. Samalla tämä aluetaloudellinen vahvuus säilyy ympäri Suomea, koska kotoisilla, paikallisilla energianlähteillä pystytään lämpö tuottamaan.

Kaiken kaikkiaan suuret kiitokset eduskunnalle. Tämä on saanut varsin yksimielistä tukea, ja on aina mukava viedä eteenpäin ja tuoda tänne esityksiä, jotka laajaa kannatusta nauttivat.

17.07 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Metsästä ja puusta ei puhuta tässä salissa koskaan liikaa. Nyt kun on puhuttu hiilestä, niin todellakin metsähän on meillä se, joka hiiltä sitoo todella paljon. Suomi ja suomalaiset ovat tehneet viimeisen 50 vuoden aikana valtavan ison työn, sillä 50 vuoden aikana on Suomessa hiilensidonta vähintään kaksinkertaistunut, koska metsien kasvu on kaksinkertaistunut ja puuston määrä on todella vähintään tuplaantunut siitä, mikä se on aikaisemmin ollut. Ja nämä kaikki ovat sitä, että koko ajan sidotaan hiiltä enemmän ja enemmän, niin että ei se haittaa, vaikka me pikkusen välillä niitä saunoja lämmittelemmekin ja joskus niitä pirttejä puilla lämmitämmekin ja joskus tuotetaan muutenkin energiaa ja lämmitystä sillä puulla ja pikkusen turpeellakin.

Oli muuten ihan hyvä, että ministeri nytten toi esille myöskin tämän turveasian, sen, että se on kotimainen asia, ja se on pieni lisäys, mitä me tarvitsemme puun rinnalle. Elikkä Suomi on kokonaisuus, Suomen energia-asiat ovat kokonaisuus. Ei meidän pidä alkaa miettiä sitä, että nämä asiat ovat joko—tai, vaan tosiaan, me olemme niin paljon jo tehneet 50 vuoden aikana töitä tämän hiilensidonnan lisäämiseksi, että koko maailman laajuisesti me olemme kyllä tehneet valtavan työn näitten eteen, ja siksi onkin todella hyvä, että me luovumme ulkomaisesta kivihiilestä, sen käyttämisestä, ja keskitymme entistä enemmän kotimaisten energiamuotojen käyttämiseen.

17.09 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! En tosiaan ole Helsingin kaupungin päättäjä vaan tamperelainen ihminen mutta nyt totean muutaman faktan Helsingin kaupungin päätöksenteosta. Helsingin kaupunginvaltuusto päätti joulukuussa 2015 — kauan ennen kuin tästä nyt käsiteltävästä laista oli mitään valmista — oma-aloitteisesti, että Hanasaaren hiilivoimalaitos suljetaan vuonna 2024. Aloitteen tästä Helsingin kaupunginvaltuustossa teki valtuutettu ja kansanedustaja, vihreä Emma Kari. Kun hän sen aloitteen teki, niin silloin ensin suhtautuminen oli muiden puolueiden taholta sellaista, että tämä on ihan epärealistinen juttu, mutta sitten pikkuhiljaa kannattajien määrä kasvoi, ja se asia meni sitten kaupunginvaltuustossa läpi, ja erinomaista niin. Tosiaan meistä, jotka nyt olemme läsnä tässä eduskunnan istuntosalissa, ainoa Helsingin kaupungin päättäjä taitaa olla Helsingin varavaltuutettu, ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen.

Mitä tulee sitten siihen, millä hiili korvataan, niin itse asiassa ministeri Tiilikainen aika paljon referoi suunnilleen samoin kuin itse yritin referoida tätä Smart Energy Transition -hankkeen visiota, jossa ei todellakaan ajatella, että kaukolämpö pystyttäisiin toteuttamaan täysin ilman polttoa, mutta kuitenkin pyrkimys on se, että polton osuus olisi mahdollisimman vähäinen ja näiden muiden kuvaamiemme, meidän molempien kuvaamien, osien osuus mahdollisimman suuri. Onneksi Helsingin kaupungillakin on kymmenkunta vuotta aikaa nyt sitten miettiä, mistä kaikista osista ja minkä suuruisina nämä osaset tulevat, niin että korvaavat ratkaisut löydetään. Vastaavia korvaavia ratkaisuja tarvitaan myös niillä paikkakunnilla, joilla ei polteta kivihiiiltä. Omassa kotikaupungissani Tampereella tarvi-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

taan. Siellähän poltetaan maakaasua ja turvetta ja osittain myöskin puuhaketta nykyisin. Eli toivon, että sentyyppiset ratkaisumallit kuin Smart Energy Transition -hankkeessa on visioitu leviävät vähintäänkin suuriin kaupunkeihin.

Ja mitä tulee turpeeseen, niin oli ilo kuulla, että ministeri Tiilikainenkin myöntää sen, että tämä kahdeksan puolueen yhteinen kannanotto tarkoittaa jollain aikataululla myöskin turpeen käytöstä luopumista, tehdään se sitten lain muodossa tai jollain muulla tavalla, esimerkiksi päästökaupan tai päästöveron kautta.

17.12 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun vielä tarkastellaan tätä kotimaisen energian tuotantoa, niin pitää muistaa, että meillä on lämpökattiloissa poltetaan paljon sellaista metsäteollisuuden sivuvirroista syntyvää hyvinkin märkää puun kuorta, sahanpurua ja erilaisista tasauspätkeistä tehtyä haketta, jota ei ole kuivatettu, ja se on joissakin olosuhteissa kovin märkää ja sen seospolttoaineena turve on aivan loistava, koska sillä voidaan säätää sitä kosteutta niin, että leijukerroskattiloissa saavutetaan se oikea polttolämpötila, jolloin hiukkaspäästöt ovat käytännössä nolla, ja sähköntuotanto CHP-kattilassa nousee sen 5 prosenttiyksikköä ylemmäksi, kun saadaan kattilapaine nousseen lämpötilan takia ylemmäksi, ja sähköntuotanto on parempaa. Ja todellakin hiukkaspäästöt ovat siinä tilanteessa nolla, koska se lämpötila on todella korkea, kun se palaa. Ja sitten kattilatekniikan kannalta kun se puun ja turpeen välinen happamuus-emäksisyystasapaino on paras mahdollinen, niin silloin kattila kestää vuosikymmeniä pitempään, koska se ei syövytä sitä kattilaa puhki. Jos poltetaan pelkkää turvetta tai pelkkää puuta, niin siinä tehdään aina pieni karhunpalvelus sille tekniikalle. Eli minkä takia me suomalaiset emme tunnusta omia mahdollisuuksiamme?

Turpeelle on tulossa uusia, loistavia käyttömahdollisuuksia, kuten tekninen hiili. Ilomantsissa reilun vuoden kuluttua aloittava tehdas on ensimmäinen innovaatio koko maailmassa, avaa aivan uuden tekniikan ja teollisuuden alan, ja sekin on innovaationa muuten ilmastoystävällinen teko. Se kyseisestä turpeesta tehty tekninen hiili korvaa kivihilestä ja raakaöljystä tehtyä nykyistä teknistä hiiltä. Elikkä kun me katsomme näiden erilaisten lähtökohtien läpi tätä asiaa, niin kannattaa aina muistaa se, että mikä on lopputuotteen kokonaisvaikutus ilmastoon, elikkä tämä on turpeen kannalta se loistava kehityssuunta ollut viime vuosina, ja lisää tuotteita on koko ajan tulossa.

Rouva puhemies! Lopuksi vielä se, että kun eurooppalaisissa kasvitarhoissa, puutarhoissa tehdään lasinalaisviljelyä, kasvatetaan tomaattia, kurkkua ja vaikka mitä, niin turpeesta pystytään tulevana vuosina tekemään sellaisia kasvualustoja, jotka ovat täysin saasteettomia. Ne eivät päästä ympäristöön yhtään litraa ylimääräistä vettä, ravinteet eivät karkaa, ja mikä parasta, kun se kyseinen tuote on käytetty loppuun — jonakin päivänä sen turpeen käyttömahdollisuus heikkenee, jolloin siihen tulee kasvitauhoja ja rikkaruohoja ynnä muita — niin sen jälkeen se kompostoidaan. Se voidaan käyttää sitten vaikka nurmikoiden tekoon, eli senkään jälkeen se ei ole ongelmajäte. Jotkut käyttävät kasvihuoneviljelyssä muun muassa tällaista tuotetta kuin kivivilla, joka on sen viljelyn jälkeen ongelmajäte, mutta kun turvetta käytetään, niin se on sen jälkeen loistava ympäristörakentamiseen tarvittava raaka-aine, eli mikään ei mene hukkaan, metsää ei mene yhtään pisaraa hukkaan eikä ravinteita pääse karkuun. Ihanteellinen ratkaisu. Kyllähän me pöljiä olemme, jos tällaista mahdollisuutta emme käytä hyväksemme.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten vielä ministeri Tiilikainen, olkaa hyvä. Riittääkö 2 minuuttia?

17.15 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Kiitos, arvoisa puhemies! Aivan muutama kommentti.

Edustaja Hoskonen kuvasi turpeen hyödyn seospolttoaineena, että sillä pystytään kosteaakin teollisuuden puujätettä ikään kuin priimaamaan, saamaan siitä paremmin palavaa seosta. Eli sillä on tämmöinen arvo ja varmaan niissä määrissä, pienessä mitassa, tuommoisessa käytössä tulee säilymään.

Mutta nyt on hyvä muistaa mittasuhteet. Kun puhutaan taas hiilestä ja turpeesta, niin viime vuonna, toissa vuonna turvetta käytettiin Suomessa energiantuotannossa alle puolet siitä, mitä nyt sitten muutamassa kaupungissa on hiilen merkitys lämmön tuotannolle. Eli nämä eivät ole edes saman mittakaavan asioita. Ja aivan kuten edustaja Hassi täällä totesi, sitten esimerkiksi päästökaupan tiukentamisen kautta tuo ohjaus tulee, niin että turpeen käyttö tulee sitä myöten vähenemään.

Vielä tähän Helsingin päätöksentekoon. Aivan oikein Hassi muistutti, että päätös Hanaaaren voimalan sulkemisesta vuonna 2024 tehtiin vuonna 2015, mutta edelleen silloin jäi kyllä Helsingissä voimaan se ajatus, että se toinen kivihiihikattila, Salmisaari, voisi jatkaa jopa aina vuoteen 2050 asti. Ja muistaakseni vasta 2017 valtuusto päätti, että no, aienneetaan tämä Salmisaaren sulkeminen vuoteen 2035. No, nyt tämä laki sitten kertoo, että myös se voimalaitos on korvattava muilla 2029. [Satu Hassi: Ja se on hyvä!] Aika nopeaan tahtiin tässä on sitten tämä kivihiihlestä luopuminen edennyt, ja mainittakoon vielä sen verran, että kun Suomi oli yhdessä Kanadan ja brittien kanssa tällaista kansainvälistä Irti hiilestä -koalitiota perustamassa, niin siinä samassa poppoossa taitaa olla tällä hetkellä kahdeksan Yhdysvaltain osavaltiota, jotka ovat myös tehneet päätöksen luopua hiilen poltosta, vaikka liittovaltiotasolla siellä ehkä edetään vähän toisella tavalla.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 200/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 157/2018 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 39/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 39/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Keskustelu

17.18 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi liikenteen palveluista annettua lakia. Tieliikenteen raskaan kaluston kuljettajan ammattipätevyyden hankkimisessa otettaisiin käyttöön pelkkien kokeiden suorittamiseen perustuva vaihtoehto nykyisten koulutusmallien rinnalle. Perustason ammattipätevyyskoe olisi kaksiosainen ja edellyttäisi teoriaa ja käytäntöä koskevien kokeiden suorittamista. Tieliikenteen ammattipätevyyksiä koskevat muutokset on ehdotettu tulemaan voimaan 1.1.2020. Pitäisin kuitenkin tärkeänä, että näitä ei vaadittaisi myöskään enää tänä vuonna, vaikka lakia ei voida toki taannehtivasti tehdä.

Tapasin viimeksi eilen kaksi raskaan liikenteen pitkäaikaista kuljettajaa, jotka normaalin kuljettajantyön vaihtoehtona olivat menossa koulunpenkille oppimaan raskaaseen liikenteeseen liittyviä asioita, tällä kertaa ennakoivaa ajoa. Uskon, että kun he molemmat ovat olleet yli 40 vuotta raskaan ajoneuvon kuljettajana, niin he hallitsevat nämä asiat jo muutenkin. Hyvä, että hallitus tuo tämän esityksen meille tänne päätettäväksi, joten saadaan hieman järkeä tähän asiaan.

17.19 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on hallituksen esitys, joka on lain liikenteen palveluista kolmas vaihe. Me olemme täällä salissa käsitelleet kaksi edellistä vaihetta, ja koko tämä iso lakipaketti on ollut pitkä prosessi. Nyt tässä kolmannessa vaiheessa on käytännössä teknisiä muutoksia niin, että koko lain pykälänumerointi muuttuu juoksevaksi. Tämä oli niissä kahdessa vaiheessa havaittavissa oleva asia, ja nyt tähän on puututtu. Sitten myös kuljettajien ammattipätevyyksiin puututaan tässä kolmannessa vaiheessa nimenomaan, ja se on hyvä asia. Ja kuten edustaja Kulmala jo tuossa omassa puheenvuorossaan toi esille, niin tieliikenteen raskaan kaluston kuljettajan ammattipätevyyden hankkimisessa otetaan käyttöön pelkkien kokeiden suorittamiseen perustuva vaihtoehto nykyisten koulutusmallien rinnalle. Tässä on hyvää se, että tämä helpottaa kuljettajapulaa. Ammattipätevyys voidaan hankkia monipuolisin vaihtoehdoin, ja tämä ratkaisee monessa yrityksessä sitä kuljettajapulaa, mikä on ollut havaittavissa.

Huomionarvoista on, että kun käytiin keskustelua kahdesta edellisestä vaiheesta lain liikenteen palveluista käsittelyssä, niin tässä salissa oli hyvinkin erilaisia näkemyksiä, mutta tästä kolmannesta vaiheesta, kun olin liikenne- ja viestintävaliokunnassa, me saimme yksimielisen mietinnön aikaiseksi. Se on hyvä lähtökohta tälle.

Varmaankin kaikkein eniten käytiin tässä yhteydessä keskustelua edelleen taksiliikenteeseen liittyvistä asioista, siitä, miten taksiliikenne toimii tällä hetkellä, ja kyllähän siinä parantamisen varaa on. Se on tosiasia. Tässä vaiheessa, nimenomaan tässä hallituksen esityksessä, käytiin keskustelua siitä, mitä taksinkuljettajan kokeen tulee sisältää ja kenellä on vastuu siitä, että taksinkuljettajalla on se paikallistuntemus hallussaan. Tällä hetkellä on niin, että taksinkuljettajan paikallistuntemuksesta on koe siinä taksinkuljettajan kokeen osiona, ja nyt kun tämä hallituksen esitys pääsee eteenpäin, niin se paikallistuntemuskoe poistuu käytännössä, mutta silti taksinkuljettajalla tulee olla jatkossakin nimenomaan sen pääasiallisen toiminta-alueensa paikallistuntemus. Paikallistuntemus ei poistu vaan se säilyy edelleen, ja taksiyrittäjä vastaa sitten siitä, että kuljettajalla on se jatkossakin. On erittäin hyvä, että se säilyy siinä, koska tiedetään, että etenkin tässä asiassa on ollut tällä hetkellä isoja puutteita, ja tämä on myöskin Taksiliiton toimijoiden toive, että tällä tavalla voidaan edetä.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

17.22 **Mikko Alatalo kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, nyt ollaan muuttamassa lakia liikenteen palveluista, ja tähän on nimenomaan kolmasosa tätä isoa pakettia, johon ovat liittyneet muun muassa taksiuudistus ja monet muut asiat.

Ensinnäkin, todella, tämä ammattipätevyys osoitetaan tuolla rekkaliikenteessä ammattipätevyyskortilla. Todella paljon viestiä on tullut kaikenlaisista kursseista, mitä on jouduttu käymään. Monessa tapauksessa on vähän ongelmana ollut se, että muna opettaa kanaa. En tietenkään puhu nuorista kuljettajista, heille varmasti täytyykin opettaa säästeliästä ajoa ja muuta, tällaisia asioita, mutta kun monesti siellä on todella kokeneita kuljettajia, joilla eläkeikä lähestyy, ja kuljettajia, jotka varmasti tuntevat, miten tien päällä kuljetaan, niin sitten siellä joku konsultti heille opettaa moneen, moneen kertaan samoja asioita, jotka on jo käytännössä opittu. Siinä mielessä on hyvä, että tämä menee nyt sen kokeen kautta. Toki niitä kurssejakin voidaan sitten pitää, jos tarpeen on.

Toinen asia on tietysti sitten tähän taksiliikenteeseen liittyvä asia, se pätevyys siellä. Todellakin, me saimme tuonne mietintöön kirjatuksi nyt sitten myös sen, että paikallistuntemusta pitää olla. Ongelmahan on ollut siinä, että ei ole enää sitä asemapaikkaa, mutta kuitenkin, jos ajatellaan, että on se pääasiallinen toiminta-alue, niin itse olisin kyllä jopa jotenkin tiukemminkin sen nyt laittanut sinne, että pitää osata seutu ja kadut ja näin.

Täällä Helsingissäkin on tapahtunut useita kertoja, että kuljettaja ei todellakaan tiedä, missäpäin on edes Eduskuntatalo. Onneksi se nyt on kuitenkin tuonne kirjattu: on siis työnantajan vastuulla, että tämä kuljettaja osaa nämä osoitteet ja hänellä on se paikallistuntemus. Mutta viittaan tässä esimerkiksi niihin lausuntoihin, joita näkövammaiset meille toivat esille, että on aika vaikeaa sen sokean ihmisen painaa siihen navigaattoriin niitä Nordenskiöldinkadun kirjaimia, jos ei kuljettaja osaa kunnolla edes suomen kieltä tai osaa lukea tai kirjoittaa suomen kielellä, saatikka sitten tosiaan, mitenkä muissakin, esimerkiksi tämmöisissä sairaustapauksissa, toimitaan.

Eli siinä mielessä luulen, että tätä asiaa jossain vaiheessa joudutaan kyllä käymään vielä läpi ja ehkä seuraavan hallituksen aikana jopa korjaamaankin. Mutta tässähän on juuri se ongelma tietysti, että sinä voit tavallaan suorittaa sen paikallistuntemuksen jollakin muulla alueella ja tulla sitten tänne Helsinkiin toimimaan

Mutta joka tapauksessa on hyvä, että se nyt on kirjattu tuonne kuitenkin ja että se on työnantajan vastuulla, ettei toivottavasti tarvitse sitten Maahanmuuttovirastosta hakea lappua, että joo, kyllä tämä kaveri osaa suomen kieltä, vaikkei osakaan. Toivottavasti ihmiset saavat palvelunsa asiallisesti tämänkin, nimenomaan tämän lain myötä.

17.26 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Puutun tähän samaan asiaan, josta edustaja Alatalo tässä jo käytti puheenvuoron. Kyseessä on siis liikennekaaren kolmas vaihe. Kahdessa aikaisemmassa vaiheessa olen käyttänyt puheenvuoroja ja pidän ihan johdonmukaisena käyttää kolmannessakin.

Olen ollut äärimmäisen pettynyt aikaisemmin tähän taksilakimuutokseen — liikennekaareissa on paljon hyviäkin asioita, en sitä sano — mutta haluan nyt alleviivata tätä taksilain muutoksen kohtaa, joka nytten tässä liikennekaari kolmosenkin vaiheessa näkyy eri asioina, ja nimenomaan tätä paikallistuntemusta koskevaa osaa, joka kylläkin tässä esityksessä nyt pyyhkäistään pois vaateena. Se on siellä toiveena, mutta vaateena enää ei. Monet meistä taksia käyttävistä ihmisistä — työssään tai harrastuksissaan taksia käyttävät tai liikuntarajoitteiset ihmiset, näkövammaiset ihmiset — ovat hyvinkin taksin varassa, ja Suomessa on voitu tähän päivään asti luottaa taksiin. Taitaa olla taksiin luottaminen kovem-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

paakin kuin poliitikkoihin luottaminen maassa, [Naurua] mutta enpä usko, että enää kauaa. Sen lisäksi, että itselläni on kokemusta, sitä asiakkaiden kokemusta tietenkin meille kansanedustajille välitetään niin taksiautoilijoiden toimesta kuin muiden taksia käyttävien ihmisten toimesta.

Tällainen GPS-pohjainen järjestelmä toki tuo taksiliikenteeseen varmasti joustavuutta, helpottaa taksinkuljettajan työtä, mutta silloin jos taksinkuljettajan ainoa osaaminen ympäristöstä perustuu siihen GPS-järjestelmään, ollaan kyllä todella heikon palvelutason äärellä. Jos GPS-järjestelmään tulee vika tai jos näkövammainen ihminen, niin kuin edustaja Alatalo tuossa mainitsi, ei pysty sormella osoittamaan sitä tiettyä paikkaa, johonka autolla haluaisi päästä, ollaan kyllä tilanteessa, jossa ei enää voi puhua siitä suomalaisesta taksista, johon kansalaiset ovat voineet luottaa.

Kun puhutaan vaikkapa vanhusten palveluiden laadun valvonnasta — äärimmäisen tärkeä ja varmasti monia meitä koskettava asia palvelun valvonnassa — niin haluan kyllä korostaa myös taksipalvelun valvonnan välttämättömyyttä. Me emme voi rakentaa suomalaisen liikenteen ympärille kansalaisille hyvin tärkeätä järjestelmää ainoastaan bisneksen ja yksittäisen voitontavoittelun ja alalle ilmoittautumisen varaan, vaan meillä pitää olla valvonta taksiliikenteelle. Olen todella pettynyt, että nyt yksi keskeinen osa tästä valvonnan rakenteesta, paikallisen alueen ja tieverkostonkin tunteminen, poistetaan pätevyysedellytyksistä. Sanon, että ei mennä askelta, vaan peruutetaan tällä suomalaisella taksilla, hyvin toimivalla taksilla, kyllä vuosikymmeniä taaksepäin koko tämän liikennekaaren ja taksilain romuttamisen osalta.

17.28 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mika Karin ansiokkaaseen puheenvuoroon haluan todeta sen, että paikallistuntemusvaadetta ei poistettu tässä hallituksen esityksessä nyt, kun me päätämme näin. Kun liikenne- ja viestintävaliokunta käsitteli asiaa, niin me nimenomaan lisäsimme sinne hallituksen esitykseen, että taksinkuljettajalla tulee olla se paikallistuntemus edelleen. Se paikallistuntemuskoeosio siitä kokeesta poistuu, mutta se paikallistuntemusvaade säilyy siellä. Tämän varmistamiseksi valiokunta esittää yksityiskohtaisissa perusteluissa, että liikennepalvelulain 151 §:n 3 kohtaan lisätään kuljettajalta vaadittava paikallistuntemus, eli se on nyt myöskin siellä pykälässä oleva asia myöskin tästä eteenpäin, ja siitä vastaavat sitten myöskin yrittäjä ja toimijat.

17.29 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käytännössä kuitenkin nyt tiputetaan rima sille tasolle, että sen riman yli pääsee alalle. Ja sen lisäksi, mitä aikaisemmin sanoin, näiden taksinkuljettajien — tai varmaan heitä vielä voi kutsua taksiautoilijoiksi — työn valvontaa ei käytännössä suoriteta kukaan. Silloin kun ollaan tilanteessa, että kukaan ei seuraa niiden palveluiden, hyvinkin kriittisten palveluiden, äärellä olevien ihmisten matkantekoa ja sitä palveluntarjontaa, joka heille tarjotaan, niin voidaan sanoa, että meillä on tuhansia tai kymmeniätuhansia Suomessa hyvinkin tärkeisiin asioihin takseja käyttäviä ihmisiä — sairaalaan menijöitä, näkövammaisia, vanhuksia, heikommasa asemassa olevia ihmisiä — joille taksipalvelun käyttäminen on päivittäistä ja välttämätöntä, huomattavasti heikomman laatutason palvelun äärellä kuin aikana ennen tämän hallituksen aloittamista. [Ari Torniainen pyytää vastauspuheenvuoroa]

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Mennään nyt puhujalistaan, tässä on kuitenkin sen verran lyhyt tämä lista, niin että kaikki saavat sanottua.

17.31 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Me elämme valtavan muutoksen aikakautta. Olemme todellakin nyt siirtymässä sääntely-yhteiskunnasta yhä enemmän vapaamman yhteiskunnan kuvioon. Tällä vaalikaudella on puhuttu koko ajan, että sote-puolella ja maakuntahallinnossa on valtavat muutokset, mutta liikenne- ja viestintävaliokunnassa ja siellä ministeriössä on tapahtunut aivan valtavasti, elikkä kyseisessä ministeriössä on valmisteltu todella suuri, laaja-alainen lakimuutoskokonaisuus, mitä me olemme tällä vaalikaudella käsitelleet, ja se on saatu nytten jo aika lailla valmiiksi.

Tämä laki liikenteen palveluista — liikennekaari, joksi sitä aluksi sanottiin — oli todella iso kokonaisuus. Siinä oli hyvin monta senttiä paksuja paperinippuja, joita me olemme valiokunnassa tämän vaalikauden aikana käsitelleet. On todellakin ollut kolme erillistä lakipakettia, joita olemme työstäneet, ja olemme miettineet näitä asioita. asioita on ollut valtava määrä, mikä on johtanut siihen, että varmasti sinne on nyt sitten virheitäkin jäänyt. Ei kukaan voi kuvitellakaan, että noin isoa kokonaisuutta virheettömästi suoritetaan, mutta me olemme saaneet sen ison murrosvaiheen vietyä eteenpäin niin, että pääsemme eteenpäin näissä kuvioissa. Seuraavalla vaalikaudella varmaan tullaan tekemään useitakin pieniä korjauksia, mutta niinhän se kaikessa lainsäädännössä aina on, että kun käytäntö alkaa näyttämään, niin sitten asioita muutetaan sen mukaisesti.

Taksiasia on keskusteluttanut kaikkien näitten vuosien aikana varmasti kaikkein eniten, kun tätä lakia liikenteen palveluista on käsitelty. Olisihan sitä asiaa todellakin toisinkin voinut tehdä ja toteuttaa, mutta nytten on kuitenkin tähän tilanteeseen tultu. Äsken keskusteltiin tästä paikallistuntemuksesta, mikä oli nyt sitten tässä laissa, mikä viimeksi käsiteltiin, semmoinen ehkä kaikkein näkyvin ja keskustelluin osio, se, helpottuuko se tilanne vai ei. Aikaisemmin riitti, että oli suoritannut vaikka Kuusamossa paikallistuntemuksen, ja sillä sai sitten tulla Helsinkiin töihin. Nytten tilanne on oikeastaan parempi siinä, että nyt esimerkiksi helsinkiläinen esimies todellakin voi vaatia, että se on paikallistuntemus Helsingissä eikä Kuusamossa.

Nyt sitten tässä laissa itse kiinnitin eniten huomiota tähän pykäläasiaan — tietenkin juristina voi kiinnittää huomiota pykäläasioihin. Kyllähän ennen kuin alettiin töihin, oli todella hankala ja monimutkainen tämä pykälöintiasia, ja se olisi pitänyt jo hoitaa lain liikenteen palveluista ykkösvaiheessa. No, onneksi nytten se saatiin kolmosvaiheeseen käsiteltyä. Tosin en ole kyllä vielääkään ihan täysin tyytyväinen siihen kokonaisuuteen, mutta tällä vaalikaudella päästiin nytten tähän.

17.34 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tästä taksilain uudistuksesta olen sanonut aiemminkin, että kun käytiin korjaamaan sellaista, mikä ei ole rikki, niin nyt sitten päästään oikein olan takaa korjaamaan sellaista, joka on rikki. Hyvää tästä ei enää saa, ja nyt sitten parsitaan tätä kelvotonta lakia seuraavat vuodet toisensa perään, kun takaisin paluukin on varsin vaikeaa ja parsimista riittää.

Edellä puhuneet kuvasivat hyvin nyt tämän kolmannen vaiheen käsittelyä liikenne- ja viestintävaliokunnassa. Useat järjestöt vetosivat sen puolesta, että paikallistuntemus voitaisiin huomioida jotenkin, ja nyt saatiinkin vähän järkeä tältä osin tähän lakiin, jopa pykälätasolle eikä vain perusteluihin — pykäläthän ne viime kädessä ratkaisevat, kuten me tie-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

dämme — niin että ylipäänsä edelleen voidaan vedota tällaiseen paikallistuntemuksen käsitteeseen. Siitä yhteistyöstä kiitos myös hallituspuolueiden edustajille.

17.35 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Näkövammaisten lisäksi olen huolissani muistisairaiden taksipalveluista. Kaikkien näiden muutosten aikana olen Muistiliiton puheenjohtajan roolissa tuonut tätä huoltani täällä eduskunnassakin esille, ja tämä huoli ei ole kyllä yhtään ainakaan vähentynyt.

Muistisairaat ovat aiemmin voineet luottaa taksien hyvään palveluun, mutta nyt olen kyllä saanut paljon huolestuneita viestejä siitä, että turvattomuus on lisääntynyt ja ei ole varmuutta siitä, osaako taksinkuljettaja auttaa muistisairasta oikealla tavalla ja osaako hän viedä suoraan sinne paikkaan, minne tarkoitus on viedä, koska muistisairas ei välttämättä itse osaa — eikä hänen toki tarvitsekaan osata — ohjata sitä kuljettajaa. Muistisairaahan pitäisi voida luottaa siihen, että kuljettaja tietää luotettavasti reitit ja osaa avustaa ja auttaa oikealla tavalla, ja nyt enää ei ole näin. Eli minä olen aivan samaa mieltä edellisen puhujan kanssa, että nyt rikottiin jotain erittäin hyvin toimivaa. Muistiliitossa oltiin todella tyytyväisiä aiemmin taksipalveluihin, mutta tällä hetkellä näin ei enää ole.

17.36 Ari Torniainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä isossa lakipaketissa huomio kiinnittyy, niin kuin tässäkin keskustelussa ollaan huomattu, nimenomaan näihin taksiasioihin ja taksin palveluun, mikä se on. Se on äärimmäisen tärkeä asia, että siellä kuljettajat osaavat asiansa, huomioivat kuljetettavansa, olkoot he sitten minkälaisia ihmisiä tahansa. Ja etenkin kyllä tuossa liikenne- ja viestintävaliokunnan asiantuntijakuulemisessa tuli selkeästi esille se, että eri vammaisjärjestöt toivat esille sen, että olkoon kyse sitten näkövammaisista tai muistisairaista, tulee huomioida se, minkälaista palvelua he saavat ja että myöskin liikuntarajoitteiset ihmiset tarvitsevat asianmukaista palvelua. Se on myöskin tietysti tässä lakiesityksessä huomioitu. Sen palvelun tulee olla edelleen hyvää tulevaisuudessa.

Tässä on käyty nyt keskustelua taksinkuljettajan kokeista, minkälainen sen taksinkuljettajan kokeen pitää olla, ja sehän on Traficom in määritelmässä. Traficom on sen määritellyt, mitä siinä kokeessa vaaditaan. Nyt eri ammattiliittojen, niin Taksiliiton kuin Autokoululiitonkin esimerkiksi, ja muiden toimijoiden toivomuksesta taksinkuljettajan kokeesta on poistettu nimenomaan se paikallistuntemuskoe, mutta se paikallistuntemus tulee olla edelleen tulevaisuudessa taksinkuljettajalla. Näiden, esimerkiksi vaikkapa Autokoululiiton, mukaan paikallistuntemuskokeen poistaminen on hyvä asia. Sitä ei ole vaadittu aikaisemminkaan esimerkiksi paketti- tai kuorma-autonkuljettajan ammatissa, eikä ensihoidossa tai pelastustoiminnassa eikä kuriiripalveluissa ole vaadittu tätä koetta. Se on ollut ainoastaan taksinkuljettajilla. Heidän mielestään tämä parantaa myöskin työvoimapulaa, elikkä on enemmän työvoimaa saatavissa.

Valiokuntakäsittelyssä me painotimme nimenomaan paikallistuntemusta sillä pääasiallisella toiminta-alueella — pääasiallisella toiminta-alueella, elikkä niillä taksinkuljettajilla, jotka pääasiallisesti toimivat täällä Helsingin alueella, esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, tulee olla tälle alueelle se paikallistuntemus, ja sitä pitää myöskin valvoa. Se pitää olla, ja vastuullinen taksiyritys opettaa myöskin, mitä ne asiat vaativat, ja siitä on valvonta myöskin olemassa. Se on sanottu myöskin täällä tekstissä ihan selvästi, että velvollisuus tämän paikallistuntemuksen varmistamiseksi on henkilöliikennettä tarjoavalla luvanhaltijal-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

la. [Puhemies koputtaa] Hänen tulee vastata ja huolehtia siitä, että kuljettajalla on riittävä paikallistuntemus.

17.39 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Oppositiosta on esitetty jopa, että laki on täysin kelvoton. Eihän näin todellakaan ole. Tuossa lakikokonaisuudessa on uusittu valtava määrä semmoisia asioita, jotka on oikeasti pitänyt korjata tähän päivään. Eletään vuotta 2019, joten kyllä meidän ollut pakko muuttaa asioita vastaamaan tämän päivän toiveita ja tarpeita, ja sen mukaan on sitten toimittu. Sinne on jäänyt muutamia kohtia, jotka eivät todellakaan ole parhaalla mahdollisella tavalla, mutta ajatellen sitä, mitä on paras tekniikka ja osaaminen, minusta siinä on kuitenkin päästy siihen tilanteeseen.

Nyt sitten taksikuskeista. Heitä on tässä salissa, tämän lain valmistelun aikana, käsitteilyn aikana mollattu hyvinkin paljon. Nyt pitää kuitenkin sanoa se, että suurin osa Suomen taksikuskeista on todellakin ammattilaisia ja heidän palvelunsa on hyvää. On todella mukavia keskusteluja minullakin ollut taksimiesten kanssa. Olen puhunut heidän kanssaan hyvinkin paljon asioista ja tullut kyllä siihen tulokseen, että siihen palkkaan nähden, mitä he saavat, he hoitavat kyllä työnsä todella hyvin. Julkinen tieto on se, että taksipuolella varsinkin täällä kaupunkiseudulla on todella pula työntekijöistä. Pula työntekijöistä on juuri sen takia, että se palkka ei ole kaksinen tässä kokonaisuudessa.

Vielä paikallistuntemuksesta se, että todellakin esimiehet valvovat paikallistuntemusasioita todella paljon eteenpäin, ja kyllä se on kaikille yrityksille ihan kunnia, että asiat hoidetaan hyvin eteenpäin. Nyt on ollut monia ongelmia tässä murrosvaiheessa, muutosvaiheessa, mutta uskon ja toivon, että vuoden päästä näissä asioissa tilanne on jo mennyt paljon eteenpäin.

17.41 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Olen aivan samaa mieltä, että tässä kokonaispaketissa on paljon hyviä asioita, mutta ne muutamat kohdat — ne muutamat kohdat — ovat vammaisten ja paljon apua tarvitsevien kohdalla huolestuttavia kohtia. Sen takia näitä ei voi ohittaa sanomalla, että siellä on paljon hyvää, koska näihin pitää puuttua, koska nämä ovat palvelujen laadun ja yhdenvertaisuuden kannalta tärkeitä, jotta vammaiset uskaltavat käyttää jatkossakin näitä taksipalveluita. Olen siitäkkin aivan samaa mieltä, että suurin osa taksiautoilijoista on huippuammattilaisia ja -osaajia, mutta jos sen muistisairaan tai näkövammaisen tai paljon apua tarvitsevan kohdalle sattuu se yksi taksiautoilija, joka ei sitä hommaa hyvin hoida, niin se voi aiheuttaa sen, että tämä muistisairas ei sen jälkeen enää uskalla käyttää näitä palveluja eikä pysty luottamaan siihen, että sieltä saisi näitä hyviä ja laadukkaita palveluita jatkossa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 157/2018 vp sisältyvien 1.-12., 14.-19. ja 21.-24. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 25. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 157/2018 vp sisältyvien 13. ja 20. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 245/2018 vp

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 40/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 40/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.43 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Äskeisessä asiakohdassa keskusteltiin liikennepalvelulain muuttamisesta ja niin keskustellaan tässäkin kohdassa, mutta nyt on hieman erilaisesta asiasta kyse. Nyt on kyse nimenomaan siitä, että tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan annettavaksi EU:n satamapalveluasetusta täydentävät kansalliset säännökset, ja se asetus velvoittaa jäsenvaltiot säätämään viranomaisesta, joka käsittelee asetuksen soveltamista koskevat valitukset, sekä asetuksen rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja muutoksenhausta.

Tämä hallituksen esitys oli liikenne- ja viestintävaliokunnassa, ja mietintö on yksimielinen. Siellä käytiin kyllä keskustelua, ja asiantuntijat olivat hieman eri mieltä asioista, mutta kuitenkin päädyttiin yksimielisesti hallituksen esityksen kannalle. Se, mistä asiantuntijat olivat eri mieltä, oli tämä satamapalveluasetus, se, mihin sitä sovelletaan. Sitä sovelletaan satama-alueilla tai satamaan johtavilla vesiväylillä tapahtuvaan satamapalveluiden tarjoamiseen. Asetus soveltuu Euroopan laajuisen TEN-T-liikenneverkon merisatamiin, joita Suomessa on kaiken kaikkiaan 16 kappaletta. Kysymys oli siitä, että Satamaliitto — joka käytännössä on toimijana näissä satamissa ja heidän jäsenjärjestönsä ja jäsenensä siellä — olisi halunnut, että EU:n satamapalveluasetuksen alaiseksi valvontaviranomaiseksi olisi tullut Kilpailu- ja kuluttajavirasto elikkä KKV, kun tässä hallituksen esityksessä esitetään sitä, että Traficom olisi se valvoja. Ja kyllä liikenne- ja viestintävaliokunta päätyi sitten laajan kuulemisen jälkeen siihen, että kyllä se on hyvä, että se on Traficom. He valvovat vastaavia asioita muuallakin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 245/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ylioppilastutkinnosta ja lukiolain 1 ja 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 235/2018 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 15/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 235/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

13. Hallituksen esitys eduskunnalle siemenlaiksi sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 172/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 22/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 172/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 60/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 27/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

17.47 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! En pystynyt tämän lakiesityksen ensimmäisessä käsittelyssä käyttämään puheenvuoroa, joten halusin nyt tulla sanomaan muutaman sanan digitaalisista palveluista, koska olen tämän asian kanssa niin paljon muun muassa tulevaisuusvaliokunnassa ollut kiinni.

Tämä lakiesitys on hyvä ja kannatettava, ja valiokunta on mietinnössään tehnyt hyvää työtä arvioidessaan lakia. Haluan kuitenkin nyt muistuttaa siitä, että meillä on lähes miljoona kansalaista, jotka eivät pysty, voi tai osaa käyttää digipalveluita. Tässä joukossa on kaikenikäisiä ihmisiä. Meillä on usein virheellinen käsitys nuorten digitaaloista. Nuoret kyllä osaavat hyvin toimia sosiaalisessa mediassa, mutta monella voi olla suuria vaikeuksia hoitaa asioitaan verkossa. Esimerkiksi erilaisten lomakkeiden täyttäminen voi heille olla vaikeaa, ja tämä johtaa helposti nuorten ihmisten syrjäytymiseen.

Kuten valiokunta mietinnössään toteaa, digitaalisten palvelujen kehittämisestä huolimatta palveluja on jatkossakin tuotettava monimuotoisesti esimerkiksi kasvokkain ja puhelimitse. Suomessa tulee nimittäin aina olemaan henkilöitä, jotka eivät kykene tai pysty olemaan tai halua olla digitaalisten palveluiden äärellä. Esimerkiksi tällä hetkellä ja vielä pitkään lähitulevaisuudessakin meillä on paljon ikäihmisiä digipalvelujen ulottumattomissa. Tilastokeskuksen mukaan suomalaisista 16—89-vuotiaista 88 prosenttia käyttää internetiä. Kuitenkin on huomioitava, että 65—75-vuotiaista 75 prosenttia ja 75—89-vuotiaista vain 37 prosenttia käyttää nettiä. Sähköpostia 37—89-vuotiaista käytti vain 28 prosenttia ja verkkopankkia 30 prosenttia. Tilastokeskuksen vuonna 2017 tekemän selvityksen mukaan virallisen lomakkeen verkon kautta lähettäneitä ikäihmisiä 65—74-vuotiaissa oli vain 30 prosenttia ja 75—89-vuotiaissa 10 prosenttia. Eli meidän ikäihmisemme eivät

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

edelleenkin pysty käyttämään digitaalisia palveluita niin hyvin kuin usein luullaan tai kuvitellaan. Osalla syynä on se, etteivät nämä palvelut ole heille esteettömiä ja saavutettavia, ja siksi on myönteistä, että myös valiokunta on ottanut kantaa digipalvelujen esteettömyyteen. Tähän asiaan varmaan joudutaan vielä palaamaan, kunhan esteettömyysdirektiivi astuu voimaan.

Toisaalta ikäihmisten digipalvelujen ulkopuolella oleminen johtuu siitä, ettei koulutusta ja ohjausta digipalvelujen käyttöön ole riittävästi suunnattu ikäihmisille. Esteenä digitaalisten palveluiden käytölle voi olla myös laitteiden, ohjelmien ja käytön kalleus. Jos haluamme lisätä digikansalaisten määrää, on yhteiskunnan varmistettava, että kaikilla kansalaisilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet hankkia tai lainata laitteisto, vaadittavat tietojärjestelmät ja verkkoyhteydet sekä oppia niiden käyttö ja taloudelliset mahdollisuudet maksaa käytöstä.

Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuuden kannalta on tällä hetkellä ongelmana se, että kasvokkain annettavat palvelut alkavat olla kovin kalliita. Esimerkiksi pankkipalveluissa laskun maksaminen on kohtuuttoman kallista. Palveluverkon supistuessa myös palvelujen pariin pääseminen on hankalaa ja aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia. Tämä uhkaa syrjäyttää osan ikäihmisistä yhteiskunnan täysvaltaisesta toimijuudesta.

Merkittävää on, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita käyttävät ja tarvitsevat ikääntyneet eivät kaikki ole osaavia ja aktiivisia verkkopalvelujen käyttäjiä ja nyt sote-palvelujen tuottamisessa tavoitellaan tulevaisuudessa yhä enemmän etäpalveluiden avulla tuotettavia palveluita. Valvira onkin vuonna 2015 todennut, että etäpalvelun käyttö edellyttää aina tietoista suostumusta ja palvelujen tulee olla soveltuvia etäpalveluiksi. Valvira on myös muistuttanut, että hoidettavalle on aina varattava myös mahdollisuus henkilökohtaiseen vastaanottokäyntiin.

Arvoisa puhemies! Seuraavan hallituksen tavoitteena tulee olla digitaalisen kuilun umpeen kurominen. Tähän tarvitaan kaikkia yhteiskunnan toimintaloikoja, kuten kirjastoja, vapaata sivistystyötä, kouluja, nuorisotyötä, aikuiskoulutusta ja ikäihmisten palveluita. Tavoitteeseen pääseminen voidaan varmistaa ilmiöpohjaisen budjetoinnin avulla. Tämä tarkoittaa tavoitteen toteutumiseen tarvittavien resurssien kokoamista yhteen ja selkeän johtamisjärjestelmän luomista. Nyt resurssit jakautuvat liian monelle taholle ja asian toteuttamiseen tarvittava selkeä johtaminen puuttuu, ja siksi tämä asia ei ole edennyt toivotulla tavalla. Meillä on vielä paljon tehtävää tässä asiassa. — Kiitos.

17.52 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Lapset nauravat monesti, että äiti, etkö sinä tuotakaan tajua ja osaa, ja minun mielestäni minä osaan aika hyvin kuitenkin digitaalisia palveluita hoitaa ja tehdä näitä kaikkia asioita. Mutta totuushan on se, että lapset oppivat koko ajan uusia asioita, vanhempi sukupolvi ei pärjää niitten kanssa, ja minä vastaavasti käyn sitten omaa äitiäni auttamassa kaikissa näissä asioissa.

Sähköiset palvelut ovat mahdollisuus myöskin meille syrjäisempien seutujen ihmisille, koska tänä päivänä me pystymme näitten sähköisten palvelujen ansiosta tekemään kaikkia töitä ympäri Suomen, kaikkialla Suomessa, kunhan vain kaapelit toimivat ynnä muuta, mutta nekin on kuitenkin aika hyvin jo saatu kaikkialle Suomeen kohtuullisesti hoidettua. Langattomat hoituvat ei nyt parhaimmalla mahdollisella teholla mutta kuitenkin jotenkuten. Suurin ongelma on kuitenkin ikäihmisten asioiden hoitaminen, kun taajamissakaan, varsinkaan tuolla syrjäisemmällä alueilla, ei ole enää palveluja eikä edes paikalla henkilöi-

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

tä, joilta nämä vanhemmat ihmiset voivat henkilökohtaisesti tulla kysymään apua ja neuvoa.

Yhtenä esimerkkinä kerron tapauksen, jossa meidän kylällä yksi vanhempi mies tuli minun tyköni ja sanoi, että hoidatko sinä minulle tämän asian. Minä sanoin, että no, totta kai minä voin hoitaa tämän asian, mutta hänellä ei ollut verkkopalvelutunnuksia. Minä soitin sitten seuraavana päivänä pankkiin, että voisimmeko me tämän asian hoitaa niin, että antaisitte minulle ne tunnukset, että minä kyllä hoidan tämän vanhemman miehen asiat, ja sieltä sanottiin, että hyvänen aika, tämä mies ei ole edunvalvonnassa eikä muuta vastaavaakaan elikkä sinä et saa hoitaa tämän miehen asioita, ja tämä mies itse ei osannut sitten ikänsä vuoksi näitä verkkopalvelutunnuksia ottaa käyttöönsä ja hallita näitä asioita. Elikkä tilanne oli täysi mahdottomuus, ja nytten tämä vanhempi mies sitten, siellä syrjäisemmällä alueella kun asuu, ei voi saada näitä palveluita millään tavalla käyttöönsä. Aivan järkyttävä tilanne. Elikkä ei ole kuitenkaan huomioitu, mitä tämä tulee tarkoittamaan syrjäisemmille alueille.

Digitalisaatio ja sähköiset palvelut kehittyvät joka sektorilla. Olen itse ympäristövaliokunnassa ollut näitä asioita nytten katsomassa tämän vaalikauden. Meillä on ollut mukavasti sielläkin nyt sitten uusia lakiesityksiä siitä, millä tavalla nämä sähköiset palvelut kehittyvät. Hyvä, kehitämme eteenpäin, mutta huomioimme todellakin sen, että vanhemmat ihmiset eivät selviä ilman henkilökohtaista apua.

17.55 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Aivan totta on, että niin sanottu digiosattomuus on yleisempää ikäihmisillä. Tosin meillä on erittäin hyvin osaaviakin ikäihmisiä, eli ei voi koskaan yleistää tässä asiaa, mutta toisaalta meillä on myöskin jonkinlaista harhaa siinä, kun me kuvittelemme, että kaikki nuoret osaavat käyttää digipalveluja. Siis minä luulen, että ihan suurin osa, lähes kaikki nuoret kyllä pystyvät siellä somessa chattailemaan ja kavereiden kanssa keskustelemaan, mutta nyt selvityksessä on tullut todella esille se, että he eivät osaa esimerkiksi virallisia asioita hoitaa netin kautta. Esimerkiksi tällaisen jonkun työvoimapalvelulomakkeen tai Kelan lomakkeen täyttäminen on yllättävän monelle nuorelle hankala asia. Eli meillä on pientä harhaa tässä asiassa, ja sen takia tämäkin meidän täytyy huomioida, koska kyllä se näin on, että jos ei tulevaisuudessa pysty siellä digimaailmassa nuori olemaan, niin hänkin kyllä syrjäytyy yhteiskunnasta hyvin nopeasti.

17.56 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Todellakin kiitoksia edustaja Mäkisalo-Ropposelle tästä asiasta, että toitte esille nuorten tilanteen, sillä meillä on nyt tämän digitalisaation sähköisellä nettiaikakaudella todellakin tapahtumassa se, että meillä on suuri määrä nuoria putoamassa kelkasta ihan sen takia, että he eivät osaa, hallitse. He ovat kiinnostuneet ehkä koneista ja kaikista muista laitteista, mutta eivät he ole niinkään kiinnostuneita siitä lukemisesta tai tietokoneen äärellä olemisesta. Eivät kaikki nuoret tosiaankaan ole sen tietokoneen ääressä kaiken aikaa.

Ehkä meidän lapset osaavat hyvin englantia, kehittyvät englannin kielessä todella hyvin ja näin, mutta toiset nuoret ovat entistä enemmän syrjäytyneitä, koska eivät hallitsekaan sitä englannin kieltä. Monet palvelut, muun muassa sähköiset palvelut, ovat tänä päivänä jo englannin kielellä, mutta miten pärjäävät nämä nuoret, jotka sitten eivät asu siellä nettimaailmassa: he ovat putoajia. Tänä päivänä kehitys tapahtuu näitten nopeampien ja paremmin pärjäävien ehdoilla joka paikassa. Elikkä hyvä, että tämä heikompien nuorten asema

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

otetaan nyt sitten tässä huomioon ja jatkossa varmasti tulisi entistä paremminkin ottaa huomioon, sillä yksikään nuori ei saa pudota keltasta.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 60/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2018 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 28/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 113/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle arvonlisäverolain 12 a luvussa tarkoitettuihin erityisjärjestelmiin sovellettavien seuraamusmaksujen ja veronkantomenettelyn uudistamisesta

Hallituksen esitys HE 283/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 30/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 283/2018 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelystä, verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 3—5 momentin kumoamisesta ja rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 308/2018 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 32/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 308/2018 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi palvelujen tarjoamisesta annetun lain 19 §:n ja rajat ylittävästä kieltomenettelystä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 292/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 31/2018 vp

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 292/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 277/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 32/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 277/2018 vp sisältyvät 1.-8. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 9. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain ja lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 97/2018 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 12/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 97/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 203/2017 vp
Valiokunnan mietintö PuVM 4/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 202/2017 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 30/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläntautilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 288/2018 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 25/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun lain 21 ja 30 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 285/2018 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 16/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 29/2018 vp
Lakialoite LA 1/2015 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 18/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain sekä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 213/2018 vp
Lakialoite LA 106/2016 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 31/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 248/2018 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 20/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 157/2018 vp

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain 85 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 303/2018 vp

Lakialoite LA 32/2015 vp, 40, 97/2016 vp, 2, 79/2017 vp

Toimenpideoite TPA 44/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 33/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.2.2019 pidettävään täysistuntoon.

29. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 13.2.2019 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.03.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola